હિજાબ (પડદા) બાબતે ઈસ્લામિક વ્યવસ્થા

-: સંપાદક :-

(હઝ. મવ.) ઈકબાલ મુહમ્મદ ટંકારવી (સા.)

દારૂલ ઉલૂમ ઈસ્લામિય્યહ અરબિય્યહ માટલીવાલા

ઈદગાહ રોડ, ભરૂચ-૩૯૨૦૦૧

સમાન નાગરિક ધારાની સચ્ચાઈ-હકીકત

જ્યારે પણ સમાનધારો લાગુ પાડવાની ઝુંબેશ ઉઠે છે, ત્યારે મુસ્લિમ પર્સનલ લૉને જ તેનું નિશાન બનાવવામાં આવે છે અને આ પ્રમાણે કહેવામાં આવે છે કે, હિન્દુઓના ફેમિલી કાનૂનમાં ફેરફાર કરીને નવા યુગને લગતો કરી આપવામાં આવ્યો છે. **ફક્ત લઘુમતી (મુસ્લિમો)ના ફેમિલી કાનૂનમાં સુધારો-વધારો કરી તેને કોમન સિવિલ કોડથી મેળવવાનું કામ બાકી છે.**

આ દાવાની વાસ્તવિક્તા ઉપર વિચાર કરીએ તો સ્પષ્ટ થઈ જશે કે, એકવીસમી સદીમાં પણ હિન્દુ લૉને સુરક્ષિત રાખવા અને તેને ધર્મ પ્રમાણે કરવા માટે ભારતીય બંધારણની કોલમોમાં કેવી રીતે અપવાદી કોલમો વધારવામાં આવે છે. ઉદાહરણરૂપે બંધારણના આર્ટિકલ ૪૪ના અમલીકરણ બાદ પાર્લામેન્ટે મેરેજ અને તલાકને લગતો એક કાનૂન મેરેજ એક્ટ (૧૯૫૪) ઘડ્યો. તેની સાથે બીજો સેક્યુલર કાનૂન ઈન્ડિયન સક્સેશન એક્ટ (૧૯૨૫ જેનો સબંધ વારસાઈ હક્કોથી હતો) શામેલ કરી નક્કી કર્યું કે, જે લોકો સ્પેશિયલ મેરેજ એક્ટના અનુસંધાનમાં મેરેજ કરશે તેમના ઉપર ૧૯૨૫નો બિનધાર્મિક વારસાઈ કાનૂન લાગુ પડશે.

પરંતુ આ ગેરધાર્મિક કાનૂનને બહુમતી (હિન્દુઓ) ઉપર લાગુ પાડવાની જગ્યાએ એમના માટે બીજા બે કાયદાઓ હિન્દુ મેરેજ એક્ટ (૧૯૫૫) અને હિન્દુ સક્સેશન એક્ટ (૧૯૫૬) ઘડવામાં આવ્યા. તલાક પામેલ સ્ત્રીના ભરણપોષણ માટે ઈન્ડિયન પીનલ કોડનો મુસ્લિમ પર્સનલ લૉથી ઉપરવટ થઈ શાહબાનુ મુકદમામાં અમલ કરી મુસ્લિમો માટે સમસ્યા ઉભી કરી હતી. પરંતુ હિન્દુઓ માટે (૧૯૫૬) ભરણપોષણ અને દત્તકનો અલગ કાનૂન બનાવ્યો.

દીવ-દમણ-ગોવાની ૧૯૬૨માં આઝાદી પછી બહુમતી સિવાય બધા સંપ્રદાયો માટે પોર્ટુગલ કૉડ જારી રાખ્યો. પરંતુ બહુમતીના રિવાજો માટેના એહકામ ૧૯૮૦ને કાનૂની હેસિયત આપવામાં આવી. વારસાઈ કાનૂન

(૧૯૨૫)માં ફેરફાર કરી હિન્દુ, જૈન, બૌદ્ધ અને શિખો માટે તેનાથી અપવાદરૂપ હિન્દુ વારસાઈ એક્ટ ૧૯૫૬માં જારી કર્યા. પરંતુ મુસલમાનો અને ખ્રિસ્તીઓને (જો તે સ્પેશિયલ મેરેજ પ્રમાણે મેરેજ કરે તો) પોતાના પર્સનલ લૉ પ્રમાણે જ નહીં બલ્કે ૧૯૨૫ના કાનૂન પ્રમાણે વારસાઈ હક્ક નક્કી કરવામાં આવશે. આ જ પ્રમાણે ટેક્સના ઘણા કાયદાઓમાં સંયુક્ત હિન્દુ કુટુંબોનો વિશેષ ખ્યાલ રાખવામાં આવ્યો છે.

ઉપરોક્ત પુરાવાઓથી સ્પષ્ટ થાય છે કે, બહુમતી હિન્દુ સમાજના કાયદાઓને સેક્યુલર અને મોર્ડન કાનૂનના અનુસંધાનમાં નહીં બલ્કે એમની મરજી અને ઈચ્છાનુસાર જ રાખવામાં આવ્યા છે.

અમુક લોકો કોમી ભાઈચારો તથા એકતા માટે સમાન કોડને જરૂરી સમજે છે. તેમણે વિચારવું જોઈએ કે પહેલું અને બીજું વિશ્વયુધ્ધ જે દેશો વચ્ચે થયું તો બધા જ ખ્રિસ્તી (પ્રોટેસ્ટન્ટ વર્ગના) હતા. તેમના ફેમિલી કાનૂન પણ સમાન જ હતા. અમેરિકાના દરેક રાજયનો ધારો અલગ છે. એક રાજયમાં ગુનો કરી લોકો બીજા રાજ્યમાં આશરો લે છે છતાં ત્યાં સમાનધારાની વાત કોઈ જ કરતું નથી.

શ્રી તેજબહાદુરસિંહ ''મુસ્લિમ પર્સનલ લૉ''ના શિર્ષક હેઠળ લેખમાં જણાવે છે કે, આપણે ભારતીયો એક કૌમ છીએ. પરંતુ હિન્દુ-મુસ્લિમ સમાજો પોતાની અલગ વિશિષ્ઠતાઓ સાથે સેંકડો વર્ષોથી કાયમ છે. આ વિશાળ દેશમાં એવા પ્રદેશો પણ છે કે જ્યાં એકની રહેણી-કરણી બીજાને પસંદ નથી. ઉત્તરની ભાષા દક્ષિણને સ્વિકારવા પાત્ર નથી. માટે કરોડોની જનતાને એક જ સમાજવ્યવસ્થા ગ્રહણ કરવા લાચાર કરવી બુદ્ધિમત્તાની દલીલ નથી.

ઘણાં જ આશ્ચર્યની વાત છે કે એક જ ધર્મને માનનારા દેશના એંસી ટકા નાગરિકો પોતાનો સમાનધારો નથી ઘડી શકતા તો પછી સમગ્ર દેશના વિભિન્ન સંપ્રદાયોથી એક ધારાની આશા કેવી રીતે રાખે છે ?

ડૉ. આંબેડકરે આર્ટિકલ ૪૪ ઉપર આક્ષેપનો જવાબ આપતાં કહ્યું

હતું કે, મુસ્લિમોની ઈચ્છા વિરૂદ્ધ કોઈ પાગલ સરકાર જ સમાનધારો લાગુ પાડવાની ચેષ્ઠા કરી શકે છે.

સમાનધારો જગતના ક્યા દેશમાં ચાલે છે ? અમેરિકામાં ખ્રિસ્તીઓ અને યહૂદીઓ પોતાના લૉ પ્રમાણે અમલ કરે છે.

ઈજીપ્ત જેવો મુસ્લિમ બહુમતી ધરાવતો દેશ અને ઈસ્લામ ત્યાંનો રાજકીય ધર્મ હોવા છતાં ત્યાંના ખ્રિસ્તીઓ જે લઘુમતીમાં છે તેમનો ફેમિલી લૉ અલગ છે. એ જ પ્રમાણે સિરિયા, ઈન્ડોનેશિયા, મલેશિયા અને પાકિસ્તાનમાં તેની લઘુમતી અને વિભિન્ન સંપ્રદાયોના કોડ અલગ છે.

મોંઘવારી, બેકારી, આર્થિક પછાતપણું, સ્ત્રી હક્કોનું શોષણ અને સામાજિક અન્યાય દૂર કરવાની જાદુઈ લાકડી કે અલાઉદ્દીની ચિરાગ જો સમાનધારો લાગુ કરવામાં મળી જતો હોત તો જગતના બીજા દેશો આપણાંથી પહેલા તેને અપનાવી ચૂકયા હોત.

અને શું દેશના બધા જ સંપ્રદાયોને એક સિવિલ કોડ માન્ય હશે ? તે ક્યો કોડ છે જે એના દાવેદારોના મનસ્વી દિમાગમાં છે ? મુસ્લિમ પર્સનલ લૉ શું છે ? મુસ્લિમો એમાં ફેરફાર કરવાના કેમ વિરોધી છે ? તે જાણવા માટે ઈસ્લામની હકીકત અને ઈસ્લામી કાયદાઓનું બારીકી તથા તટસ્થપણે વાંચન કરવું જરૂરી છે.

ઈસ્લામને કોઈ જરૂર નથી કે તે લેનિન, માર્કસ અને બાઈબલના દરવાજે ભીખ માંગે. ઈસ્લામ તો તે સર્વજ્ઞાની અલ્લાહપાકની પરિપૂર્ણ કુદરત અને રહમતનું પ્રદર્શન છે, જે પ્રત્યેક યુગ, કૌમ અને સઘળી સૃષ્ટિનો સર્જક તથા પાલક છે. તે માનવીના વાસ્તવિક રોગો તથા તેની જરૂરતોથી પરિચિત અને જાણકાર છે.

ઈસ્લામ ખુદાપ્રેરિત ધર્મ છે, તેથી તે પોતાના અનુયાયીઓને માનવ-જીવનની પ્રત્યેક દિશાનું માર્ગદર્શન આપે છે. જીવનનો કોઈ વિભાગ એવો નથી કે જેના માટે ઈસ્લામની આશ્ચર્યજનક જીવનવ્યવસ્થામાં આજ્ઞાઓ તથા સૂચનાઓનું પૂરતું પ્રમાણ મૌજૂદ ન હોય.

શરઈ પંચાયતોમાં સામાન્ય રીતે નિકાહ, સ્ત્રી તથા બચ્ચાઓનું પાલણ પોષણ, તલાક, ખુલઅ, ફસ્ખ, ઈદ્દત, બક્ષિસ, વસિય્યત (વિલ), વારસા વહેંચણી અને વકફ વગેરે ગણત્રીની બાબતોનો સમાવેશ થાય છે. જેને ભારતના બંધારણે પણ પર્સનલ લો હેઠળ બાકી રાખ્યા છે. પસર્નલ લો વિશે લખાયેલ તમામ પુસ્તકો ચાહે તે મુસ્લિમ વિદ્વાનોના હોય કે પ્રખર હિંદુ કાયદાશાસ્ત્રીઓના લખેલા હોય, આ પુસ્તકોના પ્રકરણો વાંચીને ખ્યાલ આવી જશે કે ઉપર જણાવેલ સામાજિક પ્રશ્નો સિવાય કોઈ પણ ફોજદારી કાયદાનો તેમાં ઉલ્લેખ નથી હોતો. કારણ કે આ વિદ્વાન કાયદાશાસ્ત્રીઓ પણ જાણે છે કે, પર્સનલ લોમાં આ બાબતોને લગતા કાયદાઓની જ ચર્ચા કરવામાં આવે છે.

હવે ચર્ચા કરીએ શરઈ પંચાયતોના બંધારણીય અધિકારોની...

સૌપ્રથમ બંધારણની કલમ નં. (૨૫) જેમાં ભારતના દરેક નાગરિકને પોતાના ધાર્મિક અમલો અને ક્રિયાઓ તથા તેનો પ્રચાર-પ્રસાર કરવાની આઝાદી આપવામાં આવી છે. એજ પ્રમાણે કલમ નં. (૨૯)માં **''કલ્ચર રાઈટસ''** હેઠળ પોતાની સંસ્કૃતિ અને ભાષાની રક્ષા કરવાનો અધિકાર છે. કલમ નં. (૩૫)ના ફેરફારમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે, લોકોના કોઈ સમૂહને (જેમની પાસે પોતાનો પસર્નલ લો હશે) પોતાનો પર્સનલ લો છોડવા માટે મજબૂર કરવામાં નહીં આવે, કલમ નં. (૧૨) તથા કલમ નં. (૧૯)ના ફેરફારોમાં પણ આજ પ્રમાણે જણાવ્યું છે.

(Constituent Assembly Debates-VII-545-721-830)

શરીઅત એપ્લીકેશન એકટ (**Shariat Application Act 1937**)ની કલમ નં. (૨)માં જણાવ્યું છે કે, શરીઅત એકટ લાગુ પાડયા બાદ શરીઅત વિરૂધ્ધ જે કાયદો કે રિવાજ અમલમાં હશે તે મુસ્લિમોને લાગુ પડશે નહીં.

કલમ નં. ૧૩-(૨)માં એવા કાયદાઓ ઘડવાને ગલત સાબિત ઠેરવ્યા છે, જેનાથી બુન્યાદી હક્કોનો વિરોધ થતો હોય.

આ જ પ્રમાણેની વાતો બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૭૨માં પણ દર્શાવી છે,

દિલ્હીની વડી અદાલતે સને ૧૯૮૪માં અવલોકન કર્યુ છે કે, બંધારણીય કાયદાને પતિ-પત્નીના સામાન્ય ઘરેલુ સંબંધોમાં હસ્તક્ષેપ કરવાથી સંબંધો ઉપર ઘાતકી પ્રહાર થશે. *(AIR 1984 Delhi page-66)* ૧૯૮૦માં સુપ્રિમ કોર્ટે પણ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે બંધારણ વ્યકિતગત કાનૂનને સ્પર્શતુ નથી. *[Statute-Law Relating to Muslims in India by Syed Tahir Mahmood: Principles of Mahomedan Law - D. F. Mulla's]*

વારંવાર આ આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે મુસ્લિમ પર્સનલ લોમાં સ્ત્રીઓને ન્યાય નથી મળતો, તેમના હક્કોનું શોષણ થાય છે. આ આક્ષેપો તે લોકો તરફથી છે, જેમણે વાસ્તવિક રીતે ઈસ્લામનો અભ્યાસ જ કર્યો નથી અથવા તે ધર્મનિરપેક્ષતાના દાવા હેઠળ કોમી પરિબળોના હાથા બન્યા છે.

મિસ્ટર **N. L. Coulson** લખે છે કે, સ્ત્રીઓ વિશે કુર્આની કાનૂન શ્રેષ્ઠતાનું અગ્રિમ સ્થાન ધરાવે છે. નિકાહ અને તલાકના કાયદાઓનો સામાન્ય હેતુ જ સ્ત્રીઓના હક્કોનું રક્ષણ કરવું છે.

(A History of Islamic Law, Edinburg 1971, P.14)

ફ્રાન્સીસી વૈજ્ઞાનિક લિબોન લખે છે કે, ઈસ્લામ પ્રથમ ધર્મ છે, જેણે સ્ત્રીઓના હક્કો સુરક્ષિણ અને કૌટુંબિક સબંધો પ્રબળ બનાવ્યા.

શ્રી ટોલ્સટોય લખે છે કે, માનવજગતના માર્ગદર્શન માટે કુર્આન શરીફ સર્વશ્રેષ્ઠ માર્ગદર્શક છે. જે સભ્યતા, સમાજવ્યવસ્થા અને નૈતિક સુધારાનું શિક્ષણ છે. દુનિયામાં માત્ર આ કિતાબ જ હોત, તેના સિવાય કોઈ માર્ગદર્શક ન આવત તો પણ તે વિશ્વના માર્ગદર્શન માટે પૂરતું હતું.

દિલ્હી હાઈકોર્ટના રીટાયર્ડ ચીફ જસ્ટીસ મી. રાજેન્દ્ર સચર સ્વીકારે છે કે, ઐતિહાસિક રીતે ઈસ્લામ સ્ત્રીઓને મિલ્કતમાંથી હક્કો અપાવવામાં સૌથી વધુ પ્રગતિશીલ છે. આ હકીકત છે કે, ૧૯૫૬માં હિન્દુ કોડબીલ બનવા પહેલા હિન્દુ સ્ત્રીને મિલ્કતમાં કોઈ હક ન હતો, જ્યારે ઈસ્લામે મુસ્લિમ સ્ત્રીઓને આ હક ચૌદસો વર્ષ પૂર્વે આપ્યો હતો.

શ્રી જે. એમ. રોબર્ટ્સ લખે છે કે, ઈસ્લામ એકમાત્ર એવો ધર્મ છે, જેણે ઈતિહાસમાં પહેલી વખતે કાનૂની રીતે સ્ત્રીઓના વારસાઈ હક્કો નક્કી કર્યા.

સ્ત્રીનો દરજ્જો ઈસ્લામમાં તેટલો જ ઊંચો છે, જેટલો પુરૂષનો. બલ્કે પુરૂષથી પણ વધુ ઉચ્ચ સ્થાને સ્ત્રીને બિરાજમાન કરેલ છે. દુન્યવી હક્કો અને આખિરતના ઈન્આમોમાં પણ બન્નેવ વચ્ચે કોઈ ફર્ક અને ભેદ રાખવામાં આવ્યો નથી. પરંતુ ઈસ્લામિક દ્રષ્ટિએ પુરૂષ પુરૂષ છે, અને સ્ત્રી સ્ત્રી છે. જીવન વ્યવસ્થા ચલાવવામાં બન્નેવ બરાબરના ભાગીદાર છે. પરંતુ ફિતરી (પ્રાકૃતિક)ફર્કનો ખ્યાલ રાખીને ઈસ્લામે બન્નેવનું કાર્યક્ષેત્ર અલગ અલગ રાખ્યું છે. સ્ત્રીઓ વિશે આજ દ્રષ્ટિકોણ સઘળા આકાશી પુસ્તકોમાં રહ્યો છે.

વર્તમાનયુગમાં નારી સ્વતંત્રતાની ચળવળે (Women's liberaration movement) આ દ્રષ્ટિકોણ રજુ કર્યો કે શિક્ષણ, ધંધા રોજગાર અને રાજકરણ બધામાં સ્ત્રીઓને તે જ દરજ્જો મળવો જોઈએ, જે પુરૂષોને પ્રાપ્ત છે. સૌપ્રથમ ૧૭૯૨માં Mary wollstonecraft નામની બ્રિટિશ મહિલાએ આ પ્રમાણેનો દ્રષ્ટિકોણ પોતાના પુસ્તક (A vindication of the Rights of women)માં રજૂ કર્યો. ત્યાર બાદ ઘણા જોરશોરથી નારી સ્વતંત્રતાનો મુદ્દો ઉછાળવામાં આવ્યો. અને તે માટે બધા જ દેશોમાં કાયદાઓ ઘડવામાં આવ્યા. અને દરેક ક્ષેત્રમાં પુરૂષોની જેમ સ્ત્રીઓનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો. પરંતુ બસો વર્ષની લગાતાર કોશીષોનું કાંઈ પરિણામ આવ્યું નહીં. અમલી સ્વરૂપે આજે પણ યુરોપ તથા અમેરિકામાં સ્ત્રીઓ પુરૂષોની સમકક્ષતાનો દરજ્જો પ્રાપ્ત કરી શકી નથી.

વિજ્ઞાન નોબલ પ્રાઈઝના કુલ ૨૭૮ વિજેતાઓમાં ૨૭૨ પુરૂષોની તુલનામાં ફકત છ સ્ત્રીઓ જ વિજેતા છે. નેશનલ એકેડમી ઓફ સાયન્સના ૮૦૦ પસંદગી પામેલ સભ્યોમાં સ્ત્રીઓની સંખ્યા ફકત નવ છે. અમેરિકાના પાંત્રીસ હજાર વૈજ્ઞાનિકોમાં સ્ત્રી વૈજ્ઞાનિકોની સંખ્યા ફકત દસ ટકા છે.

આજે પણ બધા જ ક્ષેત્રોમાં સ્ત્રી એ જ પ્રમાણે પાછળ છે, જેમ નારી સ્વતંત્રતાની ચળવળ પહેલાં હતી. આ ચળવળની લગાતાર સંપૂર્ણ નિષ્ફળતાએ યુરોપના લોકોને પરેશાન કરી દીધા. સમગ્ર વિશ્વમાં વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિકોણથી અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો. છેવટે આ વાત સાબિત થઈ કે, સ્ત્રી અને પુરૂષ દરમ્યાન પયદાઈશી (જન્મજાત) ફર્ક છે. અને તેના કારણે જ સ્ત્રીઓને બધા ક્ષેત્રોમાં પુરૂષોના સમકક્ષ દરજ્જો ન મળી શકયો. વિજ્ઞાનના બધા જ ક્ષેત્રોના લગાતાર સંશોધનોના પરિણામો પ્રમાણે પુરૂષ તાકતવર જાતિ (Dominant sex) છે. *(ટાઈમ મેગેઝીન : ૨૦ માર્ચ ૧૯૭૨)*

એ જ પ્રમાણે રીડર ડાઈજેસ્ટના સંશોધન પ્રમાણે સ્ત્રી-પુરૂષના મગજ (Brain)માં ઘણો જ મહત્વનો ફર્ક માલુમ પડે છે. અને તેનું કારણ હોર્મોન્સનો ફર્ક છે. એક યુરોપિયન વૈજ્ઞાનિકે આ તારણ કાઢયું કે, સ્ત્રી પુરૂષના અવયવોનો આટલો બારીક ફર્ક સામાજિક જીવનમાં સ્ત્રી પુરૂષના અલગ અલગ કામોની વહેંચણી કરી આપે છે. *(રીડર ડાયજેસ્ટ, ઓકટોબર ૧૯૮૧)*

મેલ હોર્મોન્સ અને ફીમેલ હોર્મોન્સનો ફર્ક સ્ત્રી પુરૂષમાં એમના જૈનિક કોડને લઈને છે, જે જન્મ પહેલાથી જ બન્નેવમાં મૌજુદ હોય છે. એનું કારણ સામાજિક નથી, બલ્કે જન્મજાત છે. *(ટાઈમ મેગેઝીન ૨૦ માર્ચ, ૧૯૭૨, ઈન્સાકલોપીડિયા બ્રિટાનિકા : ૧૯૮૪, ૧૯/૯૦૭)*

જાન્યુઆરી ૨૦૦૫માં એક ચર્ચા દરમિયાન દુનિયાની સર્વશ્રેષ્ઠ યુનિવર્સિટી હાર્વડના પ્રમુખ લેરી સુર્મ્મસે (Larry summerse) એક પ્રશ્નના ઉત્તરમાં કહ્યુ કે, જીવવિજ્ઞાન અને સમાજશાસ્ત્રની તુલનામાં, ગણિત તથા એન્જીનયરિંગ જેવા વિષયોમાં સ્ત્રીઓની ઓછી સંખ્યાનું કારણ જૈવિક (કહો કે શારીરિક) ભિન્નતા હોય શકે છે. આ પ્રમાણે કહેતા તેમણે વિશ્વના વિવિધ વિકિતસત રાષ્ટ્રોમાં આ બાબતે થયેલા સંશોધનોના હવાલા પણ આપ્યા. અમેરિકાના આંકડાઓ દર્શાવે છે કે, અમેરિકી સ્કૂલોમાં સ્ત્રી શિક્ષકોની સંખ્યા ૩૫% છે. પરંતુ ગણિત, વિજ્ઞાનની ફેકલ્ટીમાં આ સંખ્યા ૨૦% જેટલી રહી જવા પામે છે. *(ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડીયા, ૨૮/૦૧/૦૫)*

એક સંશોધન મુજબ પુરૂષોનું મગજ સ્ત્રીઓની તુલનામાં ચાર ગણું ઝડપી ચાલે છે. સંશોધન મુજબ પુરૂષોના મગજના કોષોમાં **(Cells)** સંદેશવહનની ઝડપ સ્ત્રીઓ કરતા ચાર ગણી વધારે હોય છે.

કોઈ વસ્તુને જોયા પછી આંખથી મગજ સુધી જે માહિતી પહોંચે છે, તેમાં જે સમય લાગે છે તે પુરૂષોમાં ઓછો અને સ્ત્રીઓમાં વધારે હોય છે.
(સન્ડે ટાઈમ્સ ૭/૨/૦૫)

ઉપરોકત બધા જ વૈજ્ઞાનિક તારણો દર્શાવે છે કે, સ્ત્રી-પુરૂષની શારીરિક બાંધણી, માનસિક આવેગો, હોર્મોન્સની વ્યવસ્થા તથા તેના કાર્યો વગેરે અત્યંત ભિન્ન છે. આ કેવી રીતે શકય છે કે, એક જ પ્રકારના કાર્ય માટે આટલા ભિન્ન સર્જનો સર્જવામાં આવે ? જો સ્ત્રી અને પુરૂષ બન્ને એક જેવા કાર્યો કરી શકે છે, અથવા એક પ્રકારની જીમ્મેદારીઓ નિભાવી શકે છે તો, બન્ને વચ્ચે આટલો સ્પષ્ટ શારીરિક તથા માનસિક ભેદ શા માટે ?

ફસાદકા હે ફિરંગી મુઆશરતમેં ઝુહૂર કે
મર્દ સાદા હે બિચારા ઝન શનાસ નહીં

ઈસ્લામે સ્ત્રી હક્કોનું કેટલું રક્ષણ કર્યું છે તે જણાવતા શ્રીમતી એની બિસન્ટ **(Mrs. Annie Besant)** લખે છે કે, આપણે યાદ રાખવું જોઈએ કે સ્ત્રીઓ વિશે ઈસ્લામી કાનૂન હમણાં સુધી ઈંગ્લેન્ડમાં અપનાવાઈ રહ્યા હતા. જગતમાં અસ્તિત્વમાં આવેલ સઘળા કાનૂનોમાં તે ન્યાયી છે. મિલ્કત, વારસાઈના હક્ક અને તલાક બાબતે યુરોપથી ઘણા જ સારા અને વિશિષ્ટતા ધરાવનાર કાયદાઓ છે. તે સ્ત્રીઓના હક્કોનું સંપૂર્ણ રક્ષણ કરનાર હતા. બહુપત્નીત્વના શબ્દોએ લોકોને ઈસ્લામથી ગેરમાર્ગે દોર્યા. પરંતુ તેમની નજર યુરોપમાં થતાં સ્ત્રી અપમાન તરફ નથી જતી, જેને કહેવાતા સ્ત્રી રક્ષકોએ સડકો ઉપર ફક્ત એટલા માટે તરછોડી મૂકી કે તેમનાથી એમનું દિલ ભરાઈ ગયું છે અને પછી તેમની કોઈ મદદ કરતું નથી.
(The Life & Teachings of Mohammad, P.3)

પયગમ્બરે ઈસ્લામ (સલ.)એ નિઃશંક સ્ત્રીનો દરજ્જો એનાથી ઘણો જ

ઊંચો કર્યો જે તેને અરબોમાં પ્રાપ્ત હતો. ખાસ કરીને પતિના મરણ બાદ તેને વારસાઈ માલ તરીકે નહિં બલ્કે તેની વારસાઈ પ્રાપ્ત કરવાની હકદાર બનાવી અને આઝાદ વ્યક્તિની જેમ તેને હક્કો મળ્યા.

(Encyclopedia of religion Ethics, Vol. V.P. 271, Newyork 1912)

હિંદુ કોડ બિલ (૧૯૫૫)માં ભલે એક હિંદુ માટે માત્ર એક લગ્નની જ છૂટ આપવામાં આવી છે, પરંતુ **૧૯૬૧ની વસ્તી ગણત્રીના સર્વેક્ષણ મુજબ એકથી વધુ સ્ત્રીઓ રાખવાનો અંદાજો બોદ્ધોમાં ૧૫.૨૫ ટકા, જૈનોમાં ૭.૯૭ ટકા, હિંદુઓમાં ૬.૭૨ ટકા, જ્યારે મુસ્લિમોમાં ફક્ત ૫.૮ ટકા એટલે કે બધાથી જ ઓછો હતો.**

૧૯૮૧ના સર્વેક્ષણ મુજબ પણ મુસ્લિમોમાં બહુપત્નીત્વનો અંદાજ ૪.૩ અને હિંદુઓમાં ૫.૬ ટકા હતો. ઈ.સ.૨૦૧૧માં પણ બહુ-પત્નીત્વનો રિવાજ મુસ્લિમોમાં ઓછો જ છે.

હિંદુ કોડ બિલ અને સેકયુલર કાનૂનોમાં પણ સ્ત્રીઓના હક્કો પ્રત્યે ન્યાયિક વલણ દાખવવામાં આવ્યુ નથી. જમીનદારી એકટમાં પુત્રની હયાતીમાં માતા, બેવા પત્ની અને છોકરીનો હક્ક છીનવી લેવામાં આવ્યો છે. એ જ પ્રમાણે હિંદુ વારસાઈ એકટમાં બહેનને હિસ્સો મેળવવાની શર્તો ઘણી જ કઠિન છે, તથા પતિ-પત્નીમાં છૂટા છેડા અને વારસાઈના કાનૂનમાં સ્ત્રીઓના હક્કો છીનવી લેવાયા છે.

ઈસ્લામ પોતાની સમાજરચના તકવા (આત્મનિગ્રહ) દોષરહિત લાઈન ઉપર ઊભી કરવા માંગે છે. જેથી તકવાને નડતરરૂપ સઘળા અવરોધો દૂર કરવા માંગે છે, પરંતુ સાથે માનવ નિર્બળતાઓ અને જરૂરિયાતોને પણ લક્ષ બહાર રાખતો નથી. તે એક પુરુષને પોતાની જાતીય લાગણી સંતોષવા અમુક શરતો, અંકુશો અને મર્યાદાઓ સાથે પત્ની કરવાની છૂટ તો આપે છે, પરંતુ વેશ્યાગૃહમાં જવાની, રખાતો રાખવાની કે વ્યભિચાર કરવાની છૂટ આપતો નથી. જાતીય લાગણીઓને બહેકાવતા ટી.વી. અને ઈન્ટરનેટના પિકચરો, અશ્લીલ દ્રશ્યો, નૃત્યો કે કલબોને પ્રોત્સાહન નથી આપતો, જે

મનુષ્યને હવસખોર પ્રાણી બનાવે છે. જેને સમજવા આજના યુરોપ અને અમેરિકાની સ્થિતિ જોઈ લેવી પૂરતી છે. જ્યાં તલાકના ચોંકાવનારા આંકડા પ્રગટ થઈ રહ્યા છે.

પર્સનલ લો કૌટુંબિક ઝઘડાઓ હલ કરવામાં ઘણી મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે. જેમકે ''વુમન એકશન ગૃપ'' અમદાવાદના એક સર્વે પ્રમાણે અમદાવાદમાં ૧૯૮૯ થી ૧૯૯૩ સુધી હિંદુઓ અને મુસ્લિમોના ૩૫૦૦૦ સિવિલ મુકદ્દમાં અદાલતમાં રજુ થયા. જેમાં મુસ્લિમ પર્સનલ લો પ્રમાણે રજૂ થનાર કેસોની સંખ્યા ફકત ૫૩ હતી.

મૌલાના અબૂલ કલામ આઝાદે (રહ.) ઈન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસના (રામગઢ, માર્ચ ૧૯૪૦) અધિવેશનમાં પ્રમુખસ્થાનેથી કહ્યું હતું કે, સંયુક્ત અને અતૂટ ભારતના એક નાગરિક હોવાનો મને ગર્વ છે. તેની સાથે ઈસ્લામના કાનૂનથી પણ મને તેટલો પ્રેમ છે. મારૂં કર્તવ્ય છે કે હું તેનું રક્ષણ કરૂં અને હું સહન નથી કરી શકતો કે તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કરે. આ શબ્દો છે ભારતીય બંધારણના ઘડવૈયા અને કોંગ્રેસના પ્રાણસમાન નેતાના. એ જ પ્રમાણે વાત ડો. ઝાકીરહુસૈને કાશી વિદ્યાપીઠના શિક્ષણ સમારંભમાં (૧૯૩૫)માં કરી હતી.

“International Confrence on Comparative Law”ની પેરિસ ખાતેની બ્રાંચે યોજેલ કોન્ફરન્સના છેલ્લા દિવસે થયેલ ઠરાવમાં કહયું છે કે, ઈસ્લામી કાયદા કાનૂન વિશે યોજાયેલ આ બેઠક અઠવાડિયા સુધી ચાલેલ વાદવિવાદના અંતે આ નિર્ણય ઉપર પહોંચી છે કે ઈસ્લામી કાનૂન (ઉસૂલો)ના ફાયદાકારક હોવામાં કોઈ સંદેહ નથી. કાનૂનની આ શાખામાં તે બધા જ કાયદા-કાનૂન મૌજુદ છે, જે તેને મોર્ડનયુગની જરૂરિયાત પૂરી કરવાને લાયક બનાવે છે. *(ઈન્ટરનેશનલ કાનૂની સ્પર્ધા રિપોર્ટ, જુલાઈ ૧૯૫૧)*

સમગ્ર ઈસ્લામી કાનૂન પાછળ જે હકીકતો (મુસ્લિમોના મતાનુસાર) મૌજૂદ છે, તે ન જાણવાને કારણે ઘણી બધી ગેરસમજો ઉત્પન્ન થઈ છે. **આધુનિક ભારતનો કટ્ટરવાદી વર્ગ (સેક્યુલર વર્ગ સહિત) આ સમગ્ર**

મામલાને ભૌતિક (માદ્દી) દષ્ટિકોણથી મૂલવે છે, જ્યારે મુસ્લિમો તેને રૂહાની દષ્ટિબિંદુથી જુએ છે. મુસ્લિમો એમ માને છે કે, સમગ્ર ઇસ્લામી કાનૂનના સાચા ઘડવૈયા (Legislator) **સ્વયં અલ્લાહ તઆલા છે.** કારણ કે એક માનવી એટલી ક્ષમતા ધરાવતો જ નથી કે તે બીજા માનવી માટે ઈષ્ટ-અનિષ્ટ (સારા-ખરાબ)ની વચ્ચે ભેદરેખા દોરી કાનૂન ઘડી શકે. કાનૂન ઘડવા માટે માનવ અસ્તિત્વ અને જીવનની સર્વ પ્રકારની જાણ હોવી જરૂરી છે. કોઈ માનવી પોતાના ટૂંકા જીવનકાળમાં વિદ્યાની તમામ શાખાઓમાં નિપૂણતા મેળવી નહીં શકવાને કારણે બીજા માનવી માટે કાનૂન ઘડી શકે એમ નથી. જ્યારે એ સિધ્ધ થયું કે માનવી માનવી માટે કાનૂન ઘડી ન શકે, તો તેનાથી આપોઆપ સિધ્ધ થાય છે કે, માનવી ખુદાઈપ્રેરિત કાનૂનમાં મનસ્વીપણે વધારો-ઘટાડો પણ કરી ન શકે.

મુસ્લિમોના માનસિક વલણને નક્કી કરતી એક બીજી મહત્વપૂર્ણ હકીકત આખિરતના જીવનની હકીકત છે. મુસ્લિમો એમ માને છે કે, આ જીવન પહેલું છે અને છેલ્લું પણ. જન્મ-મરણનો અહીં કોઈ ચકરાવો નથી. આ એકમાત્ર જીવન પણ અલ્લાહ તઆલાએ મોઝમજા માટે (કે સજા માટે) અર્પણ કર્યું નથી, બલ્કે કસોટી (Test) માટે અર્પણ કર્યું છે. જે વ્યક્તિ ખુદાઈ પ્રેરિત કાનૂન (જેની છેક છેલ્લી આવૃત્તિ કુરૂઆન શરીફ છે)ને હૃદયપૂર્વક માનશે, તેને જન્નત (સ્વર્ગ) મળશે અને જે નહીં માને અથવા તેમાં સુધારા-વધારાનો સ્વીકાર કરશે, તેને દોઝખ (નર્ક)નું દુ:ખમય જીવન મળશે. આવી સ્થિતિમાં મુસ્લિમો એમ વિચારે છે કે, ઈસ્લામી કાનૂન ઉપર અમલ કરવાથી આ જીવનમાં ભલે થોડી અગવડ પડતી હોય તો ભલે પડે, પરંતુ વધારો-ઘટાડો સ્વીકારીને પોતાનું પારલૌકિક (આખિરતનું) જીવન બગાડવું ન જોઈએ.

અલ્લાહપાકની માન્યતા એક તરફ સદાચાર-દુરાચારની વ્યાખ્યા સ્પષ્ટ કરે છે, તો બીજી બાજુ જન્નત-દોઝખની માન્યતા સદાચારની પ્રેરણા આપે છે અને દુરાચારથી રોકે છે. આજનો આધુનિક કાનૂન હજુ સુધી ઈષ્ટ-અનિષ્ટ (સારા-ખરાબ) વચ્ચે સ્પષ્ટ ભેદરેખા દોરી શક્યો નથી કે કાનૂનભંગ

ઉપર કાબૂ મેળવી શક્યો નથી. તેનું કારણ એ જ કે આધુનિક કાનૂન પાસે આવો કોઈ અધિભૌતિક પાયો (Metaphysicalbase) નથી. આધુનિકોએ ઈસ્લામની આ ખૂબી પ્રયોગ ખાતર પણ અપનાવવી જોઈએ.

પ્રત્યેક કાનૂન પાછળ કેટલાક મૂલ્યો હોય છે. સમાન નાગરિકધારાનો જે હોબાળો ઉભો થયો, તેના લીધે **"ઇસ્લામનો પારીવારિક કાનૂન" વિશેષ ધ્યાનપાત્ર, ટીકાપાત્ર બન્યો છે, પરંતુ ઇસ્લામે પોતાના પારીવારિક (કૌટુંબિક) કાનૂન પાછળ જે મૂલ્ય સ્થાપ્યું છે, તેને ન જાણવાને કારણે અનેક ગેરસમજો ઉભી થઈ છે.**

પારીવારિક (કૌટુંબિક) કાનૂન પાછળ ઈસ્લામે જે મૂલ્ય પ્રસ્થાપિત કર્યું છે, તે પુરૂષ પ્રધાનતાનું મૂલ્ય છે. કોઈ પણ જાતના સંકોચ વગર ઈસ્લામે તેનું એ'લાન પણ કર્યું છે. *(૨:૨૨૮)*

પાછલા પચાસ વર્ષોમાં જીવશાસ્ત્ર તથા માનસશાસ્ત્ર ક્ષેત્રે જે અવનવા સંશોધનો થયા છે, તેનાથી એ પુરવાર થઈ ચૂક્યું છે કે, પુરૂષોની પ્રધાનતા એ માનવસર્જિત નહીં, બલ્કે કુદરત સર્જિત છે. એટલે ઈસ્લામે ચૌદસો વર્ષ પૂર્વે સ્ત્રીને જે સ્થાન આપ્યું હતું, તે જ ન્યાયિક હતું.

સ્ત્રી-પુરૂષ સમાનતાની ખોટી વિભાવનાના આધારે જે આધુનિક કાનૂનો ઘડાયા, તેના કારણે પરિવાર વધારે વેરવિખેર બન્યો છે. એવું ઘટનાકીય પુરાવાઓથી સાબિત થાય છે. એટલે થોડાક દિવસો માટે જો આધુનિક સમાજ ઈસ્લામનો પારીવારિક કાનૂન અપનાવે, તો જરૂર તેના ફાયદાઓ માલૂમ પડશે.

ગુરૂ ગોલવલકરના વિચારો :

આર.એસ.એસ.ના માજી સર સંઘચાલક ગુરૂ ગોલવલકરે ૨૦મી ઓગષ્ટ ૧૯૭૨ના દિવસે દિલ્હીમાં દીનદયાલ રીસર્ચ ઈન્સ્ટીટ્યુટનું ઉદ્‌ઘાટન કર્યું. તે પ્રસંગે પ્રવચન કરતાં તેમણે કહ્યું કે, રાષ્ટ્રીય એકતા માટે સમાન નાગરિક ધારો કોઈ જરૂરી બાબત નથી. તેમનું એ પ્રવચન "મધરલેન્ડ" (૨૧ ઓગષ્ટ ૧૯૭૨)માં છપાયું હતું. તેના પછી સાપ્તાહિક

ઓર્ગેનાઈઝર (૨૬ ઓગષ્ટ ૧૯૭૨)માં આ વિષય પર તેમનું એક ઈન્ટરવ્યુ પ્રસિધ્ધ થયું. તેઓએ ઈન્ટરવ્યુમાં જે કાંઈ કહ્યું તેનો સારાંશ આ હતો :

"હું નથી સમજતો કે રાષ્ટ્રપ્રેમ જગવવા માટે આપણને સમાન નાગરિક ધારાની જરૂર છે. આ પ્રકારની ધારાકીય સમાનતાનો રાષ્ટ્રીય એકતા સાથે કોઈ સબંધ નથી. ભારત હંમેશ વિવિધતાનો દેશ રહ્યો છે. તેમ છતાં આપણે લાંબા સમય સુધી એક તાકાતવર અને સંગઠિત પ્રજા બની રહ્યા. એકતા માટે આપણને સંવાદિતા (Harmony)ની જરૂર છે, સામ્યતા (Uniformity)ની નહીં. મારી અનુભૂતિ મુજબ પ્રકૃતિ વધારે પડતી એકવિધતાને પસંદ નથી કરતી. આપણી પાસે જીવનનો લાંબો અનુભવ છે અને આપણો અનુભવ એમ કહે છે કે, વિવિધતા અને એકતા એક સાથે સંભવી શકે છે. વાત બરાબર છે કે, બંધારણમાં એક કલમ 'સમાન નાગરિક ધારા' વિશે પણ છે. પરંતુ કોઈ વસ્તુ માત્ર એ કારણે સ્વીકાર્ય નથી બની જતી કે તે કોઈક બંધારણમાં લખાયેલી છે અને વાસ્તવમાં તો આપણું બંધારણ વિદેશી બંધારણોનો ખીચડો (Hotch-Potch) છે. તેને ભારતીય અનુભવોના આધારે ઘડવામાં આવ્યું નથી."

એમ કહેવામાં આવે છે કે, મુસ્લિમો સમાન નાગરિક ધારાનો વિરોધ કરે છે. કારણ કે તેઓ પોતાની જુદી ઓળખ સાચવવા માંગે છે. પરંતુ કોઈ પણ વર્ગ કે સંપ્રદાય પોતાની જુદી ઓળખ જાળવવા માંગે છે તેની સામે મને કોઈ વાંધો નથી. જ્યાં સુધી આ ઓળખ રાષ્ટ્રપ્રેમની ભાવનાઓને ઓછી કરનારી ન હોય. મૂળ મુદ્દો એ છે કે, મુસ્લિમો અને હિન્દુઓ વચ્ચે સદ્‌ભાવના હોવી જોઈએ. મારા મતે મુસ્લિમોને પોતાની જીવનશૈલી મુજબ રહેવાનો પૂરો અધિકાર છે. અલબત્ત, તેઓએ દેશથી અને તેની સંસ્કૃતિથી પ્રેમ કરવો જોઈએ. હિંદુઓ માટે પણ "સમાનધારો" ઘડવો નિરર્થક છે. આખરે હજારો વર્ષથી હિંદુઓ આવી ભિન્નતા છતાં હળીમળીને જ રહેતા આવ્યા છે.

કોઈ માણસને આ વાત ફિલસૂફી ભરેલી લાગશે, પરંતુ હું માનું છું કે,

સમાનતા પ્રત્યેક કૌમ માટે મૃત્યુઘંટ સમાન છે. પ્રકૃતિ તો વિવિધતા પસંદ કરે છે. મારા મતે દરેક જીવનશૈલીની સુરક્ષા થવી જોઈએ. પરંતુ આ તમામ વિવિધતાઓ રાષ્ટ્રીય એકતા માટે સહાયક નીવડવી જોઈએ.

સમાનધારો-સેક્યુલર તથા હિન્દુવાદ બન્નેવની વિરોધ છે :

ભારતમાં પાછલી એક સદીથી બે વિભિન્ન રાજકીય વર્ગો અસ્તિત્વમાં છે અને આજે પણ તેઓ અલગ-અલગ નામો સાથે મૌજૂદ છે. પહેલો વર્ગ એ છે જે ''સેક્યુલર આઈડિયોલોજી''ના આધારે દેશનું નિર્માણ કરવા ચાહે છે, અને બીજો વર્ગ તે છે, જે ''હિન્દુ આઈડિયોલોજી''ના આધારે ભારતીય સમાજનું ઘડતર કરવા માંગે છે. બન્નેની વિચારસરણીઓ એક-બીજાથી તદ્દન જુદી છે, પરંતુ વિચિત્ર વાત છે કે, બન્ને આ મુદ્દા પર સહમત થયા છે કે ભારતમાં સર્વ નાગરિકો માટે સમાનધારો બનાવી નાંખવો જોઈએ.

પરંતુ તટસ્થતાપૂર્વક જો મૂલવવામાં આવે તો સમાન નાગરિક ધારો બન્નેની વિચારસરણી વિરૂદ્ધ છે. જો તેઓ પોતાના દૃષ્ટિબિંદુ પ્રત્યે સંનિષ્ઠ તથા શુદ્ધ છે, તો તેમણે આ પ્રકારની કોઈ પણ વિભાવનાની કદાપિ હિમાયત ન કરવી જોઈએ.

સેક્યુલરિઝમનો અર્થ ધર્મ બાબતે રાજ્યે દખલગીરી નહીં કરવાની નીતિ (Non-Interference) અખત્યાર કરવી થાય છે તેમજ લોકોને પોતાના ધર્મ અને આસ્થાની સ્વતંત્રતા આપીને માત્ર સંયુક્ત લૌકિક બાબતોની વ્યવસ્થા તેમજ આયોજન કરવું. આ જ સેક્યુલરિઝમનું વૈશ્વિક સ્તરે સર્વસ્વીકૃત અર્થઘટન છે અને આ અર્થઘટન મુજબ જ ભારતીય બંધારણની રચના કરવામાં આવી છે.

અમુક લોકો સેક્યુલરિઝમનું અર્થઘટન એવી રીતે કરે છે, જાણે કે તે સ્વયં એક ધર્મ છે અને તમામ પરંપરાગત ધર્મોને નષ્ટ કરીને વ્યક્તિથી લઈ સમષ્ટિ સુધી જીવનના પ્રત્યેક પાસાંને આવરી લેવા માંગે છે. પરંતુ આ અંતિમવાદ છે. આ પ્રકારના અંતિમવાદીઓ દરેક ધર્મ તથા વિચાર-વ્યવસ્થામાં હોય છે. જેમ ખુદ મુસ્લિમોમાં એવા અંતિમવાદીઓ મૌજૂદ

છે, જેઓ ઈસ્લામની છણાવટ એવી રીતે કરે છે, જેનાથી ઈસ્લામ ફક્ત રાજકારણ તથા યુદ્ધનો ધર્મ માલૂમ પડે. પરંતુ આ અતિશયોક્તિ તથા હિંસક વિચારસરણી છે. તે ઈસ્લામની સાચી અને સંપૂર્ણ ઓળખ નથી આપતી.

આ એક વાસ્તવિક્તા છે કે, સેક્યુલરિઝમ અને સમાન નાગરિક ધારો એકબીજાના વિરોધાર્થી છે. ભારતનો સેક્યુલર વર્ગ જો સાચા અર્થમાં સેક્યુલર છે, તો તેણે સમાન નાગરિક ધારાની વાત ન કરવી જોઈએ. કારણ કે વ્યક્તિગત સ્તરે ‘‘ધાર્મિક સ્વતંત્રતા’’ સેક્યુલરિઝમનો મૂળભૂત સિદ્ધાંત છે.

બીજો વર્ગ તે છે, જે હિન્દુ આઈડિયોલોજીના આધારે ઉભો રહેવા માંગે છે. આ વર્ગે જાણી લેવું જોઈએ કે, જો તેઓ ‘હિન્દુ આઈડિયોલોજી’માં આસ્થા ધરાવતા હોય તો એ ખુદ તેમની આસ્થા વિરૂદ્ધ છે કે તેઓ દરેક વર્ગ અને સંપ્રદાયને સમાન નાગરિક ધારા હેઠળ લાવવાનો પ્રયત્ન કરે.

હિન્દુ આઈડિયોલોજીનો બુન્યાદી સિધ્ધાંત ‘‘સર્વધર્મ સમભાવ’’ છે. મતલબ કે તમામ ધર્મો સાચા છે. હિંદુઈઝમની મૂળભૂત લાક્ષણિકતા એ છે કે, તે વિવિધતામાં એકતા (Unity in diversity)ને માને છે. તેના મતાનુસાર સત્યના બાહ્યસ્વરૂપો જુદા જુદા હોય છે, પરંતુ આંતરિક સત્વ સમાન હોય છે. એમ કહી શકાય કે હિંદુઈઝમની શ્રદ્ધા અનેકતામાં એકતા જોવી છે.

સિવિલ કોડ અથવા કોઈ પણ કોડનો સબંધ બાહ્ય બદન સાથે હોય છે, આંતરિક ચેતના સાથે નથી હોતો. આ સ્થિતિમાં આ બાબત હિન્દુ દૃષ્ટિકોણથી વિરૂદ્ધ લેખાશે કે વિભિન્ન વર્ગોના ‘‘પર્સનલ લો’’ને ખતમ કરી સર્વ નાગરિકો માટે માત્ર એક ધારો લાગુ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે.

હિંદુ જ્ઞાતિઓનો રિવાજ :

ખુદ હિંદુઓમાં લગ્ન-વિવાહની કોઈ એક રીત નક્કી નથી. હિંદુઓમાં સેંકડોની સંખ્યામાં વિભિન્ન વર્ગો તથા સંપ્રદાયો છે. દરેક સંપ્રદાય તથા જ્ઞાતિ પોતપોતાના કૌટુંબિક અથવા પ્રાદેશિક રીતરિવાજ મુજબ લગ્ન-વિવાહની વિધિ અદા કરે છે.

આજે પણ લગભગ તમામ હિંદુઓ પોતાના લગ્નો પોતાના ધાર્મિક

તથા સાંપ્રદાયિક રિવાજ અનુસાર જ કરે છે. ભલેને સ્પેશ્યલ મેરેજ એક્ટ ૧૯૯૫ના સ્વરૂપે તેઓ માટે એક "સમાનધારો" મૌજૂદ છે.

Almost all Hindus still solemnise their marriages through religious costoms although there is a civil way out through the special Marriages Act of 1954. *(The Hindustan Times, May 22, 1995)*

આ કોઈ યોગાનુયોગ (અચાનક) નથી. વાસ્તવિકરૂપે આ જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે કે લોકો પોતપોતાની ધાર્મિક પરંપરા મુજબ લગ્નો કરે છે, તે જ બરાબર છે અને આમ જ થવું જોઈએ. લગ્ન-વિવાહનો સબંધ અત્યંત ખાનગી બાબતો સાથે છે. આવી બાબતોમાં દરેક વર્ગ હંમેશ પોતપોતાની કૌટુંબિક અથવા સાંપ્રદાયિક રસમ અને રિવાજ મુજબ જ અમલ કરે છે. આ પ્રકારના મામલાઓમાં તેના સિવાય બીજી કોઈ સ્થિતિ શક્ય નથી.

દેશની વાસ્તવિક જરૂરત - રાષ્ટ્રીય ચારિત્ર્ય :

ભારતને એક અખંડ, શાંત અને વિકસિત રાષ્ટ્ર બનાવવા માટે વાસ્તવમાં જેની જરૂર છે, તે "નેશનલ કેરેક્ટર" છે. દેશમાં જે કાંઈ ખૂટે છે અથવા જે ભ્રષ્ટાચાર પ્રવર્તે છે, તે બધાનું મૂળ કારણ માત્ર એક જ છે અને તે એ કે, સ્વતંત્રતા પછી લોકોમાં રાષ્ટ્રીય ચરિત્ર - નેશનલ કેરેક્ટર ઘડી શકાયું નથી.

રાષ્ટ્રીય ભાવના સ્વાર્થી ભાવનાની વિરોધાર્થી છે. તેનો અર્થ એ છે કે, દેશનો નાગરિક પોતાના હિતને મહત્વ આપવાને બદલે રાષ્ટ્રહિતને મહત્વ આપે. જ્યાં પણ બન્ને હિતો ટકરાતા હોય, તો તે નાગરિક સ્વહિતનું બલિદાન આપી રાષ્ટ્રહિત સાધવા પ્રયત્ન કરે, તેને પ્રાધાન્ય આપે.

ભારતનો શત્રુ દેશ પૈસાની લાલચ આપી તમને ખરીદવા ચાહે તો તમારો દેશપ્રેમ તમને આમ કરવાથી રોકી દે. ટેક્સ નહીં ભરવામાં તમને વ્યક્તિગત લાભો મળી રહ્યા હોય તો પણ તમે ટેક્સ ભરી દો. કારણ કે તેનાથી રાષ્ટ્રને ફાયદો થશે. ભેળસેળયુક્ત વસ્તુ સપ્લાય કરવામાં તમારો નફો વધી રહ્યો હોય પરંતુ તમે આમ ન કરો. કારણ કે આવું કરવાથી

રાષ્ટ્રની પ્રગતિ રૂંધાય છે. વ્યક્તિગત ફરિયાદો છતાં તમે રાષ્ટ્રીય સંપત્તિને નુકસાન ન પહોંચાડો તેમજ આર્થિક ચક્રોને રોકવા પ્રયત્ન ન કરો. કારણ કે તેમાં દેશની બરબાદી છે. ચૂંટણીમાં જો તમે હારી જાઓ તો ખેલદિલીપૂર્વક પોતાની હાર કબૂલ કરી લો. કારણ કે હાર સ્વીકાર નહીં કરવાનું પરિણામ એ આવે છે કે, દેશની રાજકીય વ્યવસ્થા બગડી જાય છે.

જો તમે મહત્વપૂર્ણ હોદ્દો ધરાવતા હો તો પોતાના આર્થિક ફાયદા ખાતર કૌભાંડોમાં ન સંડોવાવો. કારણ કે આમ કરવાથી રાષ્ટ્રનું આર્થિક માળખું છિન્નભિન્ન થઈ જાય છે. જો તમને એક વખત સત્તા મળી જાય તો એવું ન ઈચ્છો કે "હું જ કાયમ રાજસિંહાસન પર બિરાજમાન રહું." કારણ કે આ પ્રકારની સ્વાર્થી વૃત્તિ લોકશાહી તંત્રને તબાહીની ચરમસીમા પર લઈ જાય છે. જો તમે નેતા છો તો પોતાના રાજકીય રોટલા શેકવા ખાતર એક વર્ગના માનસમાં બીજા વર્ગ પ્રત્યે વૈમનસ્ય અને ભયની લાગણી ન જન્માવો. કારણ કે તેનાથી આપની વોટબેંક તો બનશે, પરંતુ દેશની પ્રેમ ભાવનાવાળી બેંકોનું દેવાળું ફૂંકાઈ જશે.

આ જ સાચી દેશભક્તિ છે અને આ જ દેશની પ્રગતિમાં જરૂરી છે. પરંતુ આ વસ્તુ જ આજે આપણા દેશમાં નથી. એવું લાગે છે કે, બધા લોકો "દેશપ્રેમી"ના બદલે "સ્વપ્રેમી" બની ગયા છે. પ્રત્યેક વ્યક્તિ પોતાના હિત ખાતર દેશના હિતને ભૂલી ગઈ છે. આ સ્વાર્થી વૃત્તિએ જ દેશની એ દુર્દશા કરી છે, જેની ફરિયાદ આજે દરેક નાગરિક કરી રહ્યો છે.

દેશભક્તિ સમાન નાગરિક ધારા જેવા બહારના ઉપચારથી ક્યારેય નહીં પ્રગટે, બલ્કે લોકોના માનસને રચનાત્મક વળાંક આપવાથી પ્રગટશે. તેના માટે આપણે તમામ સાધનોનો ઉપયોગ કરી લોકોને "એજ્યુકેટ" કરવા પડશે. આપણે લોકોની સમજશક્તિ કેળવવા અને જાગૃતિ લાવવા માટે એક લાંબી અને ચોમુખી ઝુંબેશ ચલાવવી પડશે. નિઃશંક, આ એક અઘરૂં કાર્ય છે, પરંતુ વાસ્તવિક્તા એ જ છે કે, તેના સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ આપણી પાસે નથી.

કુરઆન શરીફમાં પડદાના હુકમો

નિર્લજ્જતા, વ્યભિચાર, વાસના દુન્યાની તે અતિ ઘાતક બૂરાઈઓમાંથી છે, જેનો ઘાતક પ્રભાવ માત્ર વ્યક્તિઓ કે સામાન્ય માણસ સુધી નથી હોતો. બલ્કે કુટુંબો અને ખાનદાનોને અને અમુક સમયે મોટા મોટા દેશોને તબાહ કરી દે છે. અત્યારે દુનિયામાં જેટલી ખૂનામરકીની ઘટનાઓ જોવા મળે છે, જો સાચું સંશોધન કરવામાં આવે તો મોટાભાગની ઘટનાઓની પ્રશ્ચાત ભૂમિકામાં કોઈ સ્ત્રી અથવા જાતીય વાસના લોલુપતાનું જાળ નજરે પડશે. એ જ કારણ છે કે, જ્યારથી દુનિયા પેદા થઈ છે, તેમાં કોઈ કૌમ, કોઈ ધર્મ, કોઈ પ્રદેશ એવો નથી જે આ બુરાઈ અને તે ઘાતક અને અતિ ખતરનાક દૂષણ હોવા ઉપર સહમત ન હોય.

દુનિયાના આ અંતિમ પડાવમાં યુરોપની કોમોએ પોતાના ધર્મની હદો અને પ્રાચીન તથા કોમી રીત-રસમો બધું તોડીને જો કે વ્યભિચારને પોતાની જાતમાં કોઈ ગુનોહ જ નથી રહેવા દીધો અને પ્રગતિ છતાં સમાજને એવા બીબામાં ઢાળી દીધો છે કે, જેમાં પ્રત્યેક કદમ ઉપર જાતીયતા અને નિર્લજ્જતાનું આમંત્રણ મળે છે. પરંતુ જેના ફળ અને પરિણામોને તે પણ ક્રાઈમથી બાકાત ન કરી શક્યા. ઈજ્જતનું લીલામ, બળાત્કાર, જાહેરમાં અશ્લીલ હરકતોને સજાપાત્ર ગુનોહ ઠરાવી દેવો પડ્યો તેનું ઉદાહરણ એના સિવાય કંઈ નથી કે કોઈ વ્યક્તિ આગ લગાવવા માટે ઘાસ ભેગું કરે, પછી તેના ઉપર ઘાસતેલ છાંટે, પછી તેમાં આગ લગાવે. અને જ્યારે તેના ભડકા ઉઠવા લાગે ત્યારે આ ભડકા ઉપર પાબંદી લગાવે અને તેને રોકવાની ફિકર-ચિંતા કરે. હાંડલી પકાવવા માટે તેની નીચે આગ સળગાવે, પછી જ્યારે તે ઉકળવા માંડે ત્યારે તેના ઉભરાતા જુસ્સાને રોકવા ઈચ્છે.

એનાથી વિપરીત ઈસ્લામે જે વસ્તુઓને ગુનાહ અને માનવતા માટે નુકસાનકર્તા ઠરાવીને સજાપાત્ર ક્રાઈમ કહ્યો છે, તેની નાની બાબતો ઉપર પણ પાબંદીઓ લાગુ પાડી છે અને તેમને પ્રતિબંધિત જાહેર કરી દીધી છે. આ બાબતમાં અસલ હેતુ વ્યભિચાર અને વાસનાપૂર્તિથી બચવાનો હતો,

તો તેને દૃષ્ટિ (નઝર) નીચી રાખવાના કાયદાથી શરૂ કર્યું. સ્ત્રીઓ પુરૂષોના સરેઆમ મેળમિલાપને રોક્યો, સ્ત્રીઓને ઘરોની ચાર દીવાલોમાં મર્યાદિત રાખવાની સૂચના આપવામાં આવી અને આવશ્યક્તાના સમયે બહાર નીકળવા માટે પણ બુરખો અથવા લાંબી ચાદરથી સંપૂર્ણ શરીર ઢાંકીને નીકળવા અને સડકના કિનારે ચાલવાની સૂચના આપવામાં આવી. સુગંધિત પદાર્થો લગાવવા અથવા સંગીત અવાજ કરનારા (ઘુઘરીઓવાળા) ઘરેણાઓ પહેરીને નીકળવાની મનાઈ કરવામાં આવી, પછી જે વ્યક્તિ આ બધી મર્યાદાઓ અને બંધનો તથા પાબંદીઓની અવગણના કરીને બહાર નીકળી જાય તેના ઉપર એવી સખત બોધપાત્ર શિક્ષા લાગુ પાડવામાં આવી કે એક વખતે કોઈ વ્યભિચારી ઉપર જો લાગુ પાડવામાં આવે તો સમગ્ર કૌમને સંપૂર્ણ શીખ મળી જાય છે.

યુરોપવાળાઓ અને તેમના અનુયાયીઓએ પોતાની નિર્લજ્જતાને ન્યાયોચિત્ ઠરાવવા માટે સ્ત્રીઓના પડદાને સ્ત્રીઓના સ્વાસ્થ્ય, આર્થિક તથા સામાજિક રીતે સમાજ માટે નુકસાનકર્તા સાબિત કરવા અને વિના પડદે રહેવાના લાભો ઉપર ચર્ચાઓ કરી છે, તેનો વિગતવાર જવાબ ઘણા ઉલમા તથા વિદ્વાનોએ વિસ્તૃત પુસ્તકોમાં લખીને આપ્યો છે. તેના વિશે અત્રે એટલું સમજી લેવું પૂરતું છે કે, લાભ અને ફાયદાથી કોઈ ગુનોહ અથવા અપરાધ ખાલી નથી, ચોરી, લૂંટફાટ, ધોકાબાજી, દગાબાજી એક સ્વરૂપે મોટો લાભ પહોંચાડનાર કારોબાર છે, પરંતુ જ્યારે તેના ફળો અને પરિણામોથી આવનાર ઘાતક અસરો સામે આવે છે, તો કોઈ વ્યક્તિ તેને લાભદાયક કારોબાર કહેવાની હિંમત નથી કરતો. બેપર્દગીમાં જો અમૂક આર્થિક લાભો હોય, પરંતુ જ્યારે સમગ્ર કોમને હજારો ફિત્ના અને ફસાદ (અરાજકતા)માં સંડોવી દે, પછી તેને લાભદાયક કહેવું કોઈ બુધ્ધિશાળીનું કામ નથી હોઈ શકતું.

સ્ત્રીઓના પડદાનું વર્ણન કુર્આને કરીમની સાત આયતોમાં આવ્યું છે. ત્રણ સૂરએ નૂરમાં છે, અને ચાર આયતો સૂરએ અહઝાબમાં છે. એ જ પ્રમાણે રસૂલે કરીમ (સલ.)ની સિત્તેરથી વધારે હદીષોમાં મૌખિક અને

અમલી રીતે પડદાના હુકમો બતાવવામાં આવ્યા છે.

સૂરએ અહઝાબની આયતમાં સ્ત્રીઓને પડદા પાછળ રહેવાનો હુકમ આપવામાં આવ્યો અને પુરૂષોને એ હુકમ મળ્યો કે જો તેમને કોઈ વસ્તુ માંગવી હોય તો પડદા પાછળથી માંગે. તેમાં પડદાની ખાસ તાકીદ જોવા મળે છે કે, વિના જરૂરતે તો પુરૂષો અને સ્ત્રીઓએ અલગ જ રહેવું જોઈએ, પરંતુ જરૂરતના સમયે પણ તેમની સાથે વાત કરવી હોય તો પડદા પાછળથી કરી શકે છે.

પુરૂષ અને સ્ત્રીના શરીરનો તે ભાગ જેને અરબીમાં 'ઔરત' અને ઉર્દૂ ફારસીમાં 'સતર' કહેવામાં આવે છે. જેને સૌથી છૂપાવવું શરઈ, પ્રાકૃતિક અને બૌધ્ધિક-તાર્કિક સ્વરૂપે પણ ફરઝ છે. અને ઈમાન પછી સૌ પ્રથમ ફરજ જેના ઉપર અમલ જરૂરી છે, તે સ્ત્રીઓનું સતર એટલે કે સ્ત્રીઓના શરીરના અવયવો (અંગો-ઉપાંગો)ને છૂપાવવું છે. આ ફરજ તો જગતની ઉત્પત્તિથી જ ફરઝ છે. બધા જ અંબિયા (અલૈ.)ની શરીઅતોમાં ફરઝ રહ્યું છે, બલ્કે શરીઅતોના અસ્તિત્વ પહેલાં પણ જ્યારે જન્નતમાં પ્રતિબંધિત ઝાડ ખાઈ લેવાના કારણે હઝરત આદમ અને હવ્વા (અલૈ.)નો જન્નતી પોષાક ઉતરી ગયો અને સતર ખૂલી ગયું, તો ત્યાં પણ હઝરત આદમ (અલૈ.)એ સતર ખુલ્લું રાખવાનું જાઈઝ નથી સમજ્યું. એટલા માટે હઝરત આદમ અને હઝરત હવ્વા (અલૈ.) બંનેએ જન્નતના પાંદડા પોતાના શરીર ઉપર બાંધી લીધા. દુનિયામાં આવ્યા પછી હઝરત આદમ (અલૈ.)થી લઈ ખાતમુલ અંબિયા (અલૈ.) સુધી દરેક પયગમ્બર (અલૈ.)ની શરીઅતમાં સતર છૂપાવવું ફરઝ રહ્યું છે. સ્ત્રીઓના સતરના અવયવોને નિર્ધારીત કરવામાં મતભેદ હોઈ શકે છે કે, સતરની હદ ક્યાંથી ક્યાં સુધી છે. પરંતુ મૂળ સ્ત્રીનું સતર ફરઝ હોવું બધા જ અંબિયા (અલૈ.)ની શરીઅતોમાં હતું અને આ ફરઝ દરેક મનુષ્ય પુરૂષ અથવા સ્ત્રી ઉપર વ્યક્તિગત રીતે લાગુ પડે છે, કોઈ અન્ય જોનાર હોય કે ન હોય.

આ હુકમ તો સ્ત્રીઓનો હતો, જે ઈસ્લામથી પહેલાં બલ્કે જગતની ઉત્પત્તિથી તમામ અંબિયા (અલૈ.)ની શરીઅતોમાં ફરઝ રહ્યો છે. જેમાં

પુરૂષ અને સ્ત્રી બંને સમાન છે. એકાંત હોય કે જાહેરમાં બધું એક સરખું છે. જેમકે લોકોની સામે નગ્ન થવું જાઈઝ નથી, એવી જ રીતે એકાંતમાં પણ વિના જરૂરતે નગ્ન રહેવું જાઈઝ નથી.

સતર અને પડદા (હિજાબ) વચ્ચે ફર્ક :

હિજાબ અને પડદા વિશે મસ્અલો એ છે કે, સ્ત્રીઓ અજનબી પુરૂષોથી પડદો કરે. આ મસ્અલામાં એટલી વાત તો અંબિયા (અલયહિસ્સલામ), સુલહા (રહ.) અને સંસ્કારી લોકોમાં હંમેશાથી રહી છે કે, અજનબી પુરૂષો સાથે સ્ત્રીઓનું બેરોકટોક હળવું-ભળવું ઠીક નથી. હઝરત શુઅય્બ (અલયહિસ્સલામ)ની બે દિકરીઓનો કિસ્સો, જે કુર્આને કરીમના ૨૦માં સિપારામાં આવ્યો છે, તેમાં તે દિકરીઓ પોતાની બકરીઓને પાણી પીવડાવવા માટે વસ્તીના કુવા ઉપર ગઈ, જ્યાં લોકોની ભીડ હતી. તેઓ પોતપોતાના જાનવરોને પાણી પીવડાવી રહ્યા હતા. તો કુર્આને કરીમમાં છે કે, આ છોકરીઓ એક તરફ અલગ થઈને ઉભી થઈ ગઈ અને હઝરત મૂસા (અલૈ.) તે સમયે અચાનક એક મુસાફર તરીકે ત્યાંથી પસાર થયા તો તેમણે આ છોકરીઓને અલગ ઉભેલી જોઈને કારણ પૂછ્યું, તો તે પુત્રીઓએ બે વાતો બતાવી :

પ્રથમ એ કે, આ સમયે અત્યારે અહીંયાં પુરૂષોની ભીડ છે. અમે પોતાના પ્રાણીઓને પાણી તે સમયે પીવડાવીશું, જ્યારે આ લોકો પરવારીને ચાલ્યા જશે.

બીજી વાત એ પણ બતાવી કે, અમારા પિતા અશક્ત અને વૃદ્ધ છે. જેનાથી ઈશારો એ તરફ છે કે, જાનવરોને પાણી પીવડાવવા માટે નીકળવું સામાન્ય સ્વાભાવિક રીતે સ્ત્રીઓનું કામ ન હતું, પરંતુ પિતાની કમજોરી અને મજબૂરી તથા બીજો કોઈ વ્યક્તિ હાજર ન હોવાના કારણે આ કામ અમારે કરવું પડે છે.

આ હાલત કુર્આનમાં હઝરત શુઅય્બ (અલૈ.)ની દિકરીઓની બતાવવામાં આવી છે. જેનાથી જાણ થઈ કે, તે સમયમાં અને તેમની

શરીઅતમાં પણ સ્ત્રીઓ અને પુરૂષોનું ખભેખભા મેળવી ચાલવું અથવા મર્યાદા વિહોણી ભેળસેળ પસંદ ન હતી. અને એવું કાર્ય જેમાં પુરૂષોની સાથે હળવુ-ભળવું પડે તે કાર્ય સ્ત્રીઓને સોંપવામાં આવતું ન હતું. અલબત્ત આ બધી વિગતથી એ જાણ થાય છે કે, સ્ત્રીઓને કાયદેસર પડદામાં રહેવાનો હુકમ તે સમયે ન હતો. એ જ પ્રમાણે ઈસ્લામની શરૂઆતમાં પણ આ જ સ્વરૂપ રહ્યું. સન હિજરી-૩માં અથવા સન હિજરી-૫માં સ્ત્રીઓ ઉપર અજનબી પુરૂષોનો પડદો કરવો ફરઝ કરી દેવામાં આવ્યું.

આથી એ જાણ થઈ કે, સ્ત્રીનું સતર અને સ્ત્રીઓનો પડદો આ બે મસ્અલાઓ જુદા જુદા છે. સ્ત્રીનું સતર હંમેશા ફરઝ છે અને સ્ત્રીઓનો પડદો સન હિજરી-૩માં ફરજ થયો. સતર પુરૂષ અને સ્ત્રી બંને ઉપર ફરજ છે અને પડદો ફક્ત સ્ત્રીઓ ઉપર. સતર લોકોની સામે અથવા એકાંતમાં બંને સ્વરૂપોમાં ફરઝ છે. હિજાબ (પડદો) માત્ર અજનબીઓની ઉપસ્થિતિમાં ફરઝ છે. આ વિગત એટલા માટે લખવામાં આવી છે કે, આ બંને બાબતોને ભેળસેળકરી દેવાથી મસ્અલાઓ અને કુર્આનના હુકમો સમજવામાં ઘણા બધા સંદેહો અને ભ્રમણાઓ પેદા થઈ જાય છે. દા.ત. સ્ત્રીનો ચહેરો અને હથેળીઓ ઈજ્માઅ્થી ''સતરે ઔરત''માંથી બાકાત છે, એટલા માટે નમાઝમાં ચહેરો અને હથેળીઓ ખુલ્લી હોય તો સર્વસહમતીથી અને ઈજ્માઅ્થી જાઈઝ છે.

સ્ત્રીઓના પડદા વિશે કુર્આને કરીમની સાત આયતો અને હદીષની સિત્તેર રિવાયતોનો ખુલાસો એ જણાય છે કે, અસલ શરીઅતની ઈચ્છનીય બાબત ''હિજાબે અશખાસ'' (પુરૂષોથી પડદો) છે. એટલે કે સ્ત્રીઓનું અસ્તિત્વ અને તેમનું હળવું-ફરવું પુરૂષોની નજરોથી છૂપું રહે. જે ઘરોની ચાર દીવાલો અથવા તંબૂઓ અથવા લટકાવેલા પડદાઓ દ્વારા શક્ય બની શકે છે. તદુપરાંત પડદાના જેટલા સ્વરૂપો વર્ણવવામાં આવ્યા છે, તે બધા જરૂરતની બીનાએ અને જરૂરતના સમયે અમુક જરૂરતો પ્રમાણે શરતી છે.

એ જ પ્રમાણે પડદાનો પ્રથમ દરજ્જો જે શરીઅતમાં આવશ્યક છે,

તે પુરૂષોથી પડદો છે કે સ્ત્રીઓ પોતાના ઘરોમાં રહે, પરંતુ શરીઅતે ઈસ્લામ એક સર્વગ્રાહી અને સંપૂર્ણ વ્યવસ્થા છે, જેમાં માનવીની બધી જ જરૂરિયાતોની કાળજી અને સંભાળ સંપૂર્ણ રીતે રાખવામાં આવી છે. અને એ દેખીતું છે કે, સ્ત્રીઓને આવી જરૂરિયાતો સામે આવવી આવશ્યક છે જેથી તે કોઈ વખતે ઘરમાંથી નીકળે તો પડદાનો બીજો દરજ્જો કુર્આન અને સુન્નતની રૂએ એ જાણ થાય છે કે, માથાથી પગો સુધી બુરખા અથવા લાંબી ચાદર વડે સંપૂર્ણ શરીરને ઢાંકીને નીકળે. માર્ગ જોવા માટે માત્ર આંખો ખુલ્લી રાખે અથવા બુરખામાં જે આંખો સામે જાળીનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, તે લગાવી લે. જરૂરતના સમયે પડદાનો બીજો દરજ્જો પણ પ્રથમ દરજ્જાની જેમ જ બધા ઉલમા અને ફુકહા દરમિયાન સર્વ-સહમત અને નિર્વિવાદ છે.

એક ત્રીજો દરજ્જો પણ અમુક રિવાયતોથી ભાવાર્થ સ્વરૂપે છે, જેમાં સહાબા (રદી.), તાબિઈન (રહ.) અને ઉમ્મતના ફુકહાનો અભિપ્રાય વિવિધ પ્રકારનો છે તે એ કે, સ્ત્રીઓ જ્યારે જરૂરતના કારણે ઘરોમાંથી બહાર નીકળે તો તે પોતાનો ચહેરો અને હથેળીઓ પણ લોકોની સામે ખોલી શકે છે. એ શરતે કે સમગ્ર શરીર ઢાંકેલું હોય. શરઈ પડદાના આ ત્રણ દરજ્જાઓની વિગત આ પ્રમાણે છે.

પ્રથમ દરજ્જો વ્યક્તિગત પડદો અથવા ઘરોમાં બેસવું :

કુર્આન અને સુન્નતની રૂએ અસલ હેતુ આ જ દરજ્જો છે. સૂરએ અહઝાબની આયત **"વઈઝા સઅલ્તુમુહુન્ન મતાઅન્ ફસ્અલુહુન્ન મિંવ વરાઈ હિજાબ"** તેની સ્પષ્ટ દલીલ છે અને તેનાથી વધારે સ્પષ્ટ સૂરએ અહઝાબની જ શરૂઆતની આયત **"વકર્ન ફી બુયુતીકુન્ન"** છે. આ આયતો ઉપર જે પ્રમાણે રસૂલે કરીમ (સલ.)એ ફરમાવ્યું, તેનાથી તેનો વધારે ખુલાસો સામે આવી જાય છે.

સહીહ બુખારી ગઝ્વતુત્તાઈફમાં એક હદીષ છે કે, રસૂલે કરીમ (સલ.)એ એક પાણીના વાસણમાં કોગળો કરીને હઝરત અબૂ મૂસા અને

હઝરત બીલાલ (રદી.)ને આપ્યો કે તેને પી લો અને પોતાના ચહેરા ઉપર ચોપડી લો. ઉમ્મુલ મુઅ્મિનીન હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદી.) પડદાની પાછળથી આ ઘટના જોઈ રહ્યા હતા, તેમણે અંદરથી અવાજ આપીને આ બંને વડીલોને કહ્યું કે, આ બરકતમાંથી કંઈ પોતાની માં એટલે કે ઉમ્મે સલમા (રદી.) માટે પણ છોડી દો.

આ હદીષ ગવાહ છે કે, હિજાબની આયત નાઝિલ થયા પછી અઝવાજે મુતહ્હરાત (રદી.) ઘરો અને પડદાની અંદર જ રહેતા હતા.

બીજો દરજ્જો હિજાબ અથવા બુરખો :

જરૂરતના સમયે જ્યારે સ્ત્રીને ઘરેથી બહાર જવું પડે તો તે સમયે કોઈ બુરખા અથવા લાંબી ચાદરને માથાથી પગ સુધી ઓઢીને નીકળવાનો હુકમ છે. જેમાં શરીરનો કોઈ ભાગ જાહેર ન થાય. એ સૂરએ અહઝાબની આ આયતથી સાબિત છે. **"યા અય્યુહન્નબીય્યુ કુલ લિઅઝવાજીક વ બનાતિક વ નિસાઈલ્ મુઅ્મિનીન યુદ્નીન અલય્હિન્ન મિન જલાબિબિહીન્ન"** એટલે કે, હે નબી (સલ.) ! તમે પોતાની અઝવાજે મુતહ્હરાત (રદી.) અને પવિત્ર પુત્રીઓને અને સામાન્ય મુસલમાનોની સ્ત્રીઓને હુકમ આપો કે, પોતાના જિલબાબનો ઉપયોગ કરે. 'જિલબાબ' તે લાંબી ચાદરને કહે છે, જેનાથી સ્ત્રી માથાથી પગ સુધી ઢંકાય જાય.

(ઈબ્ને અબ્બાસ રદી.ની રિવાયત પ્રમાણે)

'જલાબીબ' એ 'જલબાબ'નું બહુવચન છે. જે એક ખાસ લાંબી ચાદરને કહેવામાં આવે છે. આ ચાદરના સ્વરૂપ વિશે હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉદ (રદી.) ફરમાવે છે કે, તે ચાદર તે છે જે ઓઢણીની ઉપર ઓઢવામાં આવે છે. *(ઈબ્ને કષીર)* અને હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદી.)એ તેનું સ્વરૂપ આ પ્રમાણ વર્ણન કર્યું છે : "અલ્લાહ તઆલાએ મુસલમાનોની સ્ત્રીઓને હુકમ આપ્યો કે, જ્યારે તેઓ કોઈ જરૂરતથી પોતાના ઘરોએથી નીકળે, તો પોતાના માથાઓની ઉપરથી આ ચાદર લટકાવીને ચહેરાને છૂપાવી લે અને માત્ર એક આંખ (માર્ગ જોવા માટે) ખુલ્લી રાખે."

ઈમામ મુહમ્મદ બિન સિરીન (રહ.) ફરમાવે છે કે, મેં હઝ. ઉબયદહ સલમાની (રહ.)થી આ આયતનો અર્થ અને જિલબાબનું સ્વરૂપ પૂછ્યું, તો તેમણે માથાની ઉપરથી ચાદર ચહેરા ઉપર લટકાવીને છૂપાવી લીધી અને માત્ર ડાબી આંખ ખુલ્લી રાખીને આયતની તફસીર પ્રાયોગિક સ્વરૂપે બતાવી.

માથા ઉપરથી ચહેરા ઉપર ચાદર લટકાવવી જે હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ અને હઝરત ઉબયદહ સલમાની (રદી.)ના વર્ણનમાં આવ્યું છે, એ શબ્દ **"અલયહિન્ન"**ની તફસીર છે કે, પોતાના ઉપર ચાદરને નજીક કરવાનો ભાવાર્થ ચાદરને માથા ઉપરથી ચહેરા ઉપર લટકાવવું છે.

આ આયતે સ્પષ્ટ રીતે ચહેરાને છૂપાવવાનો હુકમ આપ્યો છે. તેમાંથી એ વિષયને સંપૂર્ણ સમર્થન મળે છે, જે ઉપરોક્ત હિજાબની પ્રથમ આયતમાં વિગતવાર વર્ણન થઈ ચૂક્યું છે કે, ચહેરા અને હથેળીઓ જો કે પોતે સતરમાં સામેલ નથી, પરંતુ ફિત્નાના ડરના કારણે તેનું છૂપાવવું પણ જરૂરી છે. માત્ર મજબૂરીના સ્વરૂપમાં તે બાકાત છે.

ઈબ્ને જરીર (રહ.)એ પોતાની સનદ સાજે હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદી.)થી જિલબાબના ઉપયોગનું સ્વરૂપ એ નકલ કર્યું છે કે, સ્ત્રી માથાથી પગો સુધી તેમાં લપેટાયેલી હોય અથવા ચહેરો અને નાક પણ તેમાં ઢંકાયેલું હોય, માત્ર આંખો માર્ગ જોવા માટે ખુલ્લી હોય. જ્યારે સ્ત્રી ઘરેથી નીકળવા મજબૂર હોય તો જરૂરતના સમયે તેણે પડદાનો એ દરજ્જો અપનાવવો જરૂરી છે કે, જિલબાબ વગેરેમાં માથાથી પગ સુધી ઢંકાયેલું હોય અને ચહેરો પણ આંખો સિવાય છૂપાવેલો હોય.

આ સ્વરૂપ પણ ફુકહાએ ઉમ્મતની સહમતીથી જરૂરતના સમયે જાઈઝ છે. પરંતુ સહીહ હદીષોમાં આ સ્વરૂપ અપનાવવા ઉપર પણ અમુક મર્યાદાઓ બાંધવામાં આવી છે કે, સુગંધિત પદાર્થ ન લગાવેલ હોય, અવાજ કરનાર (રણકતા) કોઈ ઘરેણાં ન પહેર્યા હોય, માર્ગના કિનારા ઉપર ચાલે, પુરૂષોની ભીડમાં પ્રવેશ ન કરે, વગેરે...

શરઈ ત્રીજો દરજ્જો જેમાં ફુકહાનો મતભેદ છે :

ત્રીજો દરજ્જો એ છે કે, માથાથી પગ સુધી સમગ્ર બદન ઢંકાયેલું હોય, માત્ર ચહેરો અને હથેળીઓ ખુલ્લી હોય. જે લોકોએ **"ઈલ્લા મા ઝહર"**ની તફસીર "ચહેરા અને હથેળીઓ"ની કરી છે, તેમના નજદીક ચહેરો અને હથેળીઓ હિજાબથી બાકાત થઈ ગઈ, એટલા માટે તેને ખુલ્લું રાખવું જાઈઝ થઈ ગયું. (હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ રદી.ની રિવાયત પ્રમાણે) અને જે લોકોએ **"મા ઝહર"**નો ભાવાર્થ બુરખો અથવા જિલબાબ (લાંબી ચાદર) વગેરે લીધો છે, તે તેને નાજાઈઝ કહે છે. (હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉદ રદી.ની રિવાયત પ્રમાણે) જેમણે જાઈઝ કહ્યું છે, તેમના સમીપ પણ એ શરત છે કે, ફિત્નાનો ભય ન હોય. કારણ કે ઔરતના શણગારનું સમગ્ર કેન્દ્ર સ્ત્રીનો ચહેરો છે, એટલા માટે તેને ખોલવામાં ફિત્નાનો ભય હોય છે. એટલા માટે પરિણામે સામાન્ય પરિસ્થિતિઓમાં તેમના નજદીક પણ ચહેરો વગેરે ખોલવું જાઈઝ નથી.

શમશુલ અઈમ્મહ સરખસી (રહ.)એ આ બાબતની વિગતવાર ચર્ચા લખી છે : "આ ચહેરો અને હથેળીઓ તરફ નજર નાંખવું જાઈઝ હોવું માત્ર એવા સ્વરૂપમાં છે, જ્યારે કે આ નજર વાસનાની ન હોય અને જો જોનાર જાણે છે કે ચહેરો જોવાથી ખરાબ વિચારો પેદા થઈ શકે છે, તો તેણે સ્ત્રીની કોઈ વસ્તુ તરફ પણ નજર નાંખવી હલાલ નથી."

અલ્લામહ શામી (રહ.)એ 'રદુલ મુહ્તાર કિતાબુલ કરાહિયહ'માં લખ્યું છે : "જો વાસનાનો ભય અથવા શંકા હોય તો સ્ત્રીના ચહેરા તરફ નજર પ્રતિબંધિત થશે. કારણ કે નજરનું હલાલ હોવું વાસનાથી ન હોવાની સાથે શરતી કરવામાં આવ્યું છે, અને જ્યારે આ શરત ન હોય તો હરામ છે. અને એ વાત સ્પષ્ટ છે કે આ વાત સલફ (પૂર્વજો)ના ઝમાનામાં હતી, પરંતુ આપણા સમયમાં તો સદંતર સ્ત્રી તરફ નજર પ્રતિબંધિત છે. હાં, કોઈ શરઈ જરૂરિયાતના કારણે નજર કરવી પડે, જેમકે કાઝી અથવા ગવાહ જેમને કોઈ મામલામાં આ સ્ત્રી વિશે ગવાહી અથવા ફેંસલો આપવો પડે તો

ચેહરો ખોલવો જાઈઝ છે. તથા 'શુરૂતુસ્સલાહ'માં ફરમાવ્યું કે, યુવાન સ્ત્રીઓએ (અજનબી) પુરૂષો સામે ચહેરો ખોલવો પ્રતિબંધિત છે. એટલા માટે નહીં કે તે ઔરત (સતર) છે, બલ્કે ફિત્નાના ભયના કારણે.''

હઝ. ઈમામ અબૂ હનીફહ (રહ.)એ સ્ત્રીના ચહેરા અને હથેળીઓ ખોલવાનો એ દરજ્જો નથી રાખ્યો કે ચહેરો ખોલવાને જ ફિત્નાના સ્થાને ઠરાવ્યું હોય, બલ્કે તેના ઉપર હુકમ લાગુ પાડ્યો કે જ્યાં ફિત્નો એટલે કે સ્ત્રીની પાસે જવાનું આકર્ષણ પેદા થવાનો ભય અથવા સંભાવના હોય ત્યાં મનાઈ છે અને જ્યાં આ સંભાવના ન હોય ત્યાં જાઈઝ છે. પરંતુ ઉપર જાણ થઈ ચૂકી છે કે, હાલના સમયમાં આવી સંભાવના ન હોવી અશક્ય જેવું છે, એટલા માટે પાછળથી આવનાર હનફી ફુકહાએ પણ અંતે એ જ હુકમ આપ્યો, જે બીજા ત્રણ ઈમામોએ આપ્યો છે કે, યુવાન સ્ત્રીના ચહેરા અથવા હથેળીઓ તરફ પણ નજર નાંખવી પ્રતિબંધિત છે.

પરદા વિશે કેટલીક મહત્વપૂર્ણ બાબતો

બેહયાઈના દરવાજાઓને બંધ કરવા શરીઅતે વિગતવાર સૂચનાઓ આપી છે. જો તેના મુજબ જીવન વિતાવવામાં આવે તો સમાજમાં નિર્લજ્જ-તાના વલણો વિકસી જ નહીં શકે. અલ્લામા બુરહાનુદ્દીન મહમૂદે પોતાની કૃતિ ''અલ મુહીતુલ બુરહાની'' અને અલ્લામા ફરીદુદ્દીને પોતાની વિખ્યાત કૃતિ ''ફતાવા તાતારખાનિયા''માં પરદાના મસાઈલને બહુ જ વ્યવસ્થિત રીતે દર્શાવ્યા છે. અહીં તેનો સારાંશ રજૂ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

પરદાના મસાઈલ મૂળભૂત રીતે ચાર પ્રકારના છે :

પુરૂષનું પુરૂષને જોવું :

એક પુરૂષ બીજા પુરૂષની દૂંટીથી લઈ ઘુંટણ સુધીના ભાગ સિવાય સમગ્ર શરીરને જોઈ શકે છે. આનાથી જાણવા મળ્યું કે, જાંઘ અને ઘુંટણ પણ મર્દના સતર (ગુપ્ત અંગ)માં શામેલ છે. પ્રત્યેક સ્થિતિમાં તેને ઢાંકવાની કાળજી લેવી જોઈએ. કેટલાક પુરૂષો ચડ્ડી-જાંગીયા પહેરીને ફરતા જોવા

મળે છે, એ જાઈઝ નથી. હદીષોમાં પણ જાંઘને ઢાંકવાનો આદેશ આવ્યો છે. *(હાશિયા ફતાવા તાતારખાનિયા : ૧૮/૯૮, બહવાલા તિરમિઝી : ૨/૧૦૭)*

સ્ત્રીનું સ્ત્રીને જોવું :

તેનો હુકમ એ છે કે, એક સ્ત્રી બીજી સ્ત્રીના શરીરને માત્ર એ હદ સુધી જોઈ શકે છે જેટલી એક પુરૂષ માટે બીજા પુરૂષના શરીરને જોવાની છૂટ છે. અર્થાત્ દૂંટીથી લઈ ઘુંટણ સુધીના ભાગને છોડી બાકી શરીરને જોવાની ગુંજાઈશ છે. અલબત્ત, જો બિનમુસ્લિમ સ્ત્રી હોય તો એનાથી મુસલમાન સ્ત્રીઓએ પૂરેપૂરો પરદો કરવો જોઈએ. તેની સામે જરૂરત વગર હથેળી અને ચહેરા સિવાય શરીરના અન્ય ભાગને ખોલવો જાઈઝ નથી.

(ખવાતીનકે શરઈ મસાઈલ, બહવાલા તફસીરે કુર્તુબી : ૧૨/૯૫)

સ્ત્રીનું પારકા પુરૂષને જોવું :

એના હુકમમાં થોડીક વિગત છે કે જો ફિત્નાનો ભય હોય તો સ્ત્રી માટે પારકા પુરૂષને જાણી જોઈને જોવું બિલ્કુલ જાઈઝ નથી. અને જો શહ્‌વત (બદઈરાદો) ન હોવાનો વિશ્વાસ હોય તો નજર પડી જાય તો એની ગુંજાઈશ છે, પરંતુ દૂંટીથી લઈ ઘુંટણ સુધીના ભાગને જોવાની પરવાનગી કોઈ પણ સંજોગોમાં નહીં હશે. (આનાથી એ જાણવા મળ્યું કે, કેટલીક ઔરતો શુભ પ્રસંગોના સમયે દુલ્હા વગેરેને જોવા માટે જે પડાપડી કરે છે એ ઠીક નથી.)

(ઈસ્લાહુર્રુસૂમ : ૫૬)

પુરૂષનું સ્ત્રીને જોવું :

શરઈ દૃષ્ટિએ વર્તમાનકાળમાં ત્રણ સ્થિતિઓ હોય શકે છે :

- **પુરૂષનું પોતાની પત્નીને જોવું** : શરઈ દૃષ્ટિએ તેમનું આખું શરીર પુરૂષ (પતિ) માટે જોવું જાઈઝ છે. પતિ-પત્ની વચ્ચે પરદાનો આદેશ નથી. તે છતાં બેહતર એ જ છે કે, સંભોગ વખતે નજર સાચવવામાં આવે. એકબીજાના ગુપ્ત અંગો જુએ નહીં. અલ્લાહપાકના રસૂલે (સલ.) સંપૂર્ણપણે નિર્વસ્ત્ર થઈને સંભોગ કરવાની મનાઈ ફરમાવી છે.

(અલ મુહીતુલ બુરહાની : ૮-૨૬)

- **પુરૂષનું પોતાની મહરમ સ્ત્રીઓને જોવું :** એવી મહરમ સ્ત્રી કે જેનાથી ક્યારેય પણ નિકાહ હલાલ (જાઈઝ) નથી થઈ શકતો. દા.ત. માં, પુત્રી, બહેન, ફોઈ, માસી વગેરે. તેમના શણગારવામાં આવેલા અંગો દા.ત. ગરદન, કાન, માથુ, કાંડુ તથા ખભ્ભો વગેરે પર નજર પડી જાય તો શરઈ દૃષ્ટિએ તેમાં કોઈ વાંધો નથી. અલબત્ત દૂંટીથી લઈ ઘુંટણ સુધીનો ભાગ ભલેને મહરમ સ્ત્રીનો હોય, જોવો જાઈઝ નથી. અને જ્યાં પણ ફિત્નાનો ભય હોય ત્યાં મહરમ સ્ત્રીના શરીરનો કોઈ પણ ભાગ જોવો કે સ્પર્શવો જાઈઝ નહીં હશે.

- **પુરૂષનું પારકી સ્ત્રીને જોવું :** ફિત્નાનો ખતરો હોય (જેવી રીતે આજકાલ થઈ રહ્યું છે), તો પુરૂષ માટે કોઈ પારકી સ્ત્રીના શરીરના કોઈ પણ ભાગને જોવો જાઈઝ નથી. અને પારકી (નામહરમ) સ્ત્રીઓમાં કાકા, ફોઈ, મામાની પુત્રીઓ એવી જ રીતે કાકી, મામી અને સાળીઓ વગેરે પણ શામેલ છે. અલબત્ત, જો ફિત્નાનો બિલ્કુલ ભય ન હોય (હવે આવું બહુ જ ઓછું બને છે), દા.ત. સ્ત્રી અત્યંત વૃદ્ધ છે, તો માત્ર તેના ચહેરા તથા હથેળીને જરૂર મુજબ જોવાની ગુંજાઈશ છે. વૃદ્ધ સ્ત્રીની બાબતમાં ખુદ અલ્લાહ તઆલાએ કુર્આનમાં થોડીક છૂટ આપી છે. છતાં બેહતર એ જ છે કે, વયોવૃદ્ધ સ્ત્રીઓ પણ પરદાની કાળજી રાખે અને જરૂર વગર બેપરદા ન થાય. *(સૂરએ નૂર : ૬૦)*

સંયુક્ત પરિવારોમાં જેટલું બને તેટલી પરદાની તકેદારી રાખવામાં આવે. કાકાના છોકરા, મામાના છોકરા તથા ફોઈના છોકરાઓ બધા નામહરમો છે. તેમનાથી પરદો ખૂબ જરૂરી છે. ભાઈની પત્ની, દિયર, જેઠ બધાથી એક અંતર રાખવાનો આદેશ છે. અત્યંત મજબૂરીની સ્થિતિમાં જો કે માત્ર ચહેરો કે હાથ ખોલવાની છૂટ આપવામાં આવી છે, પરંતુ વધારે છૂટછાટ લેવાની કોઈ ગુંજાઈશ નથી. અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ.)એ ફરમાવ્યું કે, ''દિયર તો મૌત છે.'' અર્થાત્ : દિયર ભાભી માટે મૌત સમાન ખતરનાક છે.

ઘરના નોકરો જો બાલિગ હોય તો તેમનાથી પણ પરદો જરૂરી છે. હઝરત અનસ (રદી.) બાળપણથી આપના ખાદિમ હતા. ઘરમાં આવ-જા કરતા, પરંતુ જ્યારે આપ બાલિગ (પુખ્તવયના) થઈ ગયા તો આપને ઘરમાં પરદા વગર જવાની મનાઈ ફરમાવી દેવામાં આવી.

આપણા ઘરોમાં ખાસ કરીને એવા નોકરોથી પરદો કરવામાં નથી આવતો, જે બાળપણથી ઘરમાં કામ કરતા હોય અને ત્યાં જ મોટા થયા હોય. જો નોકરાણી હોય તો તેના ઉપર પણ જરૂરી છે કે તે ઘરના પુરૂષોથી પરદો કરે. ઘણી વખત નોકરાણી અને ઘરના પુરૂષો માટે એકાંત અવસ્થાના સંજોગો ઉભા થઈ જાય છે, તો એ પણ જાઈઝ નથી. ક્યાં તો પુરૂષે નીકળી જવું જોઈએ, ક્યાં તો નોકરાણીએ. અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ.)એ ફરમાવ્યું કે, જ્યારે પણ એક પારકો પુરૂષ તથા એક પારકી સ્ત્રી એકાંતમાં હોય છે, ત્યારે ત્યાં ત્રીજો શયતાન હોય છે. *(મિશ્કાત : ૨/૨૬૮)*

શાદી પહેલાં મંગેતરને જોવાની તો છૂટ છે, પરંતુ તેની સાથે મુલાકાત કરવાની કે ફોન પર લાંબી લાંબી વાતો કરવાની બિલ્કુલ છૂટ નથી. તેનાથી ઘણા દૂષણો જન્મ્યા છે. અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ.)એ ફરમાવ્યું : "કોઈ માણસ પોતાનું શરીર કીચડમાં લથપથ ભૂંડ સાથે લગાડે એ તેનાથી સારૂં છે કે, તેનો ખભો કોઈ એવી સ્ત્રી સાથે સ્પર્શ કરે જે તેના માટે હલાલ ન હોય." *(અત્તરગીબુ વત્તરહીબ : ૨૯૧૭)*

એવી જ રીતે નામહરમ શિક્ષકો અને શિક્ષિકાઓ પાસે એકાંતમાં ભણવામાં કે ટ્યુશન લેવામાં પણ બહુ મોટો ખતરો છે. આ બાબતમાં પણ સાવચેતી રાખવામાં આવે. જો પરદાની વ્યવસ્થા હોય અને ક્લાસમાં અન્ય બાળકો પણ હોય અથવા તો કોઈ મહરમ સાથે હોય તો છૂટ મળી શકે છે.

આ કારણોસર ઈસ્લામ જેટલું શક્ય હોય તેટલું સ્ત્રીને ઘરમાં જ રાખવાને પસંદ કરે છે. જુઓ તેણે સ્ત્રી સબંધી કેવા આદેશો પાઠવ્યા છે :

- સ્ત્રીઓને મસ્જિદમાં નમાઝ માટે આવવા પર આગ્રહ રાખવામાં નહીં આવ્યો, બલ્કે તેઓ ઘરમાં જ નમાઝ પઢે એને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું.

- તેમની ઉપર કમાવવાની જવાબદારી નાંખવામાં ન આવી. શાદી પહેલાં તેની જવાબદારી તેના પિતા પર હોય છે, અને શાદી પછી તેના જીવન-નિર્વાહની જવાબદારી તેના પતિ ઉપર હોય છે.
- સ્ત્રીઓ પર જિહાદ (ધર્મયુદ્ધ)ની પણ જવાબદારી નાંખવામાં નહીં આવી. (સિવાય કે અત્યંત વિકટ સ્થિતિ હોય.)

અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ.)એ ફરમાવ્યું કે, સ્ત્રી છૂપાવવાની ચીઝ છે. જ્યારે તે બહાર નીકળે છે ત્યારે શયતાન તેની તાકમાં રહે છે.
(તિરમિઝી શરીફ : ૧/૨૨૨)

છતાં માણસને જરૂરિયાત લાગેલી રહે છે. કોઈ સ્ત્રીને ક્યારેક બહાર જવાની જરૂર ઉભી થાય છે તો તે જઈ શકે છે, પરંતુ પરદા સાથે બહાર જાય. બીજી વાત એ કે, જો ક્યાંક લાંબે જવાનું હોય તો કોઈ મહરમને સાથે લઈ જાય. માત્ર ડ્રાઈવર કે ઘરના નોકર સાથે જવામાં દૂષણો જન્મે છે.

આજકાલ લોકો બુરખા પર વાંધો ઉઠાવે છે, અને કહે છે કે તેનો પુરાવો કુર્આન શરીફથી નથી મળતો ! હું કહું છું કે, કુર્આનમાં તમારા મનસ્વી અર્થ પ્રમાણે બુરખાનો ઉલ્લેખ નથી, પરંતુ કુર્આનનો જે અર્થ અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ.)એ સમજ્યો અને તેને અમલમાં આણ્યો તેમાંથી બુરખો તો સ્પષ્ટપણે સાબિત થાય છે. જુઓ અબૂ દાવૂદ શરીફની આ રિવાયત શું કહે છે : "ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝ. ઉમ્મે સલમા (રદી.) ફરમાવે છે કે, જ્યારે સૂરએ અહઝાબ (૩૩)ની આયત નંબર ૫૯ ઉતરી, જેમાં ઘુંઘટ તાણવાનો આદેશ હતો, તો અન્સાર (મૂળ મદીનાવાસી મુસ્લિમો)ની સ્ત્રીઓ કાળા વસ્ત્રો એવી રીતે પહેરીને બહાર નીકળી, જાણે કે તેમના માથા પર કાળા કાગડા બેસેલા છે." *(અબૂ દાવૂદ : ૨/૫૬૭)*

ઈમામ મુહમ્મદ બિન સીરીન (રહ.)એ નોંધ્યું છે કે, વિખ્યાત તાબિઈ હઝરત અબૂ ઉબૈદહે (રહ.) ઉપરોક્ત આયતની વ્યવહારિક સમજૂતિ (અમલી તફસીર) આપતાં ચાદરને મોઢા પર એવી રીતે વિંટાળી કે માત્ર એક આંખ દેખાઈ રહી હતી. *(અહકામુલ કુર્આન : ૩/૩૭૧)*

એમ કહી શકાય કે તેમણે આ આયતની તફસીર એ કરી કે, સ્ત્રી આખું શરીર છુપાવે. માત્ર એક આંખ ખુલ્લી રાખે જેથી જોઈને ચાલવામાં સરળતા રહે.

પરંતુ એ બુરખો સીધો-સાદો તથા અનાકર્ષક હોવો જોઈએ. આજકાલ જે ફેશનેબલ, ચમકદાર કપડાનાં ચુસ્ત, અસ્ત્રીબંધ બુરખા નીકળ્યા છે, તેની કોઈ ગુંજાઈશ ઈસ્લામમાં નથી. કારણ કે તેમાં 'હેતુફેર' (કલ્બે મૌઝૂઅ્) થઈ જાય છે. બુરખો પરદા માટે છે, પરંતુ આવા બુરખા બેપર્દગી માટે નિમિત્ત બની જતા હોય છે.

ગંદી દુનિયા અને રૂપભૂખ્યા વરૂઓથી સુરક્ષિત પશ્ચિમી ખ્રિસ્તી સ્ત્રીની કહાણી

હું એક લીલી આંખોવાળી, સોનેરી વાળવાળી, ગોળો રંગ ધરાવનાર બત્રીસ વરસની બ્રિટિશ યુવતી છું. હું બ્રિટનના (લંડન પાસે આવેલા) કેન્ટ વિસ્તારમાં જન્મેલી છું. અત્યારે પણ ત્યાંજ રહું છું. હું એવી સંસ્કૃતિમાં જન્મેલી છું, જ્યાં અવરતને યૌવનના ઉંબરે પગ મુકતા જ રૂપ–શણગાર અને અંગોના પ્રદર્શનની તા'લીમ આપવામાં આવે છે. હું એ સ્પષ્ટ કરી દેવા માંગું છું કે હું મુસલમાન નથી, અને ઈસ્લામ સાથે મારે કોઈ સબંધ નથી. હું ઈસાઈય્યતના સૌથી કટ્ટર અને પ્રાચીન ફિરકા કેથોલિક ચર્ચમાં માનનાર છું. મારો પરિવાર પણ એ જ સંપ્રદાયમાં માનનાર છે. હું કોઈ નેક અવરત નથી. હું રોઝી મેળવવા માટે અને શોખ ખાતર પણ ડાન્સરનું કામ કરુ છું. મારી ત્રણ સાહેલીઓ પણ કલબોમાં નિર્વસ્ત્ર નાચ કરે છે. મારા કેટલાક મુસલમાનો સાથે પણ સબંધો રહ્યા, તેઓ પણ મારા જેવી ઐશ પરસ્તીમાં માનનાર હતા.

આ શબ્દો હતા **'સ્ટેલા વ્હાઈટ ગોરી'**ના, જેણે ઓચિંતો જ બુરખો પહેરવાનો શરૂ કર્યો. જ્યારે તે બુરખાની હાલતમાં લંડનમાં આવી ત્યારે પ્રશ્નોની પરંપરા શરૂ થઈ. સાંભળનારોઓને વિશ્વાસ નહોતો આવતો. એકે પૂછયું : તમે કોઈ મુસલમાનના ઈશ્કમાં તો દિવાના નથી થયા, જેણે

તમને જબરદસ્તી આમ કરવા માટે કહયું હોય ? સ્ટેલાએ કહયું કે, મારા જેવી ઔરત સાથે વળી કોઈ જબરીદસ્તી કરે ખરૂં ? મારા પર કોઈ જબરદસ્તી થઈ નથી.

આ બધુ કહયા બાદ સ્ટેલાએ કહયું : તમે લોકો એમ સમજો છો કે બુરખો એક ગુલામીની યાદગાર છે ? ખૂલ્લી તાંગોવાળી ઔરતો મને જોઈને મારા પણ દયા ખાઈ છે ! તેઓ કહે છે કે, આ તો જીવતી કબરમાં પહોંચી ગઈ છે ! હું એક અનુભવ ખાતર બુરખો પહેરનાર એવો એહસાસ કરવા લાગી કે, **મેં જાણે ગંદી દુનિયાથી મારી જાતને આઝાદ કરી દીધી છે. એમ લાગતું કે જાણે હું લોકોની નજરથી તદ્દન સુરક્ષિત થઈ ગઈ છું. વરૂઓથી સુરક્ષિત પિંજરામાં છું. જાણે કોઈએ મારા પર જાદુ કર્યો હોય !**

સ્ટેલા વ્હાઈટે કહયું કે, જ્યારે હું લંડનની ગલીઓમાં બુરખો પહેરીને ફરું છું ત્યારે મને એમ લાગે છે, કે જાણે હરવા ફરવા માટે મને અલગ જગ્યા મળી હોય. કોઈ મને સ્પર્શે કે ટકરાય એ વાતનો હવે ડર નથી. હવે ગમે તેમ ટીકી–ટીકીને જોનાર નજરો, આગળ વધતા શરીરો અને અનાપ શનાપ ગંદી વાતોથી દૂર છું. હું નરમ દિલ સ્ત્રી છું. લંડનમાં ભિખારીઓ મારી ભીંજાયેલી આંખો જોઈ મને ઘેરી વળે છે. તેમને વહેંચવા પૈસા ખતમ થાય ત્યારે હું શરમાવું છું.

સ્ટેલા કહે છે કે, પહેલાં ટૂંકા વસ્ત્રો સાથે શોપિંગ કરવા જતી અન્ય અવરતો જેવી જ હું ગણાતી. જીભાજોડી કરી પૈસા ઘટાડી વસ્તુ હું ખરીદતી ત્યારે દુકાનદાર મારું શરીર લલચાઈ આંખોથી જોતો. હવે એ પરિસ્થિતિ રહી નથી. મુસલમાન દુકાનદાર મારી તરફ માનભરી નજરે જુએ છે.

મારો એક જમાનો અન્ય યુવતીઓ સાથે કલબોમાં એવી રીતે ગુજર્યો કે મેકઅપ, ઉંચી હીલના સેંડલ સાથે હું રહેતી. આ દરમિયાન બુરખા-વાળી અવરતને જોઈ તેઓ હસતી. એક બુરખાવાળી અવરતથી મુલાકાત થઈ તો તેમના પતિને મેં પૂછયું : તમે તમારી અવરત પાસે બુરખો કેમ

પહેરાવો છો ? તેણે જવાબ આપ્યો : મારી અવરત હીરાની જેમ છે, હું નથી ઈચ્છતો કે તેને ડાઘ લાગે.

હું કેથોલિક છું, પરંતુ બુરખામાં મને સંતોષ છે, હું મુસલમાન અવરતની એ વાત પર આશ્ચર્ય કરું છું જેમને અદ્‌ભૂત સંતોષ અને સુખ બુરખામાં મળ્યા છે ને છતાં વરૂઓ વચ્ચે ચૂંથાય જવા તે તૈયાર છે. કોઈ મવલાનાની દીકરીએ આ વાત કરી હોત તો તેને હું કલમબધ્ધ ન કરત. આ એવી અવરતની વાત છે કે જેની એક નજર મેળવવા લોકો તરસે છે. કોટા (પાકિસ્તાન)ની કોલેજમાં કહેલી અન્ય એક મુસ્લિમ ઔરતની વાત, આપણા માટે તે અવરત પ્રધાનમંત્રી તરીકે કામની નથી, જે વોટ ખાતર માથુ ખુલ્લુ કરે. બ્રિટિશ ખાતૂન કહે છે, હું વરૂઓની નજરના પંજાથી છૂટી ગઈ. *(સૌજન્ય : અલફુરકાન)*

સુસભ્ય સમાજ કોણ અને અસભ્ય સમાજ કોણ ?

ભારતમાં દર ૨૬ મિનિટે એક છોકરી સાથે જાતિય સતામણી થાય છે. દર ૫૧ મિનિટે એક છેડતી થાય છે. આ આંકડા "ધ સ્ટેટ ઓફ વર્લ્ડ પોપ્યુલેશન"ના અહેવાલમાં જાહેર કરવામાં આવ્યા છે. નેશનલ ક્રાઈમ રેકોર્ડ બ્યુરો (એન.સી.આર.બી)ના ૨૦૧૧ના આંકડા પ્રમાણે ભારતમાં દર ત્રેવીસ મિનિટે એક બળાત્કાર થાય છે. એન.સી.આર.બી.નો અહેવાલ કહે છે કે, ૨૦૦૨માં ભારતમાં દર ૫૪ મિનિટે બળાત્કારનો એક બનાવ નોંધાતો હતો. આ આંકડાઓ દેખાડે છે કે, છેલ્લા દસ વર્ષમાં દેશે આર્થિક ક્ષેત્રે ભલે વિકાસ કર્યો, પરંતુ સામાજિક ક્ષેત્રે રકાસ થયો છે.

વિશ્વમાં બળાત્કારના બનાવો જ્યાં સૌથી વધુ બનતા હોય એવા દેશોની યાદીમાં ભારત ત્રીજા ક્રમે આવે છે. અમેરિકામાં દર ૪૫ સેકન્ડે એક સ્ત્રી જાતિય સતામણીનો ભોગ બને છે. રેપ કેસની બાબતમાં અમેરિકાનું ચિત્ર ભારત કરતાં પણ વરવું છે. જો કે એમાં કંઈ ગૌરવ લેવાની વાત નથી.

નેશનલ ક્રાઈમ રેકોર્ડ બ્યુરોના અહેવાલ મુજબ ૨૦૧૧માં ભારતમાં બળાત્કારના ૨૩,૫૮૨ કેસ નોંધાયા હતા. અમેરિકામાં દર વર્ષે સરેરાશ

૮૯,૦૦૦ બળાત્કારના બનાવો નોંધાય છે. અમેરિકામાં થયેલા એક સર્વેક્ષણ પ્રમાણે ૬૦ ટકા જેટલા રેપના બનાવો પોલીસના ચોપડે નોંધાતા નથી.

પશ્ચિમના લોકો પોતાને બહુ સુધરેલા અને મોર્ડન માનતા હોય છે અને અશ્વેત લોકોને ગંદા, અસભ્ય અને જંગલી ગણીને તેમના પ્રત્યે ધૃણા સેવતા હોય છે. પરંતુ વસ્તીની દષ્ટિએ સૌથી વધુ બળાત્કાર થતા હોય એવા રાષ્ટ્રોની યાદીમાં અમેરિકા અને યુ.કે. (ઈંગ્લેન્ડ) બન્ને ટોપ ટેનમાં આવે છે.

જ્યાં બળાત્કારના બનાવો સૌથી ઓછા બનતા હોય એવા દેશોમાં ઈજીપ્ત સૌથી અવ્વલ છે. ત્યાં દર દસ લાખની વસ્તીએ વર્ષમાં માંડ એક રેપકેસ બને છે. *(ગુજરાત સમાચાર દૈનિક, તા.૨૨-૧૨-૧૨)*

ઈસ્લામે ૧૬ વર્ષની વયના છોકરાને શરઈ પુખ્ત ગણી તેના લગ્નની પરવાનગી આપી છે, પરંતુ ભારતના કાયદાઓ પ્રમાણે તે ૨૧ વર્ષનો અને છોકરી ૧૮ વર્ષની થાય ત્યારે જ લગ્નની પરવાનગી મળે છે. તેના કારણે ગુનાહો કરી તે બાળક હોવાના લઈ છૂટી જાય છે. દિવ્ય ભાસ્કરનો નીચેનો લેખ કાયદામાં સુધારાને અનિવાર્ય ગણી ઈસ્લામી કાયદાનું સમર્થન કરે છે.

આજના પ્રસાર માધ્યમોની અસર અને સામાજિક કારણોને લીધે ૧૪ થી ૧૬ વર્ષના કિશોરો પુખ્ત બની રહ્યા છે, પણ આપણા જરીપુરાણા કાયદાઓ તેમને બાળક ગણતા હોવાથી સમાજમાં વિસંવાદિતા પેદા થઈ રહી છે. તાજેતરમાં દિલ્હીમાં જે યુવતી ગેંગરેપનો ભોગ બની તેની ઉપર ત્રાટકનારા પુરૂષોમાં એક સાડા સત્તર વર્ષના તરુણનો પણ સમાવેશ થતો હતો. જુવેનાઈલ જસ્ટિસ એક્ટ મુજબ વધુમાં વધુ સજા ત્રણ વર્ષની જ થઈ શકે છે. વળી ‘‘બાળ ગુનેગાર’’ને જેલમાં રાખવાને બદલે બાળ સુધાર ગૃહમાં રાખવામાં આવે છે. આ ત્રણ વર્ષ દરમિયાન જો તે પુખ્ત બની જાય, તો તેને મુક્ત કરી દેવામાં આવે છે. આપણા ફોજદારી કાયદા મુજબ ૧૭ વર્ષના તરુણને બાળક ગણવામાં આવતો હોવાથી તે ફાંસીની સજાથી તો બચી જશે, પછી ગણતરીના મહિનાઓમાં સુધારગૃહમાંથી બહાર પણ આવી જશે.

નેશનલ ક્રાઈમ રેકોર્ડસ બ્યૂરોના આંકડાઓ મુજબ બાળકો દ્વારા જેટલા ગુનાઓ આચરવામાં આવે છે, તેમાંના ૬૪ ટકા ગુનાઓ ૧૬-૧૮ની વયજૂથમાં રહેલા બાળકો દ્વારા આચરવામાં આવે છે. ઈ.સ. ૨૦૧૧માં દેશમાં કુલ ૩૩,૮૮૭ બાળ ગુનેગારોની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તેમાંના ૧૨૧૧ બાળકો ૭-૧૨ની વયજૂથના હતા. ૧૨-૧૬ની વયજૂથના બીજા ૧૧,૦૧૯ બાળકો હતા અને સૌથી વધુ ૨૧,૬૫૭ બાળ ગુનેગારો ૧૬-૧૮ની વયજૂથના હતા. આંકડાઓ એમ કહે છે કે, "બાળકો" દ્વારા આચરવામાં આવતી રેપની ઘટનાઓમાં ૧૮૮ ટકાનો ઉછાળો આવ્યો છે. ૧૬-૧૮ની વયજૂથના બાળકો દ્વારા અન્ય ગુનાઓ પણ વધી રહ્યા છે.

જુવેનાઈલ જસ્ટિસ એક્ટમાં ફેરફાર કરીને ૧૬ વર્ષના તરુણને 'પુખ્ત' જાહેર કરી દેવાથી સમસ્યાનો અંત આવવાનો નથી. વર્તમાન કાયદાઓ મુજબ જો કોઈ ૧૮ વર્ષનો પુરૂષ ૧૬ વર્ષની કન્યા સાથે ભાગીને લગ્ન કરે તો તેની ઉપર દુષ્કર્મનો તેમજ અપહરણનો ગુનો દાખલ કરવામાં આવે છે. ૧૬ વર્ષની કન્યા જો પોતાની મરજીથી આ પુરૂષની પત્ની બની હોય તો પણ કાયદો તેને માન્યતા આપતો નથી અને તેમના સબંધો "દુષ્કર્મ" જ ગણાય છે.

૧૬-૧૮ની વયજૂથની કોઈ સગીર કન્યા પોતાની મરજીથી પોતાના પ્રેમી સાથે ભાગી જાય છે, ત્યારે આ સબંધને મંજૂર ન કરનારા કન્યાના સબંધીઓ પુરૂષ સામે અપહરણનો અને દુષ્કર્મનો કેસ કરે છે. કારણ કે ૧૬ વર્ષની કન્યાને નાદાન માનવામાં આવે છે અને તેની સંમતિથી બાંધવામાં આવેલા શારીરિક સબંધને પણ 'દુષ્કર્મ' માનવામાં આવે છે. આ કન્યા ૧૮ વર્ષની ઉંમર વિતાવી જાય અને બાળકની માતા બને તે પછી પણ તેનો પતિ જેલમાં સબડ્યા કરે છે. જો ૧૬ વર્ષની કન્યાને પોતાની મરજીથી પરણવાની અને પોતાના પતિ સાથે જાતીય સબંધો બાંધવાની છૂટ આપવામાં આવે, તો આ પ્રકારના દુષ્કર્મના હજારો કિસ્સાઓ ઘટી જાય તેમ છે. *(દિવ્ય ભાસ્કર : ૬-૧-૧૩)*

દેશના પાટનગર દિલ્હી શહેરમાં બનેલા બળાત્કારના અનુસંધાનમાં

આ લેખ છે. ત્યાર બાદ બળાત્કારીઓને ફાંસી અથવા તેમના ગુપ્તાંગ કાપી નાંખવા કે તેમને ત્રીસ વર્ષની આજીવન કેદની સજા કરવી વગેરે વિવિધ અભિપ્રાયો દર્શાવવામાં આવી રહ્યા છે. તેવામાં જ મદુરાઈ મઠના મહંત અરૂણ ગીરિનાથે મહિલાઓને અપીલ કરી છે કે, બળાત્કારનો ભોગ બનતા અટકવું હોય તો તે મુસ્લિમ મહિલાઓની જેમ પરદો કરે. (મુસ્લિમો માટે પણ આ બાબતે મક્કમપણે વિચારવુ રહ્યું અને પોતાની સંસ્કૃતિનું મહત્વ સમજવું રહ્યું.)

નીચેના લેખમાં એક યુરોપિયન સ્ત્રી (ઈવાન રેડલે-ઈંગ્લેન્ડ) નારી સ્વતંત્રતા ચળવળની ઝંડાધારી જેને અફઘાનિસ્તાનમાં તાલિબાન સરકારે જાસુસ તરીકે પકડી લીધી અને ત્યાર બાદ છોડી મૂકી. તેણે ઈસ્લામનો અભ્યાસ કર્યા બાદ ઈસ્લામ સ્વિકાર કર્યો અને ત્યાર બાદ ઈસ્લામ તથા યુરોપિય સંસ્કૃતિ બાબતે જે સત્ય હકીકતોનું વર્ણન કર્યું, તેને હમો રજૂ કરી રહ્યા છે.

અફઘાનિસ્તાનમાં ધરપકડ પહેલાં હું પરદાવાળી સ્ત્રીઓને અત્યંત અબળા તથા પીડિત સમજતી હતી. અમેરિકા પર આતંકવાદી હુમલાના માત્ર ૧૫ દિવસ પછી હું અફઘાનિસ્તાનમાં એ સ્થિતિમાં પ્રવેશી કે હું માથાથી પગ સુધી લીલા રંગના બુરખાથી ઢંકાયેલી હતી. અને અફઘાનિસ્તાનમાં સરકારી અત્યાચારના કાળમાં ધબકી રહેલા જીવન વિશે અખબારમાં એક લેખ લખવા માંગતી હતી. પરંતુ થયું એ કે, મારૂં રહસ્ય ખૂલી ગયું અને મારી ધરપકડ કરી મને નજરકેદ કરી લેવામાં આવી.

હું જે લોકોની કસ્ટડીમાં હતી, ૧૦ દિવસ સુધી તેમના પર ગુસ્સે થતી રહી. તેઓ પણ જો કે મને ‘‘ખરાબ સ્ત્રી’’ કહેતા હતા, પરંતુ તેઓએ મને એ શરતે મુક્ત કરી દીધી કે, હું કુર્આન વાંચીશ અને ઈસ્લામનો અભ્યાસ કરીશ. (સાચી વાત એ છે કે, મને વિશ્વાસ નથી કે છૂટતી વખતે કોણ વધારે ખુશ હતું, તેઓ કે હું ?)

લંડન, પાછી ઘરે પહોંચી અને દીને ઈસ્લામના અભ્યાસ વિશે મેં

તેમનાથી કરેલો વાયદો પૂરો કર્યો. અને જે કાંઈ મને જાણવા મળ્યું, તેનાથી હું આશ્ચર્યમાં મૂકાઈ ગઈ. હું કુર્આનમાં એવા પ્રકરણોની ધારણા કરી રહી હતી કે, પોતાની પત્નીની મારપીટ કેવી રીતે કરવામાં આવે અને કેવી રીતે પોતાની પુત્રીઓ પર અત્યાચાર ગુજારવામાં આવે. તેના બદલે કુર્આનના અભ્યાસ પછી મને ખબર પડી કે, દીને ઈસ્લામે સ્ત્રીના અધિકારો અને આદર પર ભાર મૂક્યો છે. મારી ધરપકડના અઢી વર્ષ પછી મેં ઈસ્લામ ધર્મ સ્વીકારી લીધો, તો કેટલાક મિત્રો અને સ્નેહીઓ આશ્ચર્ય સહિત નિરાશ થઈ ગયા અને બીજા કેટલાકે મને પ્રોત્સાહન આપ્યું.

બ્રિટનના વિદેશમંત્રી જેક સ્ટ્રોની એ ટિપ્પણી અત્યંત ખેદજનક છે કે, મુસ્લિમ સ્ત્રીઓ જે બુરખો પહેરે છે, તે પરસ્પરના સબંધો સ્થાપવામાં અવરોધ બને છે. વડાપ્રધાન ટોની બ્લેયર, સલમાન રુશદી, ઈટાલિયન વડાપ્રધાન રૂમાનો પ્રોડીએ જેક સ્ટ્રોની તરફેણમાં નિવેદનો આપી દીધા.

હવે જ્યારે પરદો તથા પરદા વગર બન્ને પરિસ્થિતિનો મને અનુભવ છે. હું તમને બતાવી શકું છું કે, પશ્ચિમના જે પુરૂષ રાજકારણીઓ તથા પત્રકારો મુસ્લિમ સમાજમાં પરદાવાળી સ્ત્રીઓ પર અત્યાચાર વિશે ખેદ વ્યક્ત કરે છે, તેઓને એ ખબર જ નથી કે તેઓ કઈ બાબત વિશે વાત કરી રહ્યા છે. તેઓ પરદો, બાળ વયે લગ્ન, સ્ત્રીઓની ખત્ના, ઓનર કીલીંગ અને બળજબરીપૂર્વકની શાદી વિશે જે મનમાં આવે તે બોલવા માંડે છે. અને તેઓ અત્યંત ખોટી રીતે આ બધી બાબતો માટે ઈસ્લામને દોષી ઠરાવે છે. તેમના ઘમંડથી વધારે તો તેમની અજ્ઞાનતા છે.

આ સાંસ્કૃતિક બાબતો અને રસ્મોરિવાજનો ઈસ્લામ ધર્મ સાથે ચોક્કસ જ કોઈ સબંધ નથી. જો કુર્આનનો અભ્યાસ સમજદારીપૂર્વક કરવામાં આવે, તો જણાય આવશે કે પશ્ચિમી વિશ્વમાં નારી સ્વતંત્રતાના ટેકેદારોએ સિત્તેરના દાયકામાં જે હેતુ માટે પ્રયાસો કર્યા, તે જ વસ્તુ મુસ્લિમ સ્ત્રીઓને ૧૪૦૦ વર્ષ પહેલાં આપી દેવામાં આવી હતી. ઈસ્લામમાં આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ સ્ત્રી-પુરૂષ એકસમાન છે. પુરૂષોની જેમ સ્ત્રીઓ માટે પણ જ્ઞાન

પ્રાપ્ત કરવું જરૂરી છે. અને સ્ત્રીનું મહત્વ પુરૂષથી જરા પણ ઓછું નથી. બાળકોનો જન્મ તથા તેના ઉછેરમાં કાબેલિયત, મુસ્લિમ સ્ત્રીઓનો એક હકારાત્મક ગુણ સમજવામાં આવે છે.

જ્યારે ઈસ્લામે સ્ત્રીઓને અગણિત અધિકારો આપેલા છે, તો પછી પશ્ચિમી પુરૂષ મુસ્લિમ સ્ત્રીઓના પોશાક વિશે કેમ ચિંતીત છે ? આટલું જ નહીં, બલ્કે બ્રિટીશ સરકારના પ્રધાનો ગોર્ડન બ્રાઉન અને જોન રેડએ પરદા વિશે તુચ્છકારવાચક ટીપ્પણી કરી છે. જ્યારે એમનો ખુદનો સબંધ સરહદ-પાર સ્કોટલેન્ડ સાથે છે. જ્યાં પુરૂષો સ્કર્ટ પહેરે છે.

જ્યારે હું મુસલમાન બની ગઈ અને માથા પર સ્કાર્ફ પહેરવાનું શરૂ કર્યું, તો મને ઘણી બધી પ્રતિક્રિયાઓનો સામનો કરવો પડ્યો. મેં હજુ તો મારૂં માથુ અને વાળ જ ઢાંક્યા હતા, પરંતુ તેના કારણે હું તરત જ બીજા દરજ્જાની નાગરિક જેવી થઈ ગઈ. મને એ તો ખાતરી હતી કે, કોઈ ઈસ્લામ શત્રુ તરફથી મને કંઈક સાંભળવા મળશે, પરંતુ મને એ ડર ન હતો કે, પારકાઓ તરફથી પણ મારો ખુલ્લો વિરોધ થશે. રાત્રે For hireના ચમકતા શબ્દો સાથે ટેક્ષીઓ મારી આજુબાજુથી પસાર થઈ રહી હતી. મારી સામે થોભેલી એક ટેક્ષીમાંથી એક ગૌરવર્ણ મુસાફર ઉતર્યો. હું ટેક્ષી લેવા માટે આગળ વધી, ડ્રાઈવરે મને આંખો કાઢી જોઈ અને ગાડી હંકારી દઈ ચાલ્યો ગયો. બીજાએ બેસાડી તો લીધી, પણ મને એમ કહ્યું કે, ‘‘પાછળની સીટ પર બોમ્બ મૂકીને નહીં જતી.’’ અને મારાથી એમ પણ પૂછ્યું કે, ‘‘ઉસામા બિન લાદેન ક્યાં સંતાયો છે ?’’

એ ખરી વાત છે કે, મુસ્લિમ સ્ત્રીથી તેના ધર્મનો તકાદો છે કે તે પોતાના માટે યોગ્ય વસ્ત્રો પસંદ કરે. પરંતુ જે મુસ્લિમ સ્ત્રીઓને હું જાણું છું, તેમનામાંથી ઘણીખરી પરદો પહેરવાને તો પસંદ કરે છે, જેનાથી ચહેરો ખુલ્લો રહે છે. પરંતુ કેટલીક મુસ્લિમ સ્ત્રીઓ સંપૂર્ણ પરદાને પ્રાધાન્ય આપે છે. અભિવ્યક્તિની આ શૈલી મારી પોતાની છે. મારા પોશાકથી આપને એ ખબર પડી જાય છે કે, હું મુસલમાન છું અને હું ખુદને આદર-સન્માન

આધારિત વર્તનની હક્કદાર સમજું છું. જેવી રીતે બેંકનો એક ઓફિસર બિઝનેસ સુટ પહેરી એમ દર્શાવે છે કે, તેને એક એક્ઝિક્યુટિવ સમજવામાં આવવો જોઈએ. ખાસ કરીને પુરૂષોનું સ્ત્રીઓને અયોગ્ય તથા હવસભરી નજરોથી જોવું મારા જેવી નવમુસ્લિમ સન્નારી માટે અસહ્ય છે.

હું વર્ષો સુધી પશ્ચિમમાં સ્ત્રી મુક્તિ ચળવળની ઝંડાધારી રહી, પરંતુ હવે મારી ઉપર એ રહસ્ય છતું થયું કે, મુસ્લિમ સમાજમાં સ્ત્રીમુક્તિના ટેકેદારો પોતાના સેક્યુલર સાથીઓથી વધારે ક્રાંતિકારી છે. જ્યારે ઈ.સ. ૨૦૦૩માં ''વિશ્વસુંદરી''ની સ્પર્ધાના પ્રસંગે ટૂંકા વસ્ત્રો ધારણ કરી અફઘાન સુંદરી દીદહ્ સમાવઝઈને સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્ય તરફ એક મહાન પગલું ઠરાવવામાં આવી. સમાવઝઈને સ્ત્રીમુક્તિ આંદોલનની જીતના ચિહ્નરૂપે એક વિશેષ ઈનામ પણ આપવામાં આવ્યું.

કેટલીક નારીવાદી યુવતીઓ પરદાને રાજકીય ચિહ્નરૂપ પણ સમજે છે. જેના વડે પશ્ચિમી સંસ્કૃતિના દૂષણો, શરાબ તથા બેશર્મીને ત્યજવામાં આવે છે. હું પૂછું છું કે, સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્યની અભિવ્યક્તિ કઈ બાબતથી થાય છે. સ્કર્ટની લંબાઈ કે વક્ષસ્થળોના કૃત્રિમ ઉભારથી કે વિવેકબુદ્ધિ અને ચારિત્ર્યથી ? ઈસ્લામમાં માન-સન્માનનો આધાર સત્તા, સંપત્તિ કે સૌંદર્ય નથી, બલ્કે સંયમ (તકવા) છે.

મને સમજમાં નથી આવતું કે, હું ઈટાલીના વડાપ્રધાન પ્રોડીના આ વલણ પર હસું કે રડું ? જેના મુજબ તેમણે આ ચર્ચામાં ભાગ લેતાં એ જાહેર કર્યું કે, પરદાનો ઉપયોગ ટાળવો જોઈએ. કારણ કે તેનાથી પરસ્પરનો મેળમિલાપ વધારે મુશ્કેલ બની જાય છે. કેટલી વાહિયાત વાત છે ! જો આવી જ વાત છે, તો પછી મોબાઈલ ફોન, ઈ-મેઈલ અને ફેકસના ઉપયોગને કેમ યોગ્ય ઠરાવવામાં આવે છે ? અને રેડિયો પર સાંભળનારને બોલનારનો ચહેરો દેખાતો નથી તો તે રેડિયો બંધ તો નથી કરી દેતો !

ઈસ્લામે મને માન આપ્યું છે. મારા ધર્મે મને શિક્ષણ મેળવવાનો અધિકાર આપ્યો છે. અને હું વિવાહિત હોઉં કે અવિવાહિત, જ્ઞાનપ્રાપ્તિ મારા

માટે ફર્ઝ (અનિવાર્ય) ઠરાવી છે. હવે પ્રશ્ન એ છે કે, શું ઈસ્લામી શિક્ષાઓ (તાલીમાત) આપણને એમ દર્શાવે છે કે, સ્ત્રીઓએ અનિવાર્યપણે પોતાના પતિના કપડાં ધોવા જોઈએ, રસોઈ કરવી જોઈએ કે ઘરની સાફસફાઈ કરવી જોઈએ ? વાસ્તવમાં આ સ્ત્રી પર જરૂરી નથી. જ્યાં સુધી એ વાતનો સબંધ છે કે, પુરૂષોને પોતાની પત્નીઓને મારપીટ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી છે, તો તે ખોટી છે. ઈસ્લામના ટીકાકારો એકલદોકલ આયતો અને હદીષોનો હવાલો આપે છે, પરંતુ પૂર્વાપર સંદર્ભો (આગળ-પાછળના વર્ણન)થી છૂટી કરીને. તે આયતનો અર્થ વાસ્તવમાં એ છે કે, જો કોઈ પોતાની પત્ની સમક્ષ નારાજગી વ્યક્ત કરવા માટે માત્ર આઘાત આપવા ખાતર હળવી સજા આપવા માંગે તો એ મારી શકે છે, પરંતુ એવી રીતે મારવાની છૂટ નથી કે જેનાથી તેના શરીર પર નિશાન પડી જાય. વાસ્તવમાં કુર્આન એમ કહેવા માંગે છે કે, બેવકૂફ ! પોતાની પત્નીને ન માર.

સ્ત્રીના સ્થાન અને તેની સાથે દુર્વ્યવહારનો જ્યાં સુધી સબંધ છે, ત્યારે માત્ર મુસ્લિમ પુરૂષોનું નામ નહીં લેવું જોઈએ. હાલમાં જ કરવામાં આવેલ એક સર્વેક્ષણ (ઘરેલુ હિંસાનો હોટલાઈન સરવે) મુજબ ચાર લાખ અમેરિકી સ્ત્રીઓ, સરેરાશ એક વર્ષ દરમિયાન પોતાના પુરૂષ મિત્ર કે પતિ તરફથી સખત મારપીટનો ભોગ બનતી હોય છે, અને દરરોજ ત્રણથી વધારે સ્ત્રીઓની પોતાના પતિ કે પુરૂષમિત્ર દ્વારા હત્યા કરવામાં આવે છે. ૯/૧૧ થી આજ સુધી આ સંખ્યા લગભગ ૫૫૦૦ સુધી પહોંચી ચૂકી છે.

સ્ત્રીઓ પ્રત્યે આ હિંસક મનોવલણ એક વૈશ્વિક કરૂણાંતિકા છે. અને હિંસક પુરૂષોનો સબંધ કોઈ એક ધર્મ કે સંસ્કૃતિ સાથે નથી. એક સર્વે મુજબ વિશ્વભરમાં ત્રણમાંથી એક સ્ત્રી પુરૂષના અત્યાચારની ભોગ બને છે. એમાં મારપીટ, જાતીય શોષણ, અપમાનજનક વ્યવહાર, બધું જ શામેલ છે. આ એક સર્વસામાન્ય સમસ્યા છે, જેનો ધર્મ, સંસ્કૃતિ સાથે કોઈ સબંધ નથી.

પરંતુ એ પણ એક વાસ્તવિકતા છે કે, સ્ત્રીઓ તરફથી વિરોધ પ્રદર્શન છતાં પશ્ચિમમાં પુરૂષ ખુદને સ્ત્રીઓથી ચઢિયાતો સમજે છે. તે કોઈ પણ

વિભાગમાં હોય, સ્ત્રીઓથી વધારે વેતન અને વળતર મેળવે છે. સ્ત્રીઓને હજુ સુધી એક જાતીય ચીજ (કોમોડિટી) સમજવામાં આવે છે.

તે લોકો માટે, જે હજુ સુધી એવો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે કે, ઈસ્લામને એક એવો ધર્મ પુરવાર કરે, જે સ્ત્રીઓ પર અત્યાચારને યોગ્ય ઠરાવે છે, હું પાદરી પેટ રોબર્ટસનનું એક નિવેદન નોંધીશ, જે તેમણે ૧૯૯૨માં ''સશક્ત નારી''ના સંદર્ભમાં આપ્યું હતું કે, ''સ્ત્રી મુક્તિનું આંદોલન એક કુટુંબ વિરોધી સોશયલિસ્ટ રાજકીય આંદોલન છે. જે સ્ત્રીઓને એ અધિકાર આપે છે કે, તેણીઓ પોતાના પતિઓને છોડીને ચાલી જાય, પોતાના બાળકોને મારી નાંખે, જાદુમંતર કરે, મૂડીવાદને ખતમ કરે અને સજાતીય બની જાય.''

હવે તમે મને એ બતાવો કે, સુસભ્ય કોણ છે અને અસભ્ય કોણ છે ?

અશ્લિલતા અને નગ્નતાનું પ્રદૂષણ

આ વિશ્વના મોટા-મોટા વૈજ્ઞાનિકો અને પર્યાવરણવાદીઓ હવા તથા પાણીના પ્રદૂષણ, ત્યાં સુધી કે અવાજના પ્રદૂષણની વાતો કરે છે. અને તેના વિશે ઘણી ચિંતા વ્યક્ત કરે છે. તેને કાબૂમાં લેવા માટે મોટા-મોટા સેમિનારો કરવામાં આવી રહ્યા છે. આ યોજનાઓ પર વૈશ્વિક સ્તરે કાર્ય કરવામાં આવી રહ્યું છે. જો કે તેનાથી મોટું પ્રદૂષણ તો આપણી સમક્ષ મોઢું ફાડીને ઉભું છે. જે ભારતીય સમાજ જ નહીં, સમગ્ર માનવજાત માટે અત્યંત ખતરનાક છે. તે છે જાતીય પ્રદૂષણ *(Sex pollution).*

આ પ્રદૂષણ આપણાં સમાજમાં કેન્સરની જેમ ફેલાતું જઈ રહ્યું છે. પરંતુ એ જેટલું ખતરનાક છે, તેટલી માત્રામાં તે કોઈને ખતરનાક નથી લાગતું. અન્ય પ્રદૂષણોથી તો માનવજીવનને ખતરો છે જ, પરંતુ જાતીય પ્રદૂષણથી માનવતાને ખતરો છે. જે માનવીનું મહાન સત્વ છે, અને તેનો ખાત્મો સમાજના સારા મૂલ્યોનો ખાત્મો છે. જે કોઈપણ સમાજની બુનિયાદ, હાર્દ તથા ઓળખ હોય છે.

શરમ, સંકોચ અને લજ્જા એ માનવીય સમાજનો પાયાનો ગુણ છે.

જ્યારે પ્રાણીમાં લગભગ શરમ-સંકોચ નથી હોતી. જન્નતમાં ભૂલચૂકના લીધે હઝરત આદમ તથા હઝરત હવ્વા અલયહિમુસ્સલામના ગુપ્ત અંગો છતા થઈ ગયા હતા. તો તેમણે શરમના માર્યા તત્કાલ પાંદડાઓ વડે શરીરને ઢાંકવાનું શરૂ કરી દીધું હતું. મતલબ કે જાતીય અંગોને ઢાંકવું જ માનવીનો પાયાનો ગુણ છે. જે તેને જાનવરોથી જુદો તારવે છે. પરંતુ આજની પશ્ચિમી જાતીયતાગ્રસ્ત સંસ્કૃતિ અંગ પ્રદર્શનની હિમાયત કરે છે. અને આ સાબિતી આપવામાં જ તેની સમગ્ર શક્તિ ખર્ચાઈ રહી છે.

જાતીય પ્રદૂષણે આપણા આખા સમાજને જકડી રાખ્યું છે. પરિસ્થિતિ એટલી વિસ્ફોટક થઈ ચૂકી છે કે, માનવી હજાર પ્રયત્નો છતાં આ પ્રદૂષણનો ભોગ બનવાથી બચી શકતો નથી. ઘરોમાં અને ઘરોથી બહાર, દરેક જગ્યાએ સ્ત્રીઓ નગ્ન કે અર્ધનગ્ન વસ્ત્રોમાં જોવા મળે છે. આજે પુરૂષની તુલનામાં સ્ત્રી પોતાના અંગોને બહુ ઓછા ઢાંકે છે. ઘરમાં હોય કે બજારમાં, મહેફિલમાં હોય કે રમત-ગમતના મેદાનમાં કે જાહેરખબરમાં, દરેક જગ્યાએ સ્ત્રી નગ્ન ઉભી છે. ઘરમાં સવારના પહોરમાં અખબાર ઉઠાવીને જુઓ તો તેમાં જાણી જોઈને છાપેલા સ્ત્રીના અર્ધનગ્ન ચિત્રો જોવા મળશે.

ટી.વી. પર જો તમે સાવચેતીના કારણોસર બધા પ્રોગ્રામ્સ છોડી માત્ર સમાચાર જોવા માંગશો, તો પણ બ્રેક દરમિયાન અશ્લીલ જાહેરખબરોથી બચી નથી શકતા. જો કોઈ મેગેઝીનના પાનાં ઉથલાવશો, તો ત્યાં પણ સ્ત્રીને નગ્ન કરવાની હોડ લાગેલી જોવા મળશે. માર્ગો પર ચોંટાડેલા પોસ્ટરો કે ઉભા કરાયેલા હોર્ડિંગ્સમાં ઠેર ઠેર તમને નગ્ન સ્વરૂપે સ્ત્રી જોવા મળશે. કોઈ વસ્તુ ખરીદશો, તો તેમાં અકારણે પણ સ્ત્રીનું ચિત્ર જોવા મળશે. બાગ-બગીચાઓ કે હરવા-ફરવાના સ્થળે જાઓ તો ત્યાં પણ અશ્લીલ દશ્યો જોવા મળશે.

પહેલાં કોલેજમાં સાદા તથા સુસભ્ય વસ્ત્રો પહેરવાની છૂટ હતી, હવે તો છોકરીઓ કોલેજ એવી રીતે જાય છે, જાણે કે શુટીંગ પર જઈ રહી હોય. બજારો તથા શુભ પ્રસંગોમાં સ્ત્રીઓ એવા કપડાં પહેરીને આવે છે કે,

માથુ શરમથી ઝૂકી જાય છે. પરંતુ તેમના વાલીઓને કોઈ ખચકાટ નથી થતો, બલ્કે તેઓ એમ સમજે છે કે, આપણી પુત્રીઓ હાઈ સોસાયટી સાથે વ્યવહાર રાખવાને લાયક બની ગઈ છે.

સાયબર કાફે વડે જાતીયતાગ્રસ્ત સમાજના નિર્માણને વેગ આપવામાં આવ્યો. અને જો આપ સાયબર કાફેનો ઉપયોગ ન કરતા હોવ તો આપના મોબાઈલ પર આપને મૈત્રી કરવાની ઓફર પણ કરવામાં આવે છે. ક્યાંથી અને કેવી રીતે બચશો ? શયતાને ચારેકોરથી હુમલો કરી રાખ્યો છે. અને આનાથી પણ જાતીયતાગ્રસ્તોનું પેટ ન ભરાયું તો તેઓએ પશ્ચિમની નકલમાં ''રિયાલિટી શો'' અર્થાત્ ''સચકા સામના'' જેવા અશ્લીલ પ્રોગ્રામ્સ શરૂ કર્યા. જેમાં સ્ત્રી-પુરૂષ પોતાના અવૈધ સબંધોનો નિઃસંકોચ એકરાર કરે છે.

તદુપરાંત ૧૪ ફેબ્રુઆરીએ ''વેલેન્ટાઈન ડે''ના નામે પ્રેમ દિન તરીકે મનાવી જે નિર્લજ્જતા આચરવામાં આવે છે, તે ભારતીય સમાજને દૂષિત કરી રહી છે.

નારી સ્વતંત્રતાની હકીકત

હુવા હે મુદ્દઈકા ફૈંસલા અચ્છા મેરે હકમેં
ઝુલેખાંને કીયા ખુદ પાક દામન માહે કન્આ (યુસુફ અલ.)કા

ઈસ્લામે ઔરતને જે સ્થાન આપ્યું છે, એવું ન તો કોઈ ચળવળ કે ઝુંબેશે આપ્યું છે, ન તો કોઈ બીજા ધર્મે આપ્યું છે. બલ્કે ઈસ્લામના આગમન પૂર્વે તો ઔરતો ઉપર હદ બહારના ઝુલ્મ અને અત્યાચાર કરવામાં આવતા હતા. ઔરતોને કેટલી બુરી અને અયોગ્ય ગણવામાં આવતી હતી તેનો અંદાજ ઈસ્લામથી પહેલાં ઔરતો સાથે અત્યાચારી વર્તાવ ઉપર એક નાનકડો દ્રષ્ટિપાત કરી લગાવી શકાય એમ છે.

ઈસ્લામ પહેલાં ઔરતોને મનહૂસ સમજવામાં આવતી હતી. એક ઈસાઈ પાદરીએ ઔરતના વિષયમાં એવું મંતવ્ય જાહેર કર્યુ છે કે, ''એ (ઔરત) શયતાનના પ્રવેશનું દ્વાર છે. એ મના ફરમાવવામાં આવેલ વૃક્ષ તરફ લઈ જનાર, મર્દને ગારત કરનાર અભાગણી છે.'' કેટલાક સમાજોમાં

ઔરતોના સબંધથી એવો ખ્યાલ પ્રગટ કરવામાં આવે છે કે, ''તકદીર (ભાગ્ય), તોફાન, મૃત્યુ, ઝેર, ઝેરીલા સર્પ, આમાંથી કોઈ એટલું ખરાબ નથી જેટલી કે ઔરત.'' *(અરબ સભ્યતા)*

ઔરતો વિશે ઈટાલીઓ માનતા હતા કે, ''બુરી ઔરતથી બચવું જોઈએ. ઘોડો સારો હોય કે ખરાબ, તેને સાદની જરૂર છે. એ જ પ્રમાણે ઔરત સારી હોય કે નઠારી, તેને મારની જરૂરત છે.''

સ્પેની ભાષામાં એક ઉકિતત અત્યંત પ્રચલિત છે : બુરી ઔરતથી બચવું જોઈએ, પણ સુંદર ચહેરાવાળી ઔરત ઉપર ભરોસો ન કરવો જોઈએ. ક્રાઈસ્ સસ્ટમ જેની ગણના એક મોટા ખ્રિસ્તી પાદરીમાં થાય છે. એ સ્ત્રીના વિષયમાં કહે છે કે, ''એ (ઔરત) અનિવાર્ય બુરાઈ, એક જન્મજાત શંકા, એક આકર્ષક આફત, એક ખાનગી ખતરો, એક દિલરૂબા, દિલ લૂંટનારી મુસીબત છે.''

એક પ્રખ્યાત ફિલોસોફરના વિશે આવે છે કે, તે ઔરતોના વિષયમાં કહયા કરતો હતો કે, ''ઔરતની મુહબ્બત તેની નફરતથી અધિક ખતરનાક છે. જો તેણીએ તમારા ઉપર મુહબ્બતભરી દ્રષ્ટિ નાંખી તો સમજો કે તબાહ થઈ જ ગયા.'' ઔરતના વિશે એક એવી માન્યતા પણ હતી કે, ''ઔરત એક ફરેબ છે, ધોકો છે. જો તમો તમારા આત્માની શાંતિ ચાહતા હોય તો ઔરતથી દૂર ભાગો.''

ઈસ્લામ પહેલાં છોકરીઓને જીવતી દાટી દેવાની પ્રથા પ્રચલિત હતી. અને સમાજમાં જેણે ઘણી બધી છોકરીઓને જીવતી દફનાવી દીધી હોય તેને પ્રતિષ્ઠિત ગણવામાં આવતો હતો. અરબસ્તાનમાં ઈસ્લામ પહેલાં ઔરતોને ઘેટાં-બકરાંની જેમ બજારોમાં વેચવામાં આવતી હતી. ત્યાં સુધી કે એક સમાજમાં શૌહર (પતિ)ના મૃત્યુ પછી ઔરતના જીવતા રહેવાને સારૂ સમજવામાં આવતું નહોતું. અને ઔરતોને શૌહરના મૃત્યુ પછી ચિતાઓમાં બળવુ પડતું હતું.

સ્ત્રીઓના હકકોનું વર્ણન :

અત્રે વિચાર કરવા જેવું છે કે, ઈસ્લામ પહેલાં ઔરતોને કેટલી બૂરી અને લાનતપાત્ર સમજવામાં આવતી હતી. જ્યારે ઈસ્લામનું આગમન થયું તો આ અબળાઓના વિશે જર્જરીત વિચારોને રદ કરી દેવામાં આવ્યા. અને તેણીને સન્માનિત દરજ્જો આપવામાં આવ્યો. અને તેણીને શિક્ષણ પ્રાપ્તિનો અધિકાર મળ્યો.

ઈસ્લામ એ વાતને કોઈપણ સંજોગોમાં બરદાશ્ત કરતો નથી કે, કોઈ ઔરતો ઉપર ઝુલ્મ-અત્યાચાર કરે. આ કારણે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ ઔરતો સાથે સદ્‌વર્તન કરવાનો આદેશ આપ્યો.

હુઝૂર (સલ.)એ ફરમાવ્યું કે, ઔરત પોતાના ઘરબારની દેખરેખ રાખનાર છે. *(બુખારી શરીફ)* આપ (સલ.)એ ફરમાવ્યું કે, નિઃશંક તારી બીવીનો તારા ઉપર હક છે. *(બુખારી શરીફ)* પયગમ્બર (સલ.)એ આ પણ ફરમાવ્યું : જે શૌહર પોતાની બીવીની બદખ્વાહી અને ઈજા ઉપર સબ્ર અને ધૈર્યથી કામ લેશે, એ જન્નતી છે. *(તિબ્રાની)*

બીવી સાથે સારો વર્તાવ કરવાના સબંધમાં આપ અલયહિસ્સલામે ફરમાવ્યું : ‘‘મોઅમિનોમાં સૌથી સંપૂર્ણ ઈમાન એ શખ્સનું છે, જેના અખ્લાક સૌથી સારા હોય. અને તમારામાં સૌથી સારો શખ્સ એ છે, જે પોતાની બીવી સાથે સૌથી સારો હોય. *(તિરમિઝી શરીફ)*

હુઝૂર (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ છોકરીઓની પરવરિશ ઉપર પણ ખાસ ધ્યાન આપ્યું. આપે ફરમાવ્યું : જે બંદો બે દીકરીઓનો ભાર ઉઠાવશે અને તેમનો ઉછેર કરશે, ત્યાં સુધી કે એ છોકરીઓ પુખ્તવયની થઈ જાય. તો એ બંદો અને હું કિયામતના દિવસે આ રીતે હોઈશું. અને આપે પોતાના હાથની આંગળીઓને બિલ્કુલ મેળવીને દેખાડયું. અર્થાત્ જે રીતે આ આંગળીઓ એકબીજાથી મળેલી છે. *(બુખારી શરીફ)*

રસૂલે અકરમ (સલ.)ની આ હદીષો ઉપરથી અંદાજો લગાવી શકાય છે કે, ઈસ્લામ ઔરતોને કેટલો બુલંદ મુકામ અને ઉચ્ચ સ્થાન આપે છે.

અને તેમની સાથે કેટલો શરાફત અને સન્માનનીય વર્તાવનો હુકમ આપે છે.

ગુજરાત સહિત ભારત તથા યુરોપ-અમેરિકા જ્યાં સો ટકા સાક્ષરતા છે અને જ્યાંની સ્ત્રીઓ બાબતે બહારની દુનિયાને ઉંધા ચશ્મા દેખાડ-વામાં આવે છે. ત્યાંથી શિક્ષિત અને રોજગાર પ્રાપ્ત મહિલાઓ સાથેનો વ્યવહાર યુરોપ-અમેરિકાના જ રિપોર્ટો દ્વારા વર્ણન કરેલ અહેવાલને આધારે રજૂ કરૂં છું.

ગુજરાત યુનિવર્સિટીના હ્યુમન સાયકોલોજી ડિપાર્ટમેન્ટના એમ.એ. સાયકોલોજીના વિદ્યાર્થીઓના એક વર્ષના સંશોધનના પરિણામો વિશે જાણકારી આપતા ડો. જોન સોરીએ જણાવ્યું કે, આ સંશોધન દરમ્યાન બેંકમાં કામ કરતી સ્ત્રીઓ, ટીચરો, નર્સો અને સરકારી વિવિધ ઓફિસોમાં ટાઈપિસ્ટ તરીકે સેવા બજાવતી ૨૧ થી ૫૬ વર્ષ સુધીની સ્ત્રીઓના અનુભવને સામે રાખવામાં આવ્યા છે. કુલ ૩૦૬ સ્ત્રીઓમાંથી ૨૧૫ વિવાહિત હતી, અને ૮૧ ગેરવિવાહિત હતી. જેમણે દસમા ધોરણથી લઈ એમ.ફીલ. અથવા પી.એચ.ડી. સુધી વિદ્યા પ્રાપ્ત કરેલ હતી. ઉંમરના હિસાબે એમને બે ઝોનમાં વહેંચી હતી. ૨૧ થી ૩૦ વર્ષ સુધીનો પ્રથમ ઝોન અને ૩૧ થી ૫૬ વર્ષ સુધીનો બીજો ઝોન હતો.

ધંધાકિય પ્રવૃત્તિઓવાળી સ્ત્રીઓના પ્રશ્નો અને તેના નિરાકરણના વિષયે માંગેલા લેખિત સવાલો-જવાબોના સંશોધનથી આ પરિણામ પ્રાપ્ત થયુ કે ૬૬% સ્ત્રીઓ પોતાના ઉપલા અધિકારી-ઓફિસરના શોષણનો ભોગ બની ચૂકી છે. જેમાં ૨૧ થી ૩૦ વર્ષની ઉંમરની ૧૮૮ સ્ત્રીઓમાંથી ૮૦%એ સ્વીકાર્યુ કે, તેમની ઉપલા અધિકારીઓ તેમની સ્ત્રી હોવાનો દુરૂપયોગ કરી યેનકેન પ્રકારે સતામણી કરે છે. ૩૧ થી ૪૦ વર્ષની ઉંમરની સ્ત્રીઓમાંથી ૪૫%નું કહેવુ છે કે, તેમનું શારીરિક શોષણ અને છેડછાડ (છેડતી) થાય છે. પ્રાયવેટ કંપનીઓમાં કામ કરતી ૨૧ થી ૩૦ વર્ષની ૪૩% સ્ત્રીઓને પુરૂષની તુલનામાં ઓછો પગાર મળે છે. જ્યારે કે હોદ્દો અને કામ પુરૂષો જેટલુ જ કરવાનું હોય છે.

સૌથી વધુ અફસોસજનક વાત એ છે કે, ૫૧% નોકરી કરતી સ્ત્રીઓ માનસિક બીમારીઓમાં સપડાયેલ છે. ઘર અને ઓફિસ બન્નેવ તરફથી પૂરતો સહકાર ન મળવાને લઈ તે આ બીમારીઓનો શિકાર બની છે. વધુ તારણ કાઢવામાં આવે તો ૨૧ થી ૩૦ વર્ષની ઉંમરની સ્ત્રીઓ ૬૩% અને ૩૧ થી ૫૬ વર્ષની સ્ત્રીઓમાં ૪૦% માનસિક રોગી માલૂમ પડી.

(www.patrika.com/news.)

મહિલાઓ સાથે છેડછાડ અને એમના સાથે બદતમીઝીના કિસ્સાઓ રોજ ન્યુઝ પેપરના પૃષ્ઠો ચમકાવે છે. દેશનું કદાચ જ કોઈ નાનુ મોટું એવું શહેર હશે, જેમાં મહિલાઓની છેડતીના કિસ્સા ન બનતા હોય. એક સર્વે પ્રમાણે આપણા દેશમાં આ પ્રકારનો એક કિસ્સો દર પંદર મિનિટે બને છે. જયેન્દ્ર સ્ટડીઝ ગૃપે દિલ્હી શહેરની યુનિવર્સિટીઓના આંકડા પ્રગટ કર્યા છે, તેમાં ૯૧.૭% હોસ્ટેલમાં રહેનાર, ૮૮.૨% નોન હોસ્ટેલ અને ૮૫.૭% લોકલ વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થિનીઓએ કેમ્પસમાં દરરોજ જાતિય સતામણીની શિકાયત કરી છે.

યુરોપિય યુનિયન કમીશનની ૨૦૦૬ની રિપોર્ટ પ્રમાણે સમગ્ર યુરોપમાં દર વર્ષે ૧૦% વિવાહિત યુગલો છૂટાછેડા લઈ પોતાના સબંધો તોડી નાંખે છે. સ્ત્રીઓની એક મોટી સંખ્યા પોતાની સ્વતંત્રતા બલ્કે સ્વછંદતા જાળવી રાખવા શાદી અને ત્યાર બાદ છોકરાઓની જંજતમાં પડવા માટે તૈયાર નથી. રિપોર્ટ પ્રમાણે શાદી-વિવાહના દરમાં દર વર્ષે ૭ થી ૯ ટકાનો ઘટાડો થઈ રહ્યો છે. સ્ત્રીઓને પુરૂષોની તુલનામાં કલાકના દરે ૧૫% પગાર ઓછો મળે છે. દરેક પાંચ સ્ત્રીમાંથી એકને પુરૂષોની મારપીટ વેઠવી પડે છે. યુરોપિય કમીશનના જણાવ્યા પ્રમાણે ૪૦ થી ૫૦ ટકા સ્ત્રીઓને કામકાજ-નોકરી દરમ્યાન પોતાની ઓફિસોમાં જાતિય સતામણી વેઠવી પડે છે.

વિશ્વ સંસ્થાના બાળ વિભાગના રિપોર્ટ પ્રમાણે યુરોપમાં દર વર્ષે દસ લાખ બાળકોને (જેમાં વધુ સંખ્યા બાળકીઓની હોય છે) જાતિય શોષણ માટે વેચી દેવામાં આવે છે. એ જ પ્રમાણે ૩૦% સ્ત્રીઓને પોતાના

જીવનમાં ઓછામાં ઓછા એક વખતે જાતિય શોષણનો શિકાર બનાવ-વામાં આવે છે.

અમેરિકી ન્યાય મંત્રાલય પ્રમાણે દર બે મિનીટે એક અમેરિકી સ્ત્રી સાથે જાતિય સતામણી થાય છે. વર્ષે ચાર લાખથી પાંચ લાખ જાતિય શોષણના કેસો દાખલ કરવામાં આવે છે. એનાથી બે ઘણી સંખ્યા તે સ્ત્રીઓની છે, જે પોલિસ કેસ કરવાથી સંકોચ અનુભવે છે. એટલે કે અમેરિકામાં વાર્ષિક ૧૨ થી ૧૫ લાખ સ્ત્રીઓની ઈઝઝત લૂંટાઈ છે. અફસોસ એ વાતનો છે કે, આ સ્ત્રીઓમાં દર ૬ માંથી એક છોકરીની ઉંમર ૧૨ વર્ષ અથવા તેનાથી પણ ઓછી હોય છે.

કેનેડામાં સ્ત્રીઓની જાતિય શોષણનો કાયદેસર રેકોર્ડ તો મૌજૂદ નથી, પરંતુ વિવિધ સંસ્થાઓનું કહેવું છે કે, કેનેડામાં સ્ત્રીઓની જાતિય શોષણનો દર અમેરિકાથી અઢી ટકા વધારે છે. એટલે કે અમેરિકામાં વાર્ષિક દસ લાખ શોષણ થાય છે, તો કેનેડામાં તેનો દર સાડા બાર લાખ સુધી પહોંચે છે. એમનેસ્ટી ઈન્ટરનેશનલના રિપોર્ટ પ્રમાણે અમેરિકામાં તલાકનો દર દર વર્ષે દસ ટકા વધારા સાથે નોંધાયો છે.

અમેરિકન ફૌજના મેડીકલ સેન્ટર ૨૦૦૩ ઈસ્વી.ની એક ઈન્કવાયરીથી માલૂમ પડે છે કે, ૫૫૮ સ્ત્રી ફૌજીઓમાંથી ૨૮ ટકા સ્ત્રીઓએ બતાવ્યું કે, ફૌજી નોકરી દરમ્યાન તેમની ઈઝઝત લૂંટાઈ ગઈ અથવા તેની કોશિશો કરવામાં આવી. આ તો તે સ્ત્રીઓની ટકાવારી છે, જેમણે જાતિય સતામણી વિરૂદ્ધ મોઢું ખોલ્યું. પેન્ટાગોનનો ઈ.સ. ૧૯૮૮નો સર્વે દર્શાવે છે કે, ફૌજમાં પુરૂષોની સતામણીનો ભોગ બનેલ નેવું ટકા સ્ત્રીઓ અમુક કારણોસર અધિકારીઓને પોતાની મઝલૂમીની દાસ્તાનનું વર્ણન કરી શકતી નથી.

અમેરિકાની સરકારી ઓફિસોમાં કામ કરતી મહિલાઓ વિશેના ૧૯૮૧ થી ૧૯૮૫ સુધીના સરવેમાં જણાવ્યું છે કે, ત્યાંની કેન્દ્ર સરકારના વિવિધ ડિપાર્ટમેન્ટમાં કામ કરતી ૪૨ ટકા મહિલાઓને સતાવવામાં આવી. અને સ્ટેટ ગર્વમેન્ટની વિવિધ શાખાઓમાં નોકરી કરતી ૭૦ ટકા મહિલાઓની

શારીરિક સતામણી એમના માટે રોજીંદો અનુભવ થઈ ચૂકયો છે.
(ઈન્ડિયન એક્ષપ્રેસ, ૩ ઓગષ્ટ ૧૯૮૬)

એક અમેરિકી કમીશને અમેરિકામાં વધતી જતી શારીરિક સતામણી અને બળાત્કારનું કારણ ત્યાં સ્ત્રીઓના અંગોનું નગ્ન પ્રદર્શન બતાવી તેની ઉપર પાબંદીની માંગણી કરી છે. *(ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા, ૧૧ જુલાઈ ૧૯૮૬)*

યુરોપમાં તલાકો (છૂટાછેડા)નું પ્રમાણ વધી રહ્યું છે. ફ્રાન્સમાં તલાકનું પ્રમાણ ૫૦%, કેનેડામાં ૪૦% અને અમેરિકામાં ૫૦% છે. અમેરિકાની ૧૦ મહિલાઓમાંથી છ મહિલાઓ છૂટાછેડાનો અનુભવ કરી ચૂકી છે.
(The Plain Truth, May 1987)

ઈન્સાયકતલોપિડિયા ઓફ બ્રિટાનિકામાં લખ્યું છે કે, જગતના વધુ ઉદ્યોગો ધરાવતા દેશોમાં છૂટાછેડાનું પ્રમાણ ઘણુ વધ્યું છે. તેનું કારણ સ્ત્રીઓનું આર્થિક રીતે પગભર અને સ્વાવલંબી હોવું છે. *(Vol. III P.586)* એક અંદાજ પ્રમાણે અમેરિકામાં દર અઢાર સેકન્ડે એક સ્ત્રીની તેના ધણી અથવા બોયફ્રેન્ડના હાથે મારપીટ થાય છે. તેમાંથી એક લાખથી વધુ સ્ત્રીઓને ડોકટરી મદદની જરૂરત પડે છે. એક દિવસમાં અંદાજે ચાર સ્ત્રીઓ મરણ પામે છે. *(રીડર ડાયજેસ્ટ, માર્ચ ૧૯૮૭)*

પીટર ફોર્ડ સંશોધકોના હવાલાથી લખે છે કે, ‘‘તે કારણો જે ઈસ્લામ સ્વીકારનારી ઘણી યુરોપિયન સ્ત્રીઓએ જણાવ્યા, તથા જે તેમની વિચારશૈલીનું પ્રતિબિંબ પણ પુરૂ પાડે છે, તેના મુજબ સ્ત્રીઓની એક મોટી સંખ્યા પશ્ચિમી સમાજના બેજવાબદારીભર્યા વર્તન વિરૂદ્ધ પ્રતિક્રિયા દર્શાવી રહી છે. પરસ્પરનો સબંધ, એકબીજાની દરકાર તથા એકબીજાના મામલાઓ, મુશ્કેલીઓમાં સાથ આપવાની જે સમજ ઈસ્લામ પૂરી પાડે છે, તેને લઈ પશ્ચિમી સ્ત્રીઓના દિલ જીતી રહયો છે.

સન્નારીઓના ઈસ્લામ સ્વીકાર પર સંશોધન કરનારી કેરિયન વેન ન્યુવોકર્કના મતે પશ્ચિમી સ્ત્રીઓમાં ઈસ્લામની લોકપ્રિયતાનું મોટું કારણ સ્ત્રીઓ તથા પુરૂષોના જુદા જુદા કાર્યક્ષેત્રો, અધિકારો તથા જવાબદારી-

ઓના તે સ્પષ્ટ વિચારો છે, જે ઈસ્લામી શિક્ષાઓ દ્વારા સમજમાં આવે છે. ઈસ્લામમમાં સ્ત્રીની માતૃત્વની ભૂમિકાનું બહુ ઉંચું સ્થાન છે. અહીં સ્ત્રી ''જાતીય રમકડું'' નથી હોતી. આ મત ચોક્કસ બહુ મહત્વપૂર્ણ છે, અને ધ્યાનપાત્ર છે. કારણકે ઈસ્લામ સ્ત્રીઓને માં, બહેન, પત્ની તેમજ પુત્રીની હેસિયતથી જે માન સન્માન આપે છે, પશ્ચિમી સમાજમાં તેવી કોઈ વિભાવના નથી. આ જાતિગ્રસ્ત સમાજમાં સ્ત્રીઓના અધિકારો તથા સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્યના તમામ દાવાઓ છતાં ઔરત માત્ર પુરૂષોનું રમકડું છે.

''ક્રિશ્ચિયન સાયન્સ મોનિટર''નો એક બીજો રિપોર્ટ જે ૨૭, ડિસેમ્બર ૨૦૦૪ના દિને **''લેટિન અમેરિકનો ઈસ્લામમાં પોતાના પ્રશ્નોના ઉત્તરો શોધે છે''**ના શિર્ષકથી પ્રગટ થયો હતો, તે આ જ વિષયમાં છે. ક્રિસ્ટાઈન આરમેરયુએ તૈયાર કરેલા આ રિપોર્ટનો મુખ્ય વિષય જ એ છે કે, ''પશ્ચિમમાં ઈસ્લામ સ્વીકારના દિન-પ્રતિદિન વધતા વલણનું એક કારણ તે સન્માન છે, જે ઈસ્લામ સ્ત્રીને અર્પે છે.'' રિપોર્ટ મુજબ અમેરિકામાં લગભગ ચાલીસ હજાર લેટિન અમેરિકન નવમુસ્લિમો છે. દર વર્ષે લગભગ વીસ હજાર અમેરિકી સ્ત્રી-પુરૂષો ઈસ્લામ સ્વીકારે છે. જેમાં ઓછાવત્તા ૬% લેટિન અમેરિકન હોય છે. આ નવમુસ્લિમોમાંથી એક મોટી સંખ્યાનું કહેવું છે કે, ''તેમના ઈસ્લામ સ્વીકાર પાછળ એ વિશ્વાસે મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી છે કે, ઈસ્લામમાં સ્ત્રીઓ સાથે સારો વ્યવહાર કરવામાં આવે છે.'' ટીકાકારો કહી શકે છે કે, નિકાબ (ઘૂંઘટ)ની પાબંદી સ્ત્રીઓની ગુલામીનું પ્રતીક લાગે છે, પરંતુ લેટિન અમેરિકન સન્નારીઓનું કહેવું છે કે, ''તેમના માટે આ એક આહ્‌લાદક હકીકત છે કે, જ્યારે તે બહાર માર્ગો પર નીકળે છે, ત્યારે તેમને જોઈને કોઈ સીટી નથી વગાડતું.''

સ્ત્રીઓને સમાનતા અને સ્વતંત્રતાના બહાના હેઠળ ઘરથી બહાર કાઢી બજારો, મેહફિલો બલ્કે ફૌજમાં ભરતી કરવામાં પણ યુરોપ અને અમેરિકાએ મહત્વનો રોલ ભજવ્યો છે. અમેરીકી ફૌજમાં બે લાખથી વધુ સ્ત્રીઓ છે. ફૌજી સેવાઓ બજાવવી તો એમના ફૌજી ડયુટી અને મુલ્કી

સેવા બજાવવાના કર્તવ્યપાલનનો એક અંગ છે, પરંતુ તેનાથી વધુ ચોંકાવનારી બાબત એ છે કે, તેમને ફૌજી પુરૂષો અને અફસરોનું જાતિય સુખ માણવા અને ભૂખ સંતોષવા માટે મજબૂર કરવામાં આવે છે. આ મજબૂરીઓ અને લાચારીઓએ તેમને જે મનોવૈજ્ઞાનિક પરેશાનીઓ અને તકલીફોમાં સપડાવી લીધી છે, તેનો અંદાજો એક માજી અમેરીકી ફૌજી સ્ત્રી **''મારચાન બદા''**ની આપવિતિના વર્ણનથી આવી શકે છે કે, પહેલા જ્યારે હું અમેરીકી ઝંડો જોતી હતી, તો તે મને લાલ, સફેદ અને લીલા કલરનો દેખાતો હતો. પરંતુ હવે એમાં ફકતત લોહીના ડાઘાઓ જ દેખાય છે. લાલ રંગ તે ખૂનનું પ્રતિક છે, જે મારા શરીરથી વહાવવામાં આવ્યું. લીલો રંગ તે ઝખ્મો અને ઠોકરોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે, જે મારા કુમળા અને નાજુક શરીરને વેઠવા માટે મજબૂર થવુ પડયું. અને સફેદ કલર મારા થરથર કાંપતાં, ગભરાયેલ ચેહરાની નિશાની છે. મારા પોતાના દેશ માટે મને શારીરિક અને માનસિક પીડાઓ અને અસહ્ય તકલીફો આપવામાં આવી. મારી ઈઝઝત બલ્કે સર્વસ્વ છીનવી લેવામાં આવ્યું.

જે પરિબળોએ સ્ત્રીઓની પ્રગતિના નામે તેઓને ચોવીસ કલાક કામે લગાડી દીધી છે, તેઓ જ વાસ્તવમાં સૌથી મોટા અત્યાચારી છે. નહીંતર શરીઅતે તો ન્યાયપૂર્વક બન્નેના કાર્યક્ષેત્રો જુદા જુદા જ રાખ્યા છે. અને તેને ધ્યાનમાં રાખીને જ ઈસ્લામે પારિવારિક તથા સામાજિક કાનૂનો ઘડયા છે. તેમજ સ્ત્રી સાથે સદ્‌વર્તાવને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવ્યું છે. આનાથી મોટી વાત કઈ હશે કે, પયગમ્બર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમે પોતાના વિદાય પ્રવચનમાં તથા પોતાની અંતિમ વસિયતમાં સ્ત્રીઓ સાથે સદ્‌વર્તાવ પર વિશેષ ભાર મૂકતયો. જે કોઈએ પ્રાચીન તથા અર્વાચિન સભ્યતાઓ વિષયક સ્ત્રી પુરૂષ વચ્ચે આ જુદા જુદા કાર્યક્ષેત્રની અવગણના કરી છે, તેમણે સ્ત્રી પુરૂષો, બન્ને ઉપર જુલ્મ કર્યો છે. વિજ્ઞાન જેટલી પ્રગતિ કરશે, અને હકીકતોથી પડદાઓ ઉંચકશે, તેટલી જ ઈસ્લામ પ્રત્યે ગલતફહ્‌મી દૂર થશે, અને અસત્યતાનો દુષ્પ્રચાર અર્થહીન થઈ જશે, ઈન્શાઅલ્લાહ.

યુરોપિયન સ્ત્રીઓ ઈસ્લામ કેમ સ્વીકારી રહી છે ?

આંતકવાદ, અંતિમવાદ અને સ્ત્રીઓના અધિકારો વિગેરેના હવાલાથી સંપૂર્ણ નકારાત્મક અપ-પ્રચાર છતાં પશ્ચિમમાં ઈસ્લામની લોકપ્રિયતા સતત વધી રહી છે. દિલચસ્પ વાત એ છે કે ઈસ્લામને સ્ત્રીઓનો શત્રુધર્મ ઠરાવી દેવાના શોરબકોર છતાં પશ્ચિમની સ્ત્રીઓ, પુરૂષો કરતાં કયાંય વધુ ઈસ્લામ સ્વીકારી રહી છે. વિશ્વ સ્તરના પ્રસાર માધ્યમોમાં અવારનવાર આ સબંધે અહેવાલો તથા વિશ્લેષણો પ્રગટ થતા રહે છે. એવામાં એક સમિક્ષાત્મક રિપોર્ટ થોડાક દિવસો અગાઉ અગ્રણી અમેરિકી પત્ર 'ક્રિશ્ચિયન સાયન્સ મોનિટર'ની એક આવૃત્તિમાં શામેલ કરવામાં આવ્યો, જેનું મથાળુ હતું ''યુરોપિયન સ્ત્રીઓ ઈસ્લામ કેમ સ્વીકારી રહી છે ?'' પીટર ફોર્ડે સંકલિત કરેલી આ રિપોર્ટ મુજબ મુસ્લિમ તથા બિનમુસ્લિમ સંશોધકો કહે છે કે, ૯/૧૧ પછી ઈસ્લામ વિશે ઉભરેલી જિજ્ઞાસાના લીધે ઈસ્લામનો પયગામ વધારેમાં વધારે યુરોપવાસીઓને અપીલ કરવાનું કારણ બની ગયો છે. સચોટ આંકડા પ્રાપ્ય નથી, પરંતુ યુરોપમાં મુસ્લિમોની વસ્તી પર નજર રાખનારા વિશ્લેષકોનો અંદાજો છે કે દર વર્ષે હજ્જારો પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓ ઈસ્લામ સ્વીકારે છે. આ સંશોધકો એ પણ અંગુલિનિર્દેશ કરે છે કે આ મુસ્લિમ બનનારાઓમાં જવલ્લે જ ગણ્યાગાંઠયા લોકો હિંસાનો માર્ગ અપનાવે છે. ઉકતત પ્રતિષ્ઠિત અમેરિકી પત્રે તારવેલા આ તારણો એ વાતનું ખુલ્લુ એલાન તથા સ્વીકાર છે કે, ઈસ્લામને આંતકવાદનું સ્ત્રોત સમજવું ચોક્કસ જ પૂર્વગ્રહ પ્રેરિત છે, વાસ્તવિકતા સાથે તેનો કોઈ સબંધ નથી. પત્રના જણાવ્યાનુસાર પુરૂષોની તુલનામાં જો કે ઈસ્લામ સ્વીકારનો ઝોક સ્ત્રીઓમાં વધારે છે, પરંતુ વિશેષજ્ઞોનું કહેવું છે કે, સામાન્ય માન્યતા વિરુદ્ધ તેનું કારણ મુસ્લિમ પુરૂષો સાથે શાદી નથી. બહુ ઓછી સ્ત્રીઓ આ કારણોસર ઈસ્લામ સ્વીકારે છે.

મુસ્લિમ બનનારી હજારો યુરોપિયન સન્નારીઓમાંથી એક ફ્રાંસની મિસ મેરી ફલ્યુટ પણ છે. તેણીએ એક વર્ષ પહેલાં ઈસ્લામ ધર્મ અંગીકાર

કર્યો હતો. જ્યારે તેનાથી પૂછવામાં આવ્યું કે, "શું તેનું કોઈ પ્રેમ પ્રકરણ તેના આ નિર્ણય માટે પ્રેરક બન્યું છે ?" તો તેણીએ હસતાં હસતાં કહયું : "જ્યારે મેં મારી ઓફિસના સાથીઓને બતાવ્યું કે, હું મુસ્લિમ થઈ ગઈ છું. તો તેઓનો પહેલો પ્રશ્ન એ જ હતો કે, શું તારો કોઈ મુસ્લિમ બોયફ્રેન્ડ છે ? તેઓને વિશ્વાસ બેસતો ન હતો કે આ નિર્ણય મેં મારી પોતાની મરજીથી કર્યો છે."

મિસ ફલ્યુટના કથન મુજબ ઈસ્લામનો માર્ગ તેણીએ એટલા માટે અપનાવ્યો છે કે, ઈસ્લામ અલ્લાહપાકથી માનવીનું સાંનિધ્ય-નજદીકી ઈચ્છે છે. ઈસ્લામ વધારે સાદો તથા સંપૂર્ણ છે. વધારે સ્પષ્ટ તથા સાફ છે, એટલે વધારે સરળ પણ છે. આ ફ્રેન્ચ નવમુસ્લિમાએ પોતાના ઈસ્લામ સ્વીકારના કારણોની વધુ સ્પષ્ટતા કરતાં કહયું કે, "મને જીવન માટે એક નીતિ-નિયમની તલાશ હતી. દરેક માણસને આવા નીતિ-નિયમની જરૂર હોય છે, જેના મુજબ તે જીવન પસાર કરી શકે. ખ્રિસ્તમત મને એવો રેફરન્સ પોઈન્ટ (સંદર્ભબિંદુઓ) આપી ન શકી." મેરી ફલ્યુટનું કહેવું છે કે, "ઈસ્લામ મારા માટે પ્રેમ, સહનશીલતા અને શાંતિનો સંદેશ છે."

પીટર ફોર્ડ સંશોધકોના હવાલાથી લખે છે કે, "તે કારણો જે ઈસ્લામ સ્વીકારનારી ઘણી યુરોપિયન સ્ત્રીઓએ જણાવ્યા, તથા જે તેમની વિચાર-શૈલીનું પ્રતિબિંબ પણ પુરૂ પાડે છે, તેના મુજબ સ્ત્રીઓની એક મોટી સંખ્યા પશ્ચિમી સમાજના બેજવાબદારીભર્યા વર્તન વિરૂદ્ધ પ્રતિક્રિયા દર્શાવી રહી છે. પરસ્પરનો સબંધ, એકબીજાની દરકાર તથા એકબીજાના મામલાઓ તથા મુશ્કેલીઓમાં સાથ આપવાની જે સમજ ઈસ્લામ પૂરી પાડે છે, તે પશ્ચિમી સ્ત્રીઓના દિલ જીતી રહયો છે.

સન્નારીઓના ઈસ્લામ સ્વીકાર પર સંશોધન કરનારી કેરિયન વેન ન્યુવોકર્કના મતે પશ્ચિમી સ્ત્રીઓમાં ઈસ્લામની લોકપ્રિયતાનું મોટું કારણ સ્ત્રીઓ તથા પુરૂષોના જુદા જુદા કાર્યક્ષેત્રો, અધિકારો તથા જવાબદારીઓના તે સ્પષ્ટ વિચારો છે, જે ઈસ્લામી શિક્ષાઓ દ્વારા સમજમાં આવે છે.

ઈસ્લામમાં સ્ત્રીની માતૃત્વની ભૂમિકાનું બહુ ઉંચું સ્થાન છે. અહીં સ્ત્રી "જાતીય રમકડું" નથી હોતી. આ મત ચોક્કસ બહુ મહત્વપૂર્ણ છે, અને ધ્યાનપાત્ર છે. કારણકે ઈસ્લામ સ્ત્રીઓને માં, બહેન, પત્ની તેમજ પુત્રીની હેસિયતથી જે માન સન્માન આપે છે, પશ્ચિમી સમાજમાં તેની કોઈ વિભાવના નથી. આ જાતિગ્રસ્ત સમાજમાં સ્ત્રીઓના અધિકારો તથા સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્યના તમામ દાવાઓ છતાં ઔરત માત્ર પુરૂષોનું રમકડું છે.

ભૌતિકવાદી સમાજમાં આમ થવું બિલ્કુલ સાહજીક છે. જ્યારે આધ્યાત્મિક (રૂહાની) જીવન તથા પારલૌકિક વિશ્વ (આખિરત)ની સફળ-તાનો ઉચ્ચતમ ધ્યેય માનવીની નજર સમક્ષ ન હોય, અને તેની સમગ્ર દોડધામનો હેતુ માત્ર મજા માણવાનો (ભોગવાદનો) હોય, તો તેનું પરિણામ આના સિવાય બીજુ કશું આવી જ ન શકે.

મુસ્લિમ અને બિનમુસ્લિમ સમાજના વર્તન સબંધી તફાવતને સ્પષ્ટ કરતાં ન્યુજર્સીમાં રહેતી લેટિન અમેરિકી નવમુસ્લિમા જેસ્મીન પાઈનેટ કહે છે કે, મુસ્લિમ પુરૂષો તમને 'હાય મેમ ! કેમ છો ?' ના શબ્દોથી સંબોધન નથી કરતા, બલ્કે સામાન્ય રીતે 'હેલો સિસ્ટર' કહે છે. તેઓ તમને 'જાતીય રમકડું' સમજી એકીટસે જોયા નથી કરતા.

'ક્રિશ્ચિયન સાયન્સ મોનિટર'નો એક બીજો રિપોર્ટ જે ૨૭, ડિસેમ્બર ૨૦૦૪ના દિને "લેટિન અમેરિકનો ઈસ્લામમાં પોતાના પ્રશ્નોના ઉત્તરો શોધે છે"ના શિર્ષકથી પ્રગટ થયો હતો, તે આ જ વિષયમાં છે. ક્રિસ્ટાઈન આરમેરયુએ તૈયાર કરેલી આ રિપોર્ટનો મુખ્ય વિષય જ એ છે કે, "પશ્ચિમમાં ઈસ્લામ સ્વીકારના દિન-પ્રતિદિન વધતા વલણનું એક કારણ તે સન્માન છે, જે ઈસ્લામ સ્ત્રીને અર્પે છે." રિપોર્ટ મુજબ અમેરિકામાં લગભગ ચાલીસ હજાર લેટિન અમેરિકન નવમુસ્લિમો છે. દર વર્ષે લગભગ વીસ હજાર અમેરિકી સ્ત્રી-પુરૂષો ઈસ્લામ સ્વીકારે છે. જેમાં ઓછાવત્તા ૬% લેટિન અમેરિકન હોય છે. આ નવમુસ્લિમોમાંથી એક મોટી સંખ્યાનું કહેવું છે કે, "તેમના ઈસ્લામ સ્વીકાર પાછળ એ વિશ્વાસે મહત્વપૂર્ણ

ભૂમિકા ભજવી છે કે, ઈસ્લામમાં સ્ત્રીઓ સાથે સારો વ્યવહાર કરવામાં આવે છે.'' ટીકાકારો કહી શકે છે કે, નકાબ (ઘૂંઘટ)ની પાબંદી સ્ત્રીઓની ગુલામીનું પ્રતીક લાગે છે, પરંતુ લેટિન અમેરિકન સન્નારીઓનું કહેવું છે કે, ''તેમના માટે આ એક આહ્‌લાદક હકીકત છે કે, જ્યારે તે બહાર માર્ગો પર નીકળે છે, ત્યારે તેમને જોઈને કોઈ સીટી નથી વગાડતું.''

જેની યાનીઝ જે હજારો લેટિન નવમુસ્લિમ સન્નારીઓમાં શામેલ છે. કહે છે કે, ''ઈસ્લામી લિબાસ ધારણ કરવાના પરિણામે લોકો સ્વભાવિક રીતે મને એક ધાર્મિક વ્યકિતતનું માન-સન્માન આપે છે. તે સાથે પશ્ચિમી સંસ્કૃતિ તથા સમાજ સામે વિદ્રોહનું આ કાર્ય મુશ્કેલીઓને પણ નોંતરે છે. ઈસ્લામ સ્વીકાર કરનારી સન્નારીઓને પોતાના માં-બાપ તેમજ મિત્રો તરફથી વિરોધનો પણ સામનો કરવો પડે છે.'' નવમુસ્લિમ સન્નારીઓના મતે તેનું કારણ ઈસ્લામમાં સ્ત્રીઓના સ્થાન વિશે ફેલાવવામાં આવેલ ગેરસમજો છે.

ઉકત રિપોર્ટ મુજબ મુસ્લિમ થઈ ગયેલી કેટલીય લેટિન અમેરિકન સન્નારીઓએ કહયું કે, ''પહેલાં તેઓ ઈસ્લામમાં સ્ત્રીઓના સ્થાનના હવાલાથી તે જ ઘસાયેલી, પીટાયેલી વાતોથી વાકેફ હતી, જે પશ્ચિમમાં સર્વસામાન્ય છે. પરંતુ જ્યારે મુસ્લિમો સાથે તેમની મુલાકાતો થવા માંડી તો તેમને જાણવા મળ્યું કે, ઈસ્લામી સમાજમાં સ્ત્રીનું સ્થાન કેટલું ઊંચું છે.'' મિસ પાઈનેટના શબ્દોમાં ''ઈસ્લામી સમાજમાં સ્ત્રીનો આદર એટલા માટે કરવામાં આવે છે કે, તે (આવનાર બાળકની) માતા છે. જે બાળકોની સારસંભાળ રાખે છે અને નીતિ-નિયમો પર અમલ કરે છે.''

પશ્ચિમી આધુનિક સમાજની સ્ત્રીઓ જે કારણોસર ઈસ્લામને પોતાના માટે એક નેઅમત તથા રહમત સમજી રહી છે, કેટલી મૂર્ખતા છે કે, મુસ્લિમ દેશોમાં પશ્ચિમના માનસિક ગુલામો આ જ શિક્ષાઓને સ્ત્રીઓના પછાતપણાંનું કારણ ઠરાવે છે, અને પશ્ચિમની બેવકૂફીભરી નકલ કરે છે. અને આવી મૂર્ખતાપૂર્ણ નકલખોરી કરીને સ્ત્રીઓને ઘરમાંથી કાઢી રસ્તાઓ

પર લઈ આવવાને, તેઓને અર્ધનગ્ન વસ્ત્રો પહેરાવવાને, તેમના ફેશન શો આયોજીત કરવાને અને તેઓને ગલીઓની શોભા બનાવી દેવાને જ પ્રગતિના સર્વોચ્ચ સોપાન સમજે છે.

યુરોપની કૌટુંબિક વ્યવસ્થા : વ્યથા તથા ઈલાજ

કૌટુંબિક (પારિવારિક) જીવન સમાજનો તે પાયાનો પથ્થર છે, જેના ઉપર સભ્યતા તથા સંસ્કૃતિની ઈમારત ઉભી થાય છે. જો સમાજમાં કૌટુંબિક વ્યવસ્થાનું માળખુ તોડફોડ તથા અફરાતફરીનો ભોગ બની જાય તો પછી ભલેને જમીન સોનું ઓકતી હોય અથવા મશીનોમાંથી હિરા-ઝવેરાત નીકળી રહ્યા હોય, જીવન શાંતિથી મહરૂમ (વંચિત) થઈ જાય છે. આજે યુરોપ તથા અમેરિકાની તે દુન્યા, જે રાજકીય તથા આર્થિક હિસાબથી પછાત તથા વિકાસશીલ દેશો માટે ઈર્ષ્યાપાત્ર સમજવામાં આવે છે. કૌટુંબિક વ્યવસ્થામાં ગાબડાં પડવાને કારણે આ જ વિકટ પ્રશ્નનો સામનો કરી રહી છે. જેનું પરિણામ એ છે કે, દૌલતની રેલમછેલ અને ઝડપી ભૌતિક પ્રગતિ છતાં લોકો એક અજાણ્યા અજંપાના શિકાર છે. પોતાની આંતરિક બેચેનીથી ગભરાઈને કોઈ યોગના પાલવમાં આશ્રય લઈ રહ્યો છે, તો કોઈ નશીલી કે ઉંઘની ગોળીઓમાં શાંતિ શોધી રહ્યો છે. અને અંતે જ્યારે આમાંથી કોઈ પણ ચીજ તેની બેચેનીનો ઉપચાર કરી નથી શકતી, તો અંતિમ પગલાંરૂપે લોકો આત્મહત્યા કરી રહ્યા છે. અને આત્મહત્યા કરનારાઓની સંખ્યામાં દિન-પ્રતિદિન વધારો થઈ રહ્યો છે.

હઝ. મૌલાના મૂફતી તકી ઉસ્માની સા. (દા.બ.) લખે છે કે, થોડાક વર્ષો પહેલાં હું સ્વીટઝરલેન્ડમાં હતો, મારા યજમાનોએ આવવા-જવા માટે જે કારની વ્યવસ્થા કરી હતી, તેનો ડ્રાઈવર એક ઈટાલિયન વંશનો શિક્ષિત માણસ હતો. તે સડસડાટ અંગ્રેજી બોલી લેતો હતો. તે થોડાક દિવસ મારી સાથે રહ્યો. તેની ઉંમર લગભગ ૪૦ વર્ષ થવાની હતી. પરંતુ હજુ સુધી તેણે શાદી (લગ્ન) કરી ન હતી. મેં કારણ પૂછ્યું તો કહેવા લાગ્યો કે, અમારા સમાજમાં લગ્ન ઘણી વખત એટલા માટે અર્થહીન નિવડે છે કે, લગ્ન પછી

પતિ-પત્ની કાયમી ધોરણે એકબીજાને સાથ આપશે એ બહુ ઓછું થઈ ગયું છે. તેના બદલે લગ્ન એક ઔપચારિક સબંધનું નામ બની ગયું છે. જેનો હેતુ ઘણી વખત એકબીજાથી આર્થિક લાભ મેળવવાનો હોય છે. ઘણી બધી સ્ત્રીઓ લગ્ન પછી તરત જ તલાક મેળવી લે છે અને અહીંના કાનૂન મુજબ પતિની જાયદાદનો મોટો ભાગ હડપ કરી તેનું દેવાળુ ફૂંકી નાંખે છે. અને એ ઓળખવું મુશ્કેલ હોય છે કે કઈ સ્ત્રી માત્ર પતિની જાયદાદ પર કબ્જો મેળવવા માટે શાદી કરી રહી છે અને કઈ ઔરત વફાદારીપૂર્વક જીવનભર સાથે રહેવા માટે !

તેણે અફસોસભરી શૈલીમાં આ વાત કહીને સાથે જ એ ટીપ્પણી પણ કરી કે, ''તમારા એશિયન દેશોમાં શાદી સાચે જ હેતુપૂર્ણ હોય છે. તેનાથી એક સંગઠિત કુટુંબ અસ્તિત્વમાં આવે છે. જેના સભ્યો એકબીજાને સુખ-દુઃખમાં કામ લાગે છે. અમે આવા કૌટુંબિક માળખાથી વંચિત થતા જઈ રહ્યા છે.''

મેં તેનાથી પૂછ્યું : ''શું તમારા માતા-પિતા, ભાઈ-બહેન તમને સારી પત્ની શોધવામાં મદદ નથી કરતા ?''

તેણે આ પ્રશ્ન સાંભળી બહુ આશ્ચર્યપૂર્વક મને જોયો અને કહેવા લાગ્યો કે, ''મારા માં-બાપ તો ગુજરી ગયા છે. ભાઈ-બહેનો છે, પરંતુ તેઓનો મારા લગ્ન સાથે શું સબંધ હોય શકે ? અહીં તો દરેક માણસ પોતાની વ્યક્તિગત સમસ્યાઓ ખુદ હલ કરે છે. અમારી તો મુલાકાત પણ વર્ષો પછી થાય છે.''

આ એક ડ્રાઈવરના પ્રતિભાવો હતા. (અત્રે એ સ્પષ્ટતા કરવી જરૂરી છે કે, યુરોપના ગોરા ડ્રાઈવરો બહુધા સાક્ષર હોય છે, બલ્કે ક્યારેક સારા એવા ભણેલા-ગણેલા હોય છે. જે ડ્રાઈવરનો મેં ઉલ્લેખ કર્યો તેનું નામ 'આલેંડો'' હતું. તે ગ્રેજ્યુએટ હતો, તેમજ ઈતિહાસ, ભૂગોળ અને ઘણા સામાજિક મામલાઓ પર તેણે ખાસ્સો અભ્યાસ કર્યો હતો.) શક્ય છે કે તેણે પોતાની વ્યક્તિગત પરિસ્થિતિના કારણે કંઈક અતિશયોક્તિથી પણ

વર્ણન કર્યું હશે, પરંતુ પશ્ચિમમાં કૌટુંબિક વિખવાદ એક એવી હકીકત છે, જેના માટે વધારે પુરાવાઓ આપવાની જરૂર નથી. આ વાત જગવિખ્યાત છે કે, પશ્ચિમના વિચારકો આના પર માતમ કરી રહ્યા છે, અને જેમ જેમ આનો ઉપચાર કરવા માંગે છે, તેટલી જ ઝડપથી કુટુંબનું માળખું વધુ બરબાદી તરફ ધસી રહ્યું છે.

ભૂતપૂર્વ સોવિયેત યુનિયનના છેલ્લા પ્રમુખ ગોર્બાચેવ હવે વિશ્વના રાજકીય ચિત્રપટ પર લગભગ ગાયબ થઈ ગયા છે, પરંતુ તેમની કૃતિ “Perestroika” જે તેમણે પોતાના શાસનકાળ દરમિયાન લખી હતી, તે માત્ર સોવિયેત યુનિયન જ નહીં, બલ્કે આખા પશ્ચિમના સામાજિક તથા આર્થિક વ્યવસ્થાની એક હિંમતભરી સમીક્ષાની હેસિયત ધરાવે છે. તે કૃતિમાં તેમણે સ્ત્રીઓ અને કુટુંબ (Women & Family)ના શિર્ષકથી તૂટતા કુટુંબો વિશે પણ ચર્ચા કરી છે. તેમણે શરૂમાં લખ્યું છે કે, સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્ય ઝુંબેશનું એ પાસું તો નિઃશંક વખાણવાલાયક છે કે, તેના વડે સ્ત્રીઓને પુરૂષો સમાન અધિકારો મળ્યા. સ્ત્રીઓ જીવનના દરેક ક્ષેત્રોમાં પુરુષોના ખભેખભા મિલાવી કામ કરવા સક્ષમ બની, પરંતુ તેઓ આગળ લખે છે :

‘‘પરંતુ આપણા મુશ્કેલ તથા હિંમતભર્યા ઈતિહાસના પાછલા વર્ષોમાં આપણે સ્ત્રીઓના તે અધિકારો તથા જરૂરિયાત પ્રતિ ધ્યાન આપવામાં નિષ્ફળ નિવડ્યા, જે એક માતા તથા ગૃહિણીની હેસિયતથી તેમજ બાળકોના ઉછેરની બાબતમાં તેણીઓની અનિવાર્ય ભૂમિકાથી ઉભી થાય છે. સ્ત્રીઓ વૈજ્ઞાનિક સંશોધનમાં વ્યસ્ત થઈ ગઈ, તેમજ નિર્માણાધીન ઈમારતોની દેખરેખમાં ઉત્પાદન કામો તથા સેવાઓમાં અને બીજી સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિ-ઓમાં વ્યસ્ત રહી. એ કારણે તેણીઓને એટલો સમય ન મળ્યો કે તે ઘરના રોજીંદા કાર્યો કરી શકે, બાળકોનો ઉછેર કરી શકે અને એક સારૂ પારિવારિક વાતાવરણ સર્જી શકે.’’

આપણને આ વાસ્તવિક્તા હવે જાણવા મળી છે કે, આપણી ઘણી બધી સમસ્યાઓ જે બાળકો અને યુવાનોની વર્તણૂંક સાથે આપણી નીતિરીતિ તથા ઉત્પાદન કાર્યો સાથે સબંધ ધરાવે છે એ કારણે પણ ઉભી થઈ છે કે,

કૌટુંબિક સબંધોની પકડ ઢીલી પડી ગઈ છે અને પારિવારિક જવાબદારીઓ વિશે એક બેજવાબદાર વર્તન વિકસી રહ્યું છે. આપણે સ્ત્રીઓને દરેક મામલામાં પુરૂષ સમોવડી ઠરાવવાની જે નિષ્ઠાપૂર્ણ તથા રાજકીય રીતે યોગ્ય ઈચ્છા કરી હતી, આ પરિસ્થિતિ તેનું વિરોધાભાસી પરિણામ છે. પરંતુ હવે આવનારા યુગમાં અમે આ ભૂલ સુધારવાની પ્રક્રિયા શરૂ કરી દીધી છે. આ જ કારણ છે કે અમે પ્રેસમાં, સામાજિક સંસ્થાઓમાં, કામના સ્થળોએ બલ્કે ડ્રોઈંગ રૂમમાં પણ એવી ગરમાગરમ ચર્ચાઓ યોજી રહ્યા છે, જેમાં એ પ્રશ્ન પર બહસ કરવામાં આવી રહી છે કે, સ્ત્રીને તેના શુદ્ધ નારીત્વલક્ષી અભિયાન તરફ પાછી લાવવા માટે ક્યા પગલાં ભરવા જોઈએ.

(Perestroika, p.117, ed.1987)

આ એક રાજકીય આગેવાનની ટીપ્પણી છે, જેના સમાજમાં કુટુંબ વિશે અથવા નર-નારીના અધિકારો તથા જવાબદારીઓ વિશે કોઈ પણ પ્રકારના ધાર્મિક મૂલ્યોનો કોઈ વિચાર ક્યાં તો છે જ નહીં, જો થોડાક અંશે છે તો પણ તેનું કોઈ ખાસ મહત્વ નથી. એટલે તૂટતી કૌટુંબિક વ્યવસ્થા પર તેઓનો અફસોસ દર્શાવવો કોઈ ઉચ્ચ આકાશી માર્ગદર્શનના પ્રભાવ હેઠળ નથી, બલ્કે તે માત્ર એ નુકસાનના કારણે છે, જે શુદ્ધ ભૌતિક જીવનમાં તેઓને નરી આંખે દેખાયા. એક મુસલમાનની હેસિયતથી આપણે માત્ર ભૌતિક કે દુન્યવી નફા-નુકસાનને જ જોવાના નથી, બલ્કે આપણા માટે તે આકાશી આદેશોનું પાલન પણ જરૂરી છે, જે કુર્આન શરીફ-હદીષ શરીફના હવાલાથી આપણા માટે ફરજીયાત છે. એટલે કૌટુંબિક વ્યવસ્થાની દુર્દશાથી આપણું માત્ર સામાજિક તથા આર્થિક નુકસાન નથી, બલ્કે દીની વિચાર તથા વ્યવહારના હિસાબથી પણ તે એક બહુ મોટું દૂષણ છે. જે એક મુસ્લિમ સમાજ માટે કોઈ પણ રીતે સહ્ય નથી.

જ્યારથી આપણી વચ્ચે પશ્ચિમી વિચારધારાઓનું ઘોડાપૂર આવ્યું છે, ખાસ કરીને જ્યારથી ટી.વી; વીડિયો અને અંગ્રેજી ફિલ્મોની ભરમાર વડે આપણા સમાજ પર સાંસ્કૃતિક હુમલો શરૂ થયો છે, તે વખતથી આપણે જાણ્યે-અજાણ્યે તે જ સામાજિક વિચારો તરફ ધપી રહ્યા છે, જેના બીજ

પશ્ચિમે વાવ્યા હતા.

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ! હજુ સુધી આપણી કૌટુંબિક વ્યવસ્થા પડી ભાંગી નથી. પરંતુ જે ઝડપથી પશ્ચિમી સંસ્કૃતિ આપણી વચ્ચે ફેલાય રહી છે, અંગ્રેજી ફિલ્મોના પૂરે પશ્ચિમી જીવનશૈલીને જેવી રીતે ઘેર ઘેર અને ગામડે-ગામડે ફેલાવી દીધી છે, જેવી રીતે અવિચારીપણે સ્ત્રીઓને ઘરોમાંથી બહાર કાઢવા અને તેણીઓને ઉત્પાદનનું સાધન બનાવવા માટે ભાર આપવામાં આવી રહ્યો છે અને ઘર તથા કુટુંબ વિશે ઈસ્લામી શિક્ષાઓથી જેટલી ઝડપથી દૂરી અપનાવવામાં આવી રહી છે, તે ભવિષ્યમાં આપણી કૌટુંબિક વ્યવસ્થા માટે એક જબરદસ્ત ખતરો છે. જેને રોકવો આજથી જ જરૂરી છે. અને આ રોકવાની રીત ઈસ્લામની મધ્યમમાર્ગી શિક્ષાઓના સંપૂર્ણ અનુસરણ સિવાય કાંઈ નથી. જે ન પૂર્વિય છે, ન પશ્ચિમી. તેનું સ્રોત ફક્ત અને ફક્ત આકાશી દિવ્યવાણી છે.

અને તે શિક્ષાઓ એવી હસ્તીએ ઘડેલી છે, જે માનવીના વર્તમાન તથા ભવિષ્યની તમામ આવશ્યક્તાઓથી પણ સારી પેઠે વાકેફ છે. અને માનવીય મનની ચોરીઓ (અપ્રમાણિકતાઓ)ને સારી રીતે જાણે છે. એટલે આપણું કાર્ય સમયના દરેક પ્રચલિત નારા પાછળ ચાલી પડવાનું નથી, બલ્કે તેને કુર્આન શરીફ તથા સુન્નતની કસોટી પર ચઢાવીને એ નિર્ણય કરવાનો છે કે, આ આપણી રસરુચિ મુજબ છે કે નહીં ? જ્યાં સુધી આપણી અંદર આ જુર્રત તથા દિર્ઘદ્રષ્ટિ પેદા નહીં થાય ત્યાં સુધી આપણે બહારના સાંસ્કૃતિક હુમલાઓ વેઠતા રહીશું અને આપણાં સામાજિક જીવનનો એક-એક સાંધો ધીમે ધીમે હાલતો થઈ જશે.

એક બોધપ્રદ ઘટના

પાછલા વર્ષોમાં બ્રિટનના સત્તાધારી પક્ષના એક સાંસદ સ્ટીફન મિલીગાનનું રહસ્યમય મૃત્યુ આંતરરાષ્ટ્રીય અખબારોમાં ચર્ચાસ્પદ બની ગયુ. અમેરિકી સામયિક 'ટાઈમ' મુજબ ૪૭ વર્ષિય સ્ટીફન મિલીગાનની હેસિયત બ્રિટનના સંસદીય રાજકારણમાં એક ઉભરતા સિતારા જેવી હતી,

પરંતુ એક દિવસ તેઓ પોતાના રસોડામાં અચાનક મૃત અવસ્થામાં મળી આવ્યા. તે વખતે તેમના શરીર પર કપડા નામની જો કોઈ વસ્તુ હતી તો તે માત્ર તેમની ટાંગોમાં લેડીઝ મોજા (Stockings) અને મોજાબંધ (ગાર્ટર બેલ્ટ) હતું. શરીર પર કોઈ ઈજાનું નિશાન ન હતું. તેમણે આત્મહત્યા કરી છે, તેનું પણ કોઈ ચિહ્‌ન ન હતું.

વિશેષજ્ઞોએ જ્યારે તેમના મૃત્યુના કારણોની તપાસ કરી તો જાણવા મળ્યુ કે આ હત્યા કે જાણી જોઈને આત્મહત્યાનો કેસ નથી, બલ્કે તેઓ ખુદ પોતાની હદથી વધારે ભોગવૃત્તિના શિકાર બનેલા છે. નિષ્ણાંતોએ એમ પણ કહયું કે તેઓ એકલા એકલા સેકસ (Solo Sex) માણવાની એક એવી ક્રિયા કરી રહયા હતા કે, જેમાં વધારેમાં વધારે મજા મેળવવા જાઓ તો મગજને ઓકિસજનની સપ્લાય ઓછી થઈ જાય છે. તેમણે આ ક્રિયા સતત એવી રીતે ચાલુ રાખી કે મગજમાં ઓકિસજન પહોંચવાનુ બિલકુલ બંધ થઈ ગયું. તે કારણે તેમનું મૃત્યુ નિપજ્યું.

પશ્ચિમી દેશોમાં આ પ્રકારની જાતિય પાગલપણાની ઘટનાઓ સમયાંતરે બનતી રહે છે. 'ટાઈમ'માં ઉપરોકત ઘટનાનો હવાલો આપતાં કહેવામાં આવ્યું છે કે, ''પાછલા દિવસોમાં ટોરી પાર્ટીના છ (૬) સાંસદોના સેકસ સ્કેન્ડલ બહાર આવી ચૂકયા છે. જેની ચરમસીમા સ્ટીફન મિલીગાનના મૃત્યુ રૂપે આવી છે.''

આ ઘટનામાં તથા આના જેવી હજારો અન્ય ઘટનાઓમાં, જે પશ્ચિમી દેશોમાં રોજનો ક્રમ બની ચૂકી છે, બોધપાઠ લેવા જેવી બાબત એ છે કે, આ બધું કોઈ એવા સમાજમાં નથી બની રહયું, જેમાં જાતીય આનંદ મેળ વવા પર પાબંદી હોય અને એની સામાન્ય રીતથી નિરાશ થઈ કોઈ માણસ અસામાન્ય રીત અપનાવવા માટે મજબૂર થઈ ગયો હોય. બલ્કે આ બધું એવા સમાજમાં થઈ રહયું છે, જેને વિશ્વ આખામાં છૂટછાટવાળો સમાજ કહેવામાં આવે છે.

પરંતુ આટલી બધી છૂટ પછી પણ લોકોને સંતોષ મળતો નથી. તેઓ

હજુ પણ પરંપરાની સીમાઓ ઓળંગવાની પેરવીમાં છે. અને જાતીય ગુનાઓનો સંખ્યાદર આ દેશોમાં દુન્યાભરથી વધારે છે.

આ પરિસ્થિતિનું વાસ્તવમાં કારણ એ છે કે જાતીય આવેગ જ્યારે સંતુલિત બિંદુથી આગળ વધે છે, તો પછી તેને કોઈ હદ પર રોકવાનું શકતય નથી હોતું. પશ્ચિમી વિશ્વના અહેવાલો તેની ગવાહી પુરી પાડે છે કે, જાતીય આનંદ મેળવવાનો શોખ પ્રકૃતિ (નેચર)ની હદો પાર કર્યા પછી એક ન મટનારી પ્યારી પ્યાસ (તૃષ્ણા) બની જાય છે. માણસને જ્યારે આ રોગ લાગુ પડે છે ત્યારે ત્યારે તે આનંદના કોઈ દરજ્જા ઉપર ધરાતો નથી. તે માનવતા તથા સજ્જનતાના એક એક મૂલ્યનું અવમૂલ્યન કરી નાંખે છે તો પણ તેને સંતોષ નથી મળતો. તેની હાલત જલંદરના તે રોગી જેવી છે, જે આજુ બાજુના બધા જ ઘડાઓ ખાલી કરી નાંખે છે, છતાંય તરસ્યોને તરસ્યો જ દુનિયાથી વિદાય લે છે.

આ જ પશ્ચિમી વિશ્વમાં જ્યાં ભોગવાદની નિતનવી ઘટનાઓ આકાર લેતી રહે છે. એવા લોકોની પણ બહુ મોટી સંખ્યા છે, જેઓ આ પરિસ્થિતીથી અત્યંત પરેશાન છે. તે વિચારે છે કે માણસના વ્યકિતગત જીવન ઉપર પણ કંઈક પાબંદી લગાડવાની જરૂરત છે. જેથી તે વિવેકપૂર્વક જીવી શકે. પરંતુ આ ''વિવેકની હદો'' કઈ છે, અને તેની સુરક્ષા માટે કયા પ્રકારની પાબંદીઓ જરૂરી છે, આ પ્રશ્નોનો કોઈ યોગ્ય જવાબ નથી. અને અધિભૌતિકવાદ (Metaphysics)થી સંપૂર્ણપણે મોઢુ ફેરવી લીધા પછી કોઈ એવું માપ કે ધારાધોરણ પણ નથી જે વેદ્ય-અવેદ્ય તથા ઈષ્ટ-અનિષ્ટ (જાઈઝ નાજાઈઝ, ખૈર-શર) વચ્ચે સ્પષ્ટ ભેદરેખા દોરી શકે. તેમણે બુધ્ધિ બળે આ ભેદરેખા દોરવાનો પ્રયાસ કરી જોયો, પરંતુ માનવીય ઈતિહાસ એમ કહે છે કે, ખુદાઈ વાણીથી આગળ ગયા પછી માનવીય બુધ્ધિ સામાન્યત : પોતાની મનેચ્છાઓની ગુલામ બની જાય છે. તેથી જ ખુદાઈ વાણીથી વંચિત આ બુધ્ધિ ધીમે ધીમે માણસને ઈચ્છાઓની ભૂલ- ભૂલામણી સુધી લઈ આવી, જ્યાં ભટકવા અને ભટકતા રહેવા સિવાય કોઈ ઉપાય નથી.

ચાહે કોઈ એ વાત માને અથવા ન માનીને પોતાનું નુકસાન કરે, હકીકત એ જ છે કે, દુનિયાના આ મર્યાદિત જીવનમાં ''પૂર્ણ આનંદ'' મેળવવું જ અશકય છે. અહીં દરેક ખુશી સાથે ગમ, દરેક રાહત સાથે તકલીફ અને દરેક રંગમાં ભંગનો કાંટો લાગેલો છે. કરોડો માનવીથી ઉભરાતા આ વિશ્વમાં કોઈ એક પણ માનવી એવો નથી જેને 'પૂર્ણ આનંદ' મળી ગયો હોય તથા જેના મળી ગયા પછી તેના દિલમાં વધારાની કોઈ ઈચ્છા ન રહી હોય. એટલે જો કોઈ શખ્સ અહીં આનંદ તથા સુખની એવી પરાકાષ્ઠા ચાહતો હોય, જેના પછી આનંદ તથા સુખનો કોઈ બીજો તબક્કો બાકી ન રહે તો તે એક અશકતય બાબતની શોધમાં પોતાની જાન ગુમાવી દેશે, પરંતુ પોતાનો હેતુ સિધ્ધ નહીં કરી શકે.

કહેવાનો આશય એ કે માણસે પોતાની ઈચ્છાઓને કોઈ હદ પર રોકી થોભી જવુ જોઈએ. આ થોભવાનું નામ જ 'સંતોષ' છે. અને અલ્લાહ તઆલા સત્ય ઓળખનારી નિગાહ આપે તો આ સંતોષ જ તે સર્વશ્રેષ્ઠ આનંદ છે, જે આ વિશ્વમાં રહીને પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. કસીદહ બુર્દહના સૂફી શાયર અલ્લામા બુવયસીરી રહ.એ ઘણી સુંદર વાત કરી છે કે,

''માનવીય મનની મિસાલ (ઉદાહરણ) દૂધ પીતા બાળક જેવી છે. જો તમે તેને પીવડાવતા રહેશો તો તે વૃધ્ધ થઈ જશે તો પણ તેની સ્તન-પાનની ચાહત જશે નહીં, પરંતુ જો તમે તેનું દૂધ છોડાવવા માંગશો તો તે છોડી પણ દેશે.''

હવે પ્રશ્ન માત્ર એ છે કે તે કઈ હદ છે જ્યાં માનવીએ રોકાઈ જવું જોઈએ ? આ પ્રશ્નનો સાચો ઉત્તર ખુદાઈ વાણીથી માર્ગદર્શન મેળવ્યા વગર શકતય નથી. જો એ વાત પર વિશ્વાસ છે કે, માનવી તથા તેની ચારેકોર ફેલાયેલી સૃષ્ટિ ખુદાએ સર્જી છે તો આ વિશ્વાસનો તાર્કિક તકાદો એ છે કે, આ પ્રશ્નનો જવાબ પણ તે જ ''સર્જક''થી પૂછવામાં આવે. આ વિચિત્ર વાત છે કે આજે પણ દરેક અમેરિકી ડોલર પર આ વાકતય છપાયેલું હોય છે કે, "In God we trust" (યાને અમે ખુદા પર વિશ્વાસ રાખીએ

છીએ) પરંતુ વ્યવહારમાં કતયાંય ''ખુદા'' પર ભરોસો નથી દેખાતો. બલ્કે જીવનની દરેક મહત્વપૂર્ણ બાબતમાં તેને સંપૂર્ણપણે ચર્ચાથી બહાર કરી દેવાની ફેશન બની ચૂકી છે. પ્રશ્ન એ છે કે, જો સાચે જ તમે પેલા ખુદા પર વિશ્વાસ ધરાવો છો, તો શું તેણે સૃષ્ટિને સર્જીને માણસને ખ્વાહિશો, ઈચ્છાઓના ગાઢ અંધકારમાં છોડી દીધો છે ? શું તેણે કોઈ રોશનીની વ્યવસ્થા કરી નથી ? જો સાચે જ તેણે કોઈ વ્યવસ્થા નહીં કરી હોય તો શું તે ભરોસાને લાયક છે ? અને જો તમને વિશ્વાસ હોય કે તેણે કોઈ રોશની-પ્રકાશ તમારા માટે જરૂર મોકલાવ્યો હશે તો તે પ્રકાશની શોધ ચોક્કસ જ ચંદ્ર તથા મંગળ પર ફાંસો નાંખવાથી વધારે જરૂરી છે. કારણ કે તે રોશની વગર તમારા જીવનનો પ્રવાસ હેમખેમ પુરો થવાનો નથી. પૂર્વના કવિ ડો. મુહમ્મદ ઈકબાલે વર્ષો પહેલાં કહી દીધું હતું :

ઢૂંઢનેવાલા સિતારોંકી ગુઝરગાહોંકા
અપને અફકારકી દુનિયામે સફર કર ન સકા
અપની હિકમતકે ખમોપેચમેં ઉલ્જા ઐસા
આજ તક ફેસલએ નફઓ દરર કર ન સકા

આ પ્રકારની ઘટના આપણા માટે એક વિચારણીય છે. આજે પશ્ચિમ જ્યાં ઉભુ છે, અને જ્યાંથી પાછા ફરવાની ઈચ્છા છતાં પાછુ ફરી શકાતુ નથી, ત્યાં તે એક શ્વાસે રાતોરાત પહોંચી ગયું ન હતુ, બલ્કે તેને અહીં પહોંચવા માટે એક લાંબી મુદત લાગી છે. શરૂમાં ત્યાં પણ શરમ તથા હયા (લજ્જા) ઈફફત તથા પાકદામની (શીલતા)નું તેવું જ મહત્વ હતું, જે પૂર્વીય અને ખાસ કરી મુસ્લિમ સમાજમાં જોવા મળે છે, પરંતુ વિવિધ કારણોસર ત્યાં લિબરલિઝમનું જે ઘોડાપુર આવ્યું જે કેટલીક અંધશ્રધ્ધાઓની સાથો સાથ સ્વતંત્રતાના જોશમાં એવા મૂલ્યોને પણ વહાવીને લઈ ગયું, જે સમાજની નૈતિક મજબૂતી માટે અનિવાર્ય હતા. શરૂમાં પહેલી નજરે કેટલાક બિન-હાનિકારક લાગતા પરિવર્તનો કરવામાં આવ્યા, જેની દૂરગામી અસરો તે વખતે મહેસૂસ ન થઈ શકી, પરંતુ જ્યારે નૈતિક પાબંદીઓરૂપી બંધ એક વાર તૂટયો, તો પછી તે તૂટતો ચાલ્યો ગયો અને તેની હદબંધી શકય ન રહી.

આજે આપણા સમાજમાં પણ વ્યકિત તથા વિચાર સ્વાતંત્ર્યના નામે ઝડપથી એવી તબદીલીઓ કરવાની કોશિષો જારી છે, જેની દિશા તે જ છે જે પશ્ચિમના લિબરલિઝમે અખત્યાર કરી હતી. ઘણી વખત આ પરિવર્તનોને સામાન્ય (મામૂલી) તથા નિરૂપદ્રવી (બે ઝરર) સાબિત કરવા માટે મોટી મોટી દલીલો આપવામાં આવે છે. ખાસ કરીને સ્ત્રીની સામાજિક ભૂમિકાના હવાલાથી જે વિચારધારા હમણાં આપણાં શિક્ષિત વર્ગમાં પ્રસરી રહી છે, તેની દિશા બરાબર તે જ છે જ્યાંથી પશ્ચિમે પોતાની પથભ્રષ્ટતાના સફરની શરૂઆત કરી હતી. જ્યાંથી રેલગાડીની લાઈન બદલાય છે ત્યાં પાટાઓ વચ્ચે અંતર ઘણું ઓછુ હોય છે, પરંતુ ડગલેને પગલે અંતર વધતું જ જાય છે. જો ગાડી ખોટા પાટે ચઢી જશે તો થોડાક સમય પછી સિરાતે મુસ્તકીમથી ઘણાં દૂર નીકળી જશો.

એટલે આપણે હમણાં એક બહુ જ ગૂંચવાડાભર્યા ત્રિભેટે ઉભા છે. જ્યાં થોડીક જ બે-ધ્યાની આપણને આપણી મંઝિલથી બહુ દૂર લઈ જઈ શકે છે. આવા સમયે મુસ્લિમ સમાજના સર્વસ્વીકૃત મૂલ્યોમાં કોઈ પણ ફેરફારને સામાન્ય સમજીને અવગણવા એ સામૂહિક આત્મહત્યા જેવું થઈ શકે છે. એટલે આપણે દરેક કદમ ફૂંકી ફૂંકીને રાખવા જોઈએ.

એ વાતમાં શંકાને કોઈ સ્થાન નથી કે જીવન પરિવર્તનશીલ છે. અને એમાં પણ શંકા નથી કે બદલાયેલા કાળમાં ઘણા બધા પરિવર્તનો જીવવા માટે અનિવાર્ય હોય છે, પરંતુ તેનો અર્થ એ નથી કે પોતાના જીવનના બધા સિદ્ધાંતો આ સંઘાડે ચઢાવી ઘસી નાખવામાં આવે. આપણે ''ચોખ્ખું પાણી લઈ લો, ડહોળાયેલું છોડી દો''ના નિયમ પર અત્યંત સાવચેતીપૂર્વક તથા ઝિણવટપૂર્વક ચાલવાનું છે. અને તેના માટે આપણી પાસે કુર્આનો હદીષની રોશની ઉપલબ્ધ છે. જેનાથી આપણે દૂધનું દૂધ, પાણીનું પાણી કરી શકીએ છીએ. શર્ત માત્ર એટલી જ કે આપણે દરેક બાબતે અન્યના ચીલે ચાલવાની આદત છોડી દઈએ. અને આપણે ગોદડીમાં છૂપાયેલા આ હીરા (કુર્આન શરીફ અને હદીષ શરીફ)થી માહિતગાર થવાની કોશિષ કરીએ, જે આજે પણ સર્વશ્રેષ્ઠ હિદાયતની પૂંજી છે.

પરદા પર પાબંદીના સંદર્ભે યુરોપની નિર્લજ્જતા

આપણાં અંગ્રેજી, હિંદી તથા ગુજરાતી વર્તમાનપત્રોના મનોરંજક પાનાઓ પર આપણી કેટલીક ભારતીય નારીઓને અર્ધનગ્નાવસ્થામાં જોઈને આપણે કચવાટ અનુભવી રહ્યા છીએ. જો કે આ તો માત્ર દસમો ભાગ છે. નગ્નતાનો વ્યાપ એનાથી વધારે છે. યુરોપ તથા તેના અનુસરણમાં આપણા દેશના જાતીયતાના વ્યાપારીઓએ જે ખતરનાક વસ્તુઓ આપણા યુવાનોને પથભ્રષ્ટ (ગુમરાહ) કરવા માટે તૈયાર કરી રાખી છે, તેનું નિરિક્ષણ કરશો, તો આશ્ચર્ય તથા અફસોસ થશે કે આ દેશના નેતાઓએ કેમ પ્રજાના નૈતિક સ્વાસ્થ્યને નુકસાન પહોંચાડનારી બાબતો પર અંકુશ ન મેળવ્યો.

શું માનવીની સ્વતંત્રતાનો અર્થ એ છે કે, તે સમાજને જાતીયતાગ્રસ્ત બનાવી બરબાદ કરવા માટે જે હરકત કરવા માંગે, તેને તેમ કરવા દેવામાં આવે ? પશ્ચિમી સંસ્કૃતિ ભલેને માનવીને વાનર અથવા વરુ બનાવવાને સારૂં કામ કહે, પરંતુ પૂર્વ આ મામલામાં પોતાની વિશેષતાઓને કેમ છોડી મૂકે ? ખેદ તો એ વાતનો છે કે, આપણા પ્રસાર માધ્યમો પશ્ચિમના આ નિર્લજ્જ કૃત્યોની ભ્રત્સના કરવાના બદલે તેની પ્રસંશા કરે છે.

ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયાના ૧લી માર્ચ ૨૦૧૦ના અંકમાં બાળકોને જાતીય પ્રાણી બનાવવાના પ્રયત્નો પર પ્રકાશ નાંખવામાં આવ્યો છે. “મિસ બમ્બા” નામની વેબસાઈટનો તેમાં ઉલ્લેખ છે, જે નવયુવાનોમાં બહુ પ્રિય છે. અને તેમાં બમ્બોલેંડની કાલ્પનિક જન્નત (સ્વર્ગ) બનાવવામાં આવી છે. જેમાં હરણની જેવી આંખોવાળી સુંદરીઓ દર્શાવવામાં આવે છે. મિસ બમ્બો એક કલાકાર બનીને સામે આવે છે, અને બમ્બોઈઝમની એક જુદી સંસ્કૃતિ ઘડે છે. તેમાં સૌંદર્ય પ્રાપ્ત કરવાની રીતો દર્શાવવામાં આવે છે. આ વેબ-સાઈટને લોંચ કરનાર નિકોલસ જેકાર્ટ એવો દાવો કરે છે કે, તે દસથી પંદર વર્ષના બાળકોને જાતીય તથા મનોવૈજ્ઞાનિક માર્ગદર્શન પુરૂ પાડી રહ્યો છે. તેનો ખ્યાલ એ છે કે, ઉંમરના આ તબક્કામાં મનોશારીરિક વિકાસના ઘણા સોનેરી મોકાઓ મળે છે. આવી જ રીતે એવા મેગેઝીનો પણ છપાઈ

રહ્યા છે, જેમાં સંપૂર્ણ નગ્ન ચિત્રોની ભરમાર હોય છે. અને આ બધા મેગેઝીનો પણ યુવાનોમાં પ્રિય છે.

આ છે જાતીય ઉત્તેજના પેદા કરવાની યુરોપની માનસિકતા. જેનો સ્વીકાર હાલમાં જ ઈંગ્લેન્ડના ગૃહ ખાતાએ એક સર્વેક્ષણ પછી ખુદ કર્યો. જેનું શિર્ષક છે : "નવયુવાનોને જાતીયતાના બાથરૂમમાં ડુબાડવાની કોશિશ." સર્વેક્ષણ કરનાર એક મનોવૈજ્ઞાનિક લિંડા પાપાડવીઝએ સ્વીકાર કર્યો છે કે, પોપ વીડિયો, કોમ્પ્યુટર ગેમ્સ, વેબસાઈટ અને મુખ્યધારાના સામાયિકોમાં જાતીય ગાંડપણ પેદા કરવાવાળા ચિત્રોનું પૂર નવયુવાનોને ભટકાવે છે, તથા તેઓ એમ સમજવા લાગે છે કે, જાતીય સંતોષ મેળવવો એ જ જીવનનો મુખ્ય હેતુ છે. તેણીએ સ્વીકાર કર્યો છે કે, મીડિયામાં નગ્ન સ્ત્રીઓના ચિત્રો છવાયેલા રહે છે. આના કારણે આખો સમાજ ગંદો તથા વાસનાગ્રસ્ત થઈ ગયો છે. અને જાતીયતાનો વેપાર તથા નગ્નતાનો કારોબાર કૂદકે ને ભૂસકે વધી રહ્યો છે. સંગીત ક્ષેત્રની વાત કરતાં લિંડાએ કહ્યું કે, સંગીતના સ્ટેજ પર ઓછામાં ઓછી વીસ સ્ત્રીઓ કાંઈ પણ કામ વગર મૌજૂદ હોય છે. તેનો રિપોર્ટ આ શબ્દો સાથે સમાપ્ત થાય છે. "સ્ત્રીઓને બજારની ચીજ બનાવવામાં તથા તેને આવકનું સાધન બનાવવામાં યુરોપને કોઈ શરમ કે ખચકાટ નથી નડતો. આપણી સંસ્કૃતિની નસેનસમાં સ્ત્રીઓનું નૃત્ય તથા તેનું દેહ પ્રદર્શન ઉતરી ગયું છે. આ પ્રકારના દૃશ્યોથી આપણાં સમાજનો દરેક સભ્ય મજા લે છે."

ઈંગ્લેન્ડના ગૃહખાતાની આ સન્નારી-સ્ત્રીઓ સાથેના આ અપમાનજનક વર્તાવ તથા તેના શરીરની લે-વેચથી ચિંતીત છે. એક દિલચસ્પ હકીકત એ છે કે, યુરોપ પોતાના પ્રાચીન ભૂતકાળ અર્થાત્ રોમન સંસ્કૃતિથી પણ સ્ત્રીઓને રમકડું બનાવવાની બાબતમાં બે ડગલાં આગળ વધી ગયું છે. ઈસ્લામી સંસ્કૃતિએ તેને વિવેક તથા લજ્જાનો માર્ગ દેખાડયો હતો, પરંતુ દુન્યાનું દુર્ભાગ્ય કે પોતાના ખતરનાક હથિયારોના બળે યુરોપ હવે વિશ્વનું માલિક બની ગયુ છે. અને તેના દરેક દૂષણને એશિયા તથા આફ્રિકાના દુર્બળ માનવીઓ (પોતાના સાંસ્કૃતિક વારસાને ત્યજી) અપનાવી રહ્યા છે. અને

હવે સ્થિતિ એ છે કે, પશ્ચિમ એશિયાને પોતાની ખૂબીઓ છોડી દેવાની સલાહ આપી રહ્યો છે. એટલે આજકાલ કેટલાય યુરોપીય દેશોમાં મુસ્લિમ સન્નારીઓની પવિત્રતાના ચિહ્નોની હાંસી ઉડાવવામાં આવી રહી છે. તેમના સ્કાર્ફ, ચાદર તથા નિકાબને જુના જમાનાની યાદગાર ઠરાવવામાં આવી રહી છે. ફ્રાંસે તો પોતાના દેશમાં પરદા ઉપર પાબંદી લગાડતો કાયદો અમલમાં મૂકી દીધો છે. અન્ય કેટલાક યુરોપિયન દેશો પણ નિકાબ પર પાબંદી લાદવા વિશે ગંભીરતાથી વિચારી રહ્યા છે. ફ્રાંસમાં મોટી સંખ્યામાં મુસ્લિમો વસે છે. અને અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ! તેઓ પોતાના સાંસ્કૃતિક મૂલ્યોને જાળવી રહ્યા છે. પરંતુ હવે તેમના માટે જીવન દુષ્કર બનાવવાની કોશિશો થઈ રહી છે.

કોટક નામની એક ફૂડ કંપનીએ પોતાના ત્રણસોથી વધારે કેન્દ્રો પૈકી છ (૬) કેન્દ્રો પર હલાલ ફૂડ ઉપલબ્ધ કરાવવાનો નિર્ણય કર્યો. જ્યાં બિસ્મિલ્લાહ પઢીને જાનવરને ઝબહ કરવાની વ્યવસ્થા છે, ઝટકાથી કતલ નથી કરતા. તથા ડુક્કરનું માંસ નથી રાખતા. આ કેન્દ્રો મુસ્લિમોની વસ્તીઓમાં આવેલા છે. આ કેન્દ્રો વિરૂદ્ધ ફ્રાંસની ડાબેરી પાર્ટી નેશનલ ફ્રંટ ઉભી થઈ ગઈ. જેને એ વાતે તકલીફ છે કે, બિનમુસ્લિમો સાથે ભેદભાવ રાખવામાં આવી રહ્યો છે. તેઓ માટે આ કેન્દ્રો પર ડુક્કર તથા ઝટકાનુ માંસ કેમ ઉપલબ્ધ નથી ? તેમના મતે ફ્રાંસ જેવા એક બિનસાંપ્રદાયિક દેશમાં એક ધર્મને આ વિશેષ સગવડ કેમ આપવામાં આવી રહી છે ? તેઓને એ બાબતે પણ ફરિયાદ છે કે, કેટલાક સ્વિમીંગપુલોમાં અમુક સમય માટે પુરૂષો પર તરવા માટે પાબંદી લાદી દેવામાં આવે છે, જેથી તેટલા સમય સુધી માત્ર સ્ત્રીઓ જ તરી શકે. તેમના મતે સ્ત્રી-પુરૂષના અધિકારો સરખા છે. માટે બન્નેવને સાથોસાથ તરવાની મંજૂરી મળવી જોઈએ. એવી જ રીતે એ વર્ગ એ વાત પર પણ ગુસ્સે છે કે, જ્યારે નમાઝનો સમય થાય છે, અને મસ્જીદ દૂર હોય છે, તો મુસ્લિમોને કોઈપણ પાક જગ્યાએ નમાઝ પઢવાની ખુલ્લી છૂટ છે. જ્યારે યહૂદીઓ તથા ખ્રિસ્તીઓ માત્ર પોતપોતાના ઉપાસનાલયોમાં જ પૂજાપાઠ કરે છે.

શ્રીમતિ ફરજાના બન્યાજીએ જે કેમ્બ્રીજ યુનિવર્સીટીના ફ્રેંચ વિભાગમાં રિસર્ચ ફેલો છે. તેમણે તદ્દન યોગ્ય રીતે એ પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો કે, જો મુસ્લિમ સન્નારીઓનો હિજાબ (ઘુંઘટ) ફ્રાંસના ગર્વપાત્ર બિનસાંપ્રદાયિકતાના પાયાને હચમચાવી નાંખે છે, તો શું આપણી બિનસાંપ્રદાયિકતા પર (દરેક માનવીને પોતાની મરજીના વસ્ત્રો ધારણ કરવામાં અવરોધ ઉભો કરવાથી) કોઈ ખરાબ પ્રભાવ નહીં પડશે ? પ્રમુખ સરકોઝીએ ઘણા જોશપૂર્વક કહ્યું કે, નિકાબ ફ્રાંસમાં એક અણગમતી બાબત છે. અને તેમણે એક સંસદીય કમિટીની એ હેતુએ રચના કરી હતી કે, તે તેની પર પાબંદી વિશે વિચાર કરે. અને તે કમિટીએ ભલામણ કરી છે કે, હોસ્પિટલો, સ્કૂલો, સરકારી ઓફીસોમાં પરદાધારી સન્નારીઓને પ્રવેશ આપવામાં નહીં આવે.

પ્રશ્ન એ છે કે, ફ્રેંચ બંધારણ દરેક નાગરિકને પોતાનું મનપસંદ વસ્ત્ર પહેરવાની છૂટ આપે છે, તો સ્કૂલોમાં વિદ્યાર્થીનીઓને સ્કાર્ફના ઉપયોગથી કેમ રોકવામાં આવી રહી છે ? ફ્રેંચ લોકો એમ વિચારે છે કે, નિકાબ તથા સ્કાર્ફ જે તે સ્ત્રીની ઓળખ બનીને સામે આવે છે, અને ધાર્મિક અલગાવવાદનું પ્રતિક છે. જો કે એક બિનસાંપ્રદાયિક સમાજમાં ધર્મ એ વ્યક્તિગત જીવન સુધી મર્યાદિત હોવું જોઈએ. પરંતુ વાસ્તવમાં ફ્રેંચ લોકો પોતાના જાતિવાદના દૂષણને બિનસાંપ્રદાયિકતાના ઓઠા હેઠળ સંતાડી રાખવા માંગે છે. અને કોઈ વર્ગ માટેની આગવી ઓળખ તેમના માટે અસહ્ય છે. જો કે ફ્રાંસના મુસ્લિમોએ પોતાની ધાર્મિક મર્યાદાઓની જાળવણી કરવા સાથે ફ્રેંચ પ્રજા સાથે પણ સંપૂર્ણપણે સદ્ભાવ તથા એકતાના દર્શન કરાવ્યા છે. અને દુન્યાના અન્ય દેશોથી વધારે અહીંના મુસ્લિમો સ્થાનિક ફ્રેંચ પ્રજાથી નજીક છે. અને એકબીજા પર વિશ્વાસ ધરાવે છે.

પશ્ચિમના વર્તમાન શાસકોને હિજાબ (બુરખો) ગુલામીનું ચિહ્ન લાગે છે. પરંતુ આ તો માત્ર અગ્રતાક્રમ (Preference)નો મામલો છે. અર્થાત્ મુસ્લિમ સમાજ સ્ત્રીઓને ચાર રસ્તા પર લાવવાનું પસંદ નથી કરતો. અને તેણીઓ પર સામાજીક કાર્યોના બોજ નાંખી પારિવારિક જીવનને વેરવિખેર

કરવા નથી માંગતો. જેવી રીતે પશ્ચિમમાં થઈ રહ્યું છે કે, જ્યાં નવી પેઢી માંની મમતાથી વંચિત થતી જઈ રહી છે. એટલા માટે કે રોજી-રોટી રળવા માટેની દોડમાં સ્ત્રી પુરૂષથી પાછળ રહેવા નથી માંગતી. આ આર્થિક સધ્ધરતા મેળવવાનો પ્રયાસ કદાચ એટલા માટે કરવામાં આવી રહ્યો છે કે, પશ્ચિમમાં પુરૂષ સખત અવિશ્વાસપાત્ર થતો જઈ રહ્યો છે. અને તે પોતે દરેક પળે એક નવા શિકારની શોધમાં રહે છે. જેથી તે પોતાની ઈચ્છા સંતોષી શકે. તે કુટુંબની જવાબદારી સ્વીકારવા-ઉપાડવા માટે તૈયાર નથી. સાર એ કે પશ્ચિમમાં મૂલ્યોનું જે ધોવાણ થયું છે, અને જે વિકટ પરિસ્થિતિ સર્જાઈ છે, તેનો દુષ્પ્રભાવ ત્યાંના મુસ્લિમો પર પડશે. એટલે તેઓએ પોતાનો ધર્મ તથા પોતાના મૂલ્યોની સુરક્ષા માટે પોતાના પ્રયત્નો જારી રાખવા પડશે.

ઈસ્લામે વિશ્વમાનવ સમક્ષ એક આર્દશ સમાજ પધ્ધતિ રજુ કરી છે. અલ્લાહપાકે કુર્આન શરીફની એક આયતે કરીમામાં ફરમાવ્યું છે : "હે નબી (સલ.) ! ઈમાનવાળા પુરૂષોને કહી દો કે પોતાની નજર નીચી રાખે અને પોતાના ગુપ્ત ભાગોની સંભાળ રાખે. એમાં તેમના માટે વધારે સફાઈ છે. બેશક અલ્લાહપાક તેને જાણે છે, જે કંઈ લોકો કરતા રહે છે. અને (એવી જ રીતે) ઈમાનવાળી સ્ત્રીઓને કહી દો કે, પોતાની નજર નીચી રાખે, અને પોતાના ગુપ્ત ભાગોની સંભાળ રાખે, અને પોતાના શણગાર (ની જગ્યાઓ) જાહેર ન થવા દે, પરંતુ તેમાંથી જે ભાગ (નું દરેક વખત છુપાવવું અશકય હોવાથી ઘણુ કરી તે) ખુલ્લા રહે છે. અને તેણીઓને જોઈએ કે, પોતાની ઓઢણીઓ પોતાની છાતી પર નાંખી રાખે. અને પોતાના શણગારની (જગ્યાઓ) જાહેર ન થવા દે, પરંતુ પોતાના પતિઓ આગળ અથવા પોતાના પિતા અથવા પોતાના પતિના પિતા અથવા પોતાના દીકરા અથવા પોતાના પતિના પુત્રો અથવા પોતાના ભાઈઓ અથવા પોતાના ભત્રીજા અથવા પોતાના ભાણેજોની આગળ અથવા પોતાની (સ્વધર્મી) સ્ત્રીઓ અથવા પોતાની લોંડીઓ અથવા મર્દોમાંથી તે કામકાજ કરનારા જેમનું શહવત તરફ કંઈજ ધ્યાન ન હોય, તેમની આગળ અથવા એવા છોકરાઓ આગળ જેમને હજુ સ્ત્રીઓના ભેદની માહિતી નથી. અને સ્ત્રીઓ

(ચાલવામાં) પોતાના પગ જોરથી નહિ મૂકે કે, જેથી તેણીઓનું છુપું ઘરેણું જણાય આવે. અને હે ઈમાનવાળાઓ ! તમે સૌ અલ્લાહપાકની આગળ તૌબહ કરો, કે જેથી તમે ભલાઈ મેળવો. *(સૂરએ નૂર, આયત નં.૩૦–૩૧)*

ઘણા જ અફસોસની વાત છે કે, કુર્આન શ.માં પર્દાનો આદેશ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં વર્ણન કરેલો છે, છતાં મુસ્લિમ સમાજના અમુક ઘરોમાં બિલ્કુલ પર્દાનો રિવાજ નથી. અમુક જગ્યાએ ઓળખાણવાળા પુરૂષોથી પર્દો છે. જેમની ઓળખાણ નથી, એવા અપરિચિત પુરૂષોથી બિલ્કુલ પર્દો નથી. જો પર્દાનો ખ્યાલ રાખવામાં આવે તો સમાજની ઘણી બધી બુરાઈઓ દુર થઈ જાય. નામહરમ પુરૂષોની સાથે એકાંતમાં ન રહેવુ જોઈએ, તેમની સાથે મોટર સાઈકલ ઉપર પણ ન ફરો.

બેશક આપણા સમાજમાં ઘણી બધી ખરાબીઓ છે, જેને દૂર કરવી ઘણી જ જરૂરી છે. પરંતુ જે સામાજિક બગાડ પર્દો ન હોવાથી આવ્યો છે, તે ઘણો જ દુ:ખદ છે. ઉલમાએ કિરામ તથા વઅઝો નસીહત અને તબ્લીગ કરનાર હઝરાતથી ગુઝારીશ છે કે, પોતાના બયાનોમાં તથા જવાબદાર વડીલો પોતાની શરઈ તથા નૈતિક જવાબદારી સમજી આ બાબતે ધ્યાન આપે.

લિબાસ સબંધી ઈસ્લામી આદેશ

પોતાના ગુપ્ત અંગોને ઢાંકવું માનવ સ્વભાવ છે. દુનિયાનો પ્રત્યેક મનુષ્ય તેની કાળજી લે છે. અલ્લાહપાકે હઝરત આદમ અલયહિસ્સલામને સૌથી પહેલાં જન્નતનો પોશાક પહેરાવ્યો. પરંતુ જ્યારે 'મના કરેલ ઝાડ' (શજરે મમનૂઆ) ખાવાથી તેઓ ઉઘાડા થઈ ગયા, તો હઝરત આદમ તથા હઝરત હવ્વા (અલયહિમુસ્સલામ)એ જન્નતના પાંદડાઓથી પોતાના ગુપ્ત અંગો ઢાંકયા. *(જુઓ : અઅ્રાફ : ૨૨)*

લિબાસ અલ્લાહ તઆલાની એક મહાન નેઅમત છે. કુર્આન શરીફમાં છે કે, "હે આદમના પુત્રો ! અમે તમારી ઉપર લિબાસ ઉતાર્યો, જે તમારા ગુપ્ત અંગોને છુપાવે છે. અને (તમારા શરીર માટે) શણગારરૂપ (પણ) છે. અને ખુદાના ખૌફનું વસ્ત્ર તે (તો સૌથી) બેહતર છે." *(અઅ્રાફ : ૨૬)*

ઉપરોકત આયતમાં લિબાસના બે મુખ્ય ફાયદાઓ દર્શાવવામાં આવ્યા છે : (૧) ગુપ્ત અંગોને છુપાવે છે. (૨) શરીરને શણગારે છે. કુર્આન શરીફની એક બીજી આયત એમ દર્શાવે છે કે, અલ્લાહપાકે કુર્તા જેવા વસ્ત્રો તમારા માટે એટલા માટે સર્જ્યા છે કે તમે ગરમીથી બચી શકો. *(૧૬:૮૧)*

ગુપ્ત અંગોને ઢાંકવાનો મતલબ એ છે કે, પુરૂષો માટે દૂંટીથી લઈ ઘુંટણની નીચે સુધી અને સ્ત્રીઓ માટે ચહેરો, બન્ને હાથપગ સિવાય સમગ્ર શરીરને છુપાવવું વાજિબ છે. જે લિબાસથી આ હેતુ સિધ્ધ ન થાય, શરીઅતના હિસાબથી તે લિબાસ જ નથી. વસ્ત્રો એટલા ટૂંકા, પાતળા તથા એટલા તંગ ન હોવા જોઈએ કે તેમાંથી શરીર કે તેનો આકાર દેખાય.

લિબાસનો બીજો હેતુ સૌંદર્ય છે. નિર્વસ્ત્ર અવસ્થામાં કોઈ પણ માણસ સુંદર દેખાય ન શકે. શરીર વસ્ત્રો થકી સુંદર દેખાય છે. એટલે પોશાક સારો હોવો જોઈએ. લઘરવઘર હાલતમાં રહેવું, જેનાથી લોકોને ચીતરી ચઢે, ઈસ્લામી દ્રષ્ટિબિંદુથી ખોટી વાત છે.

ત્રીજો મકસદ એ છે કે, કોઈ પણ ઋતુની પ્રતિકૂળતા સામે ઝીંક ઝીલવામાં લિબાસ સહાયક બને છે. ઉનાળો હોય કે શિયાળો, વસ્ત્રો દરેક મોસમમાં માણસને સાથ આપે છે. ઉનાળામાં આગ ઝરતી ગરમીથી બચાવે છે અને શિયાળામાં કડકડતી ઠંડીથી રક્ષણ પુરૂ પાડે છે. શરીર અલ્લાહપાકની અમાનત છે. તેની સાચવણી આપણી નૈતિક જવાબદારી છે, તથા તર્કનો પણ તકાદો છે.

ઈસ્લામી શરીઅતે વસ્ત્રોની બાબતમાં કોઈ ખાસ આકાર નક્કી કર્યો નથી, બલ્કે દેશકાળ મુજબ વિવિધ પોશાક પહેરવાની શરીઅતે પરવાનગી આપી છે. અલબત્ત શરત એ છે કે, તે લિબાસ યોગ્ય રીતે શરીરને ઢાંકનાર હોય. તેનો હેતુ દેખાડો કરવાનો ન હોય. તેનાથી ઘમંડ ટપકતો ન હોય. તે લિબાસ ગુનેહગારોના લિબાસ જેવો ન હોય. આ શરતો પર પૂરો ઉતરતો લિબાસ શરઈ દ્રષ્ટિબિંદુથી જાઈઝ (વૈદ્ય) છે.

સ્થિતિ હોવા છતાં લઘરવઘર રહેવું અને સારા વસ્ત્રોને હરામ સમજવું

ઈસ્લામમાં જાઈઝ નથી. અલ્લાહપાકે જે ખાવા-પીવા તથા પહેરવાની વસ્તુઓ હલાલ કરી છે, તેને હરામ સમજવાવાળાઓ વિશે અલ્લાહપાક ફરમાવે છે કે, આપ કહી દો, અલ્લાહ તઆલાએ પોતાના બંદાઓના સાજ-શણગાર માટે જે કપડાંઓ બનાવ્યા છે, તેને તથા ખાવા-પીવાની પવિત્ર વસ્તુઓને કોણે હરામ કરી છે ? તમે કહો આ બધી વસ્તુઓ દુન્યવી જીવનમાં ઈમાનવાળાઓ માટે હલાલ છે. અને કિયામતના દિવસે ખાસ તેમના માટે જ હશે. *(અઅ્રાફ : ૩૨)*

શરીઅત માનવપ્રકૃતિથી સુસંગત છે. એટલે તેણે શ્રેષ્ઠ વસ્ત્રો ધારણ કરવા પર પણ ભાર આપ્યો છે. કુર્આને પાકમાં છે, ''હે આદમના પુત્રો ! તમે મસ્જિદ જતી વેળા પોતાનો સુંદર લિબાસ ધારણ કરી લો. અને ખાઓ તથા પીઓ, પરંતુ બગાડ ન કરો. નિશંક, અલ્લાહપાક હદ પાર કરનારાઓને પસંદ નથી કરતો.'' *(૭:૩૧)*

હઝરત મૂફ્તી શફી સાહબ આ આયત હેઠળ લખે છે કે, ''આ આયતથી સાબિત થાય છે કે, નમાઝમાં વસ્ત્રો ધારણ કરવા જરૂરી (ફર્ઝ) છે. સાથો-સાથ એ પણ સાબિત થાય છે કે નમાઝમાં સ્વચ્છ તથા સુંદર વસ્ત્રો ધારણ કરવાને પણ પસંદ કરવામાં આવ્યું છે. *(મઆરિફુલ કુર્આન : ૩/૫૪૩)* એટલે દરેક માણસે પોતાની હેસિયત મુજબ પોશાક પહેરવો જોઈએ. પોતાની હેસિયત કરતાં ઉતરતી કક્ષાનો લિબાસ પહેરવાને શરીઅતમાં પસંદ કરવામાં આવ્યો નથી.

અબૂ દાવૂદની રિવાયત છે કે, એક સહાબી આપ (સલ.)ની સેવામાં લઘરવઘર હાલતમાં આવ્યા. તો આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ તેમને તેમની આર્થિક સ્થિતિ વિશે પૂછયુ. જ્યારે જાણવા મળ્યું કે તેઓ સધ્ધર સ્થિતિ ધરાવે છે. તો આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, જ્યારે અલ્લાહપાકે તમને માલ આપ્યો છે, તથા તમારા પર નેઅમત વરસાવી છે. તેમજ અલ્લાહપાકે તમને જે માન આપ્યું છે, તો તેની અસર તમારા પર વર્તાવી જોઈએ. *(અબૂ દાવૂદ શરીફ : ૪૦૬૩)*

સ્વયં અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ) વિશે નોંધવામાં આવ્યુ છે કે, આપે સુંદર-શ્રેષ્ઠ વસ્ત્રો પણ ધારણ કર્યા હતા. મુહદ્દિષીન (હદીષશાસ્ત્રી) તથા ફુકહા (કાયદાશાસ્ત્રીઓ)થી પણ સાબિત છે કે, તેઓ સારો લિબાસ પહેરતા હતા.

અલ્લાહ તઆલાના રસૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ ૨૭ ઊંટડીઓની કિંમતની કપડાંની એક જોડી ખરીદી તથા પહેરી છે. *(શેખ ઝકરિય્યા : ખસાઈલે નબવી, તર્જુમા શમાઈલે તિર્મિઝી, પૃ. ૫૫)* મૂફતી તકી ઉષ્માની સાહબે કદાચ એ કપડાં વિશે લખ્યું છે કે, ''એક વખત આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ એવો ઝબ્બો પહેર્યો, જેની કિંમત બે હજાર દિરહમ (ચાંદીનું ચલણ) હતી.'' *(ઈસ્લાહી ખુત્બાત : ૫/૨૭૯)* મૂફતી શફી સાહેબે લખ્યું છે કે, ''આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ એક વખત એવી ચાદર ઓઢી, જેનું મૂલ્ય ચાર હજાર દિરહમ હતું.''

(મઆરિફુલ કુર્આન : ૩/૫૪, ફતાવા આલમગીરી : ૫/૩૩૨)

સહાબાએ કિરામ, હદીષજ્ઞો, કાનૂનવિદો કે અન્ય બુઝુર્ગો જો કે થીંગડા મારેલા કપડાં જ બહુધા પહેરતા. પરંતુ મોંઘા કપડાંઓ પહેરવાનું પણ તેમનાથી સાબિત છે. હઝરત ઈમામ માલિક બિન અનસ (રહ.) માટે તેમના કોઈ સ્નેહીએ એક વર્ષના ત્રણસો સાંઈઠ (૩૬૦) જોડી સિવડાવવાની વ્યવસ્થા કરી હતી. આપ દરરોજ નવા કપડાં પહેરતા. અને ઉતારેલા કપડાં કોઈ ગરીબ વિદ્યાર્થીને હદિયારૂપે આપી દેતા. *(મઆરિફુલ કુર્આન : ૩/૫૫૦)* હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફા રહ. વિશે નોંધવામાં આવ્યું છે કે, આપે કતયારેક ચારસો દીનાર (સોનામહોર) કિંમતની ચાદર પણ વાપરી છે. *(ફતાવા આલમગીરી : ૫/૩૩૩, તઝકિરતુન્નુઅમાન)* એમ પણ આપ હંમેશ સુંદર વસ્ત્રો જ પહેરતા હતા.

જેમ શરીઅતે સારા તથા કિંમતી લિબાસ પહેરવાની પરવાનગી આપી છે, તેવી જ રીતે તે બાબતે અમુક પાબંદીઓ પણ લગાડી છે. દા.ત. લિબાસથી ઘમંડ ન વર્તાય, ગુનેહગારો જેવા વસ્ત્રો ન હોય, વિજાતીય પાત્રો

જેવા કપડાં ન પહેરે, કપડાં પાછળ પૈસાનો બગાડ ન થતો હોય, વગેરે.

અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, ખાઓ, પીઓ અને સદકા કરો. અને એવા કપડાં પહેરો જેમાં બગાડ તથા ગર્વ ભળેલો ન હોય. *(મિશ્કાત : ૩૭૭)* એક અન્ય રિવાયતમાં છે કે, "જે માણસ અભિમાનનું વસ્ત્ર ધારણ કરશે, અલ્લાહપાક કિયામતના દિવસે તેને અપમાનના વસ્ત્રો પહેરાવશે. (વહનકર્તા અબૂ અવાનાની નોંધમાં એટલો વધારો પણ છે કે) પછી તે વસ્ત્રોમાં આગ ભડકાવી દેવામાં આવશે."

(અબૂ દાવૂદ શરીફ : ૨/૫૫૮, હદીષ ૪૦૨૯, ૪૦૩૦)

શરીઅત મુજબ વસ્ત્રો બાબતે જેની મનાઈ ફરમાવવામાં આવી છે તથા જેને આચરવાથી દીન-દુન્યામાં મળનારી સખત સજાઓનું વર્ણન છે, તેમાંથી એક એ છે કે પગની ઘૂંટીથી નીચે સુધી ઈજાર, લૂંગી કે પેંટ પહેરવામાં આવે. તે વિષય સબંધી ઘણી હદીષો આપ (સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલયહિ વસલ્લમ)થી સાબિત છે.

સ્ત્રી, લજ્જા અને લાજ

સ્ત્રી માટે અરબી ભાષામાં એક શબ્દ છે : "અવરત" તેનો અર્થ થાય છે : છુપાયેલી વસ્તુ, એ વસ્તુ જે પ્રગટ ન હોય. બીજા શબ્દોમાં કહો તો સ્ત્રી જન્મે જ છૂપાવવા માટેની ચીજ છે. અહીંથી જ પછી લજ્જા (હયા)નો વિચાર જન્મે છે, જે સ્ત્રીને સ્ત્રી બનાવી રાખવામાં સહાયક બને છે. લજ્જા અને સ્ત્રી એકબીજા માટે અનિવાર્ય છે. એટલે જ લજ્જાને સ્ત્રીનું આભૂષણ (ઘરેણું) કહેવામાં આવે છે. એક સ્ત્રી ઘરેણાંને એટલા માટે પસંદ કરે છે કે, એ તેણીના સૌંદર્યમાં વધારો કરે છે. લજ્જા પણ સ્ત્રીના સૌંદર્યને નિખારે છે અને તેના સ્ત્રીત્વની રક્ષા કરે છે. સ્વર્ગની 'હૂરો' (અપ્સરાઓ)નો એક ગુણ એ પણ દર્શાવ્યો છે કે, તે 'શર્મીલી' હશે. જાણે કે શરમ-લજ્જા એ સ્વર્ગીય વિશેષતા છે. લજ્જા જો આંખોમાં હોય તો નજરો ઝૂકેલી રહે છે. મનમાં હોય તો ગંદા વિચારોથી પાક રાખે છે. જીભમાં હોય તો તે અપશબ્દો માટે નથી ચાલતી. શરીરમાં હોય તો વિનમ્રતા પેદા કરે છે. જેવી રીતે કે ફળથી

લદાયેલી ડાળી નમી પડે છે.

કુર્આન શ.માં લિબાસ-પોશાકના ત્રણ હેતુઓ દર્શાવવામાં આવ્યા છે. ઠંડી-ગરમીથી બચાવે છે, સાજ-શણગારનું સાધન છે અને ગુપ્તાંગો (સતર)ને છૂપાવે છે. આ ત્રણેયમાં સૌથી છેલ્લો હેતુ મુખ્ય હેતુ છે. સ્ત્રીનું આખું શરીર પગના નખથી લઈ માથાના વાળ સુધી સતર, યાને છૂપાવવા પાત્ર છે. પોશાકનો મહત્વપૂર્ણ ભાગ તથા લજ્જાનું ચિહ્ન તે ઓઢણી છે, જેને આજે ખભાનો બોજ સમજી ઉતારીને ફેંકી દેવામાં આવી છે. કુર્આન શ.માં છે કે, ''હે સ્ત્રીઓ ! તમે તમારી ઓઢણીને તમારી છાતી પર ફેલાવીને રાખો.'' એક હદીષ શ.માં છે કે, જન્નતી સ્ત્રી જ્યારે જન્નતમાંથી નીચે ડોકિયું કરશે તો તેના પાલવની રોશનીથી જમીન-આસ્માન ઝગમગી ઉઠશે. કારણ કે આ ઓઢણી સ્ત્રીના છૂપાવવા યોગ્ય અંગને છૂપાવવા માટે કામમાં આવે છે. અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ.)નું ફરમાન છે કે, શર્મ ઈમાનની ૭૦ ડાળીઓ પૈકી એક ડાળી છે. તેમજ ફરમાવ્યું કે, ''જેમાં શરમ નથી, તેમાં ઈમાન (શ્રધ્ધા) નથી.'' આ જ કારણ છે કે, શયતાને, જે માનવીનો કાયમી દુશ્મન છે, જન્નતમાં હઝરત આદમ તથા હઝ. હવ્વા (અલૈ.)ની લજ્જા પર જ વાર કર્યો હતો. જ્યારે તેમના ગુપ્ત અંગો ખૂલી ગયા હતા. કારણ કે તેને એ જાણકારી છે કે, આ તે તત્વ છે, જેના કારણે માનવી અન્ય પ્રાણીઓથી જુદું પડે છે. પછી સ્ત્રી માટે તો આ નિર્લજ્જતા પ્રાણઘાતક ઝેર છે. આ લજ્જાને યથાવત્ રાખવા માટે જરૂરી ચીજ ''હિજાબ'' (પરદો) છે. એટલે જ કુર્આન શ.માં હિજાબનો આદેશ આપવામાં આવ્યો. કારણ કે તે સહાયક પણ છે અને ભેદરેખા દોરનાર પણ છે. કારણ કે સ્ત્રી ઘરની રોશની છે, શમ્એ મહેફિલ નથી. તેની ઉપર માનવજાતના પ્રજનન અને દેખભાળની ભારે જવાબદારી છે. તેની ઉપર બાળકોના ઉછેરની પણ જવાબદારી છે. બલ્કે તે પતિ તથા બાળકો બધાની રખેવાળ છે. એટલે તે સસ્તી નહીં, મોંઘી છે. અને જે વસ્તુ જેટલી મોંઘી, હિતકારી અને નાજુક હોય છે, તેની સુરક્ષાની પણ એટલી જ વ્યવસ્થા કરવામાં આવે છે. સાચું મોતી સુંદર તથા મૂલ્યવાન ચીજ છે, એટલે કુદરતે તેને સીપરૂપી કવચમાં છૂપાવીને રાખ્યું છે. અખરોટ

અને બદામને જુઓ, તેની ફરતે સખત આવરણ હોય છે. સ્ત્રી પણ સ્વભાવે કમજોર છે, એટલે તેને પણ હિજાબરૂપી કવચ પુરૂં પાડવામાં આવ્યું છે. અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ)એ એક વખત સ્ત્રીઓને 'કાચના વાસણ' કહ્યા છે. અલ્લાહપાકે સ્ત્રીને જે માન-સન્માન આપ્યું છે, તેનો તકાદો પણ એ જ છે કે, એક સુરક્ષા કવચ જે તેને લાલચુ નજરોથી બચાવે, તેની રક્ષા કરે.

કુર્આને કરીમમાં છે કે, "હે પયગમ્બર ! તમે તમારી પત્નીઓ તથા મુઅમિનોની બીવીઓને કહી દો કે, તેઓ ઘરથી બહાર નીકળે તો પોતાની ચાદરો પોતાના ચહેરા પર લટકાવી લે (ઘૂંઘટો તાણી લે), જેથી તેમની ઓળખ થઈ જાય અને તેમને ત્રાસ આપવામાં ન આવે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો પરદો ઓળખનું પણ સાધન છે, અને સુરક્ષાનું સાધન પણ છે. જો કોઈ સ્ત્રી પરદામાં હોય તો કોઈ તેની ઉપર હાથ નાંખી નથી શકતો. એક નવમુસ્લિમ સ્ત્રીએ પરદા (હિજાબ) વિશે ટિપ્પણી કરતાં કહ્યું કે, આ એ વાતનું એલાન છે કે, "હું કોઈના શોષણનો ભોગ બનવા લાયક નથી." આ તે સમાજની વાત છે, જ્યાં રસ્તે ચાલતા સ્ત્રીને ટીશ્યુ પેપર સમજી વાપરીને ફેંકી દેવામાં આવે છે. આનાથી સાબિત થાય છે કે, પરદો એક કિલ્લો છે, જેની અંદર પ્રવેશનાર દૂષણોથી સુરક્ષિત થઈ જાય છે. કુદરત એ વજૂદ પર કેટલી મહેરબાન છે, જેને સ્ત્રી કહેવામાં આવે છે કે તેને લજ્જા તથા લાજ (નકાબ)ની શ્રેષ્ઠ તથા સુંદર ભેટ અર્પણ કરી !

સ્ત્રી જે એક પુત્રી, પત્ની, માં તથા બહેન છે. દરેક સ્વરૂપે આદરપાત્ર છે. જેના ખોળામાં નબીઓ અને વલીઓ ઉછરે છે. જેના ખોળામાં ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) અને શેખ અબ્દુલકાદિર જીલાની (રહ.) જેવા બુઝુર્ગો ઉછર્યા છે. કેટલી સન્માનનીય છે સ્ત્રી ! પરંતુ શું નિર્લજ્જતાના આ પ્રદર્શનથી તેનું મૂલ્ય બાકી રહી શકે છે ? અલ્લામા ઈકબાલે બહુ પહેલાં કહ્યું હતુંઃ

યે ડ્રામા દિખાએગા ક્યા સીન
પરદા ઉઠનેકી મુન્તઝિર હૈ નિગાહ

આજે પરદો ઉંચકાયા બાદ જે દશ્ય આપણી સામે છે, તે એ હકીકત સ્પષ્ટ કરી રહી છે કે, ઈસ્લામે ફરજ કરેલ પરદાની વ્યવસ્થા કેટલી મૂલ્યવાન મૂડી છે. આ જાણે કે ચાર રસ્તે લાગેલું તે સિગ્નલ છે, જે ગાડીઓને એકબીજા સાથે અથડાવાથી બચાવે છે. બુદ્ધિમાં પણ એ વાત આવે છે કે, ડાળી પર ખીલેલું ફુલ જો કોઈના ગળાના હારમાં પરોવાય જાય તો તે સુરક્ષિત થઈ જાય છે. પરંતુ જો તેને રસ્તામાં રઝળતું રાખી દેવામાં આવે તો કચડાય જાય છે. સોનું જો ચાર રસ્તા પર મૂકી દેવામાં આવે તો તેનું ચોક્કસ પરિણામ ચોરી આવશે. આજે સ્ત્રી ડોક્ટર બની જાય કે પછી એન્જીનિયર, જેનો હર પળ વિજાતીયપાત્ર સાથે સામનો થતો રહે છે. જો તે હિજાબ (પરદો)ની સીમાઓમાં ન હોય તો દૂષણો જન્મવાની શક્યતાઓ વધી જાય છે. આજના કાળમાં મર્યાદાઓનું પાલન અત્યંત જરૂરી છે. હિજાબને અપનાવવાથી જ સ્ત્રી સર્ખરૂ અને સરબુલંદ થઈ શકે છે.

મહિલા વિરોધી ગુનાખોરી ડામવામાં પરદાની ભૂમિકા

I think the greatest thing when you are a female who is always out and about is to remember that your place is in the home. *(Hindustan times. Delhi 23-7-04).*

મારા મંતવ્ય મુજબ જે સ્ત્રીઓ હમેંશા ઘરની બહાર ફરતી રહે છે, તેમણે સૌથી મોટી અને મહત્વની વાત યાદ રાખવી જોઈએ કે, તેમનું સર્વશ્રેષ્ઠ ઠેકાણુ એમનું ‘‘પોતાનુ ઘર’’ છે.

આ શબ્દો કોઈ મૌલાના સાહબ કે રૂઢિચુસ્ત કહેવાતી બુરખાધારી ખાતુનના નથી, બલ્કે ફિલ્મી જગતમાં અદાકારી અને નગ્ન તસ્વીરોનો લાંબો કેરીયર પ્રાપ્ત કર્યા બાદ પોતાનો કડવો અનુભવ વ્યકત કરતી પ્રખ્યાત ફિલ્મી અદાકાર શ્રીમતી ‘‘કેટ હિડસન’’ના છે.

ઈગ્લેન્ડમાં આપેલા પોતાના ઈન્ટરવ્યુમાં તેમણે સ્ત્રીઓને આ પ્રમાણેનો મશ્વેરો આપ્યા બાદ પોતાના માટે આ ઈચ્છા અને ઈરાદો વ્યકત કર્યો કે,

તે એક કર્તવ્ય પાલન, આજ્ઞાકારી પત્ની અને પ્રેમાળ તથા હેતાળ માતા બનીને પોતાનું બાકી જીવન વિતાવવા માંગે છે. આજ પ્રમાણેના શબ્દો હોલીવુડની પ્રખ્યાત અદાકાર **'Greta Garbo'** તથા **'Jean Seberg'**ના પણ છે કે, શાદી ન કરવી હમારી મહા ભૂલ હતી.

(હિંદુસ્તાન ટાઈમ્સ, ૨૧ સપ્ટેમ્બર ૧૯૮૦)

ફકત ફિલ્મી જગતનો જ હાલ આવો નથી. સરકારી કે પ્રાયવેટ નોકરી અને સામાજિક તથા ફૌજી સેવાઓ સુંધ્ધામાં સ્ત્રીથી તેની શર્મ, હયા, લજ્જા અને મર્યાદાઓ છિનવી લઈ તેના ઉપર નગ્નતા અને અંગપ્રદર્શન થોપવામાં આવ્યા.

જીવનના અમુક વર્ષો સુધી તો મહિલા મોર્ડનયુગના ભૌતિક લાભો પ્રાપ્ત કરવાના શૌખમાં પોતાને "શમ્એ મેહફિલ" બનાવે છે, પરંતુ વખત જતાં સૌંદર્યમાં ઘટાડો થવાથી અને પુરૂષોના આકર્ષણમાં કમી આવવાને લઈ તથા પુરૂષો તરફથી વર્તાવમાં ફેરફાર થવાને લઈ સમયના વહેણ બદલાવાની વાસ્તવિકતા સામે આવે છે. અને અસલ હકીકતનું ભાન આવે છે, તો પછી "શ્રીમતી હિડસન"ની જેમ તેનો દ્રષ્ટિકોણ અને વિચારધારા પણ બદલાય જાય છે.

સ્ત્રીઓને સમાનતા અને સ્વતંત્રતાના બહાના હેઠળ ઘરથી બહાર કાઢી બજારો, મેહફિલો બલ્કે ફૌજમાં ભરતી કરવામાં પણ યુરોપ અને અમેરીકાએ મહત્વનો રોલ ભજવ્યો છે. અમેરીકી ફૌજમાં બે લાખથી વધુ સ્ત્રીઓ છે. ફૌજી સેવાઓ બજાવવી તો એમનો ફૌજી ડયુટી અને મુલ્કી સેવા બજાવવાના કર્તવ્ય પાલનનો એક અંગ છે, પરંતુ તેનાથી વધુ ચોંકાવનારી બાબત એ છે કે તેમને ફૌજી પુરુષો અને અફસરોના જાતિય સુખ માણવા અને વાસના ભૂખ સંતોષવા માટે મજબૂર કરવામાં આવે છે. આ મજબૂરીઓ અને લાચારીઓએ તેમને જે મનોવૈજ્ઞાનિક પરેશાનીઓ અને તકલીફોમાં સપડાવી લીધી છે, તેનો અંદાઝો એક માજી અમેરિકી ફૌજી સ્ત્રી "મારયાન બદ્દા"ની આપવિતિના વર્ણનથી આવી શકે છે કે, પહેલા જયારે હું અમેરિકી ઝંડો જોતી હતી, તો તે મને લાલ, સફેદ અને

લીલા કલરનો દેખાતો હતો, પરંતુ હવે એમાં ફકત લોહીના ડાઘાઓ જ દેખાય છે, લાલ રંગ તે ખૂનનું પ્રતિક છે, જે મારા શરીરથી વહાવવામાં આવ્યુ. લીલોરંગ તે ઝખ્મો અને ઠોકરોનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે, જે મારા કુમળા અને નાઝુક શરીરને વેઠવા માટે મજબૂર થવુ પડયુ. અને સફેદ કલર મારા થરથર કાપતાં, ગભરાયેલ ચેહરાની નિશાની છે. મારા પોતાના દેશ માટે મને શારીરિક અને માનસિક પિડાઓ અને અસહ્ય તકલીફો આપવામાં આવી. મારી ઈઝઝત બલ્કે સર્વત્ર છિનવી લેવામાં આવ્યુ.

મારયાન બદ્દાની દર્દનાક કહાની નારી સ્વતંત્રતાના કલ્ચર ઉપર એક કલંક છે. પરંતુ આ ફકત એક કિસ્સો નથી. અમેરિકન ફૌજના મેડીકલ સેન્ટર ૨૦૦૩ની એક ઈન્કવાયરીથી માલૂમ પડે છે કે, ૫૫૮ સ્ત્રી ફૌજીઓમાંથી અઠ્ઠાવીસ ટકા સ્ત્રીઓએ બતાવ્યું કે, ફૌજી નોકરી દરમ્યાન તેમની ઈઝઝત લૂંટાઈ ગઈ, અથવા તેની કોશિષો કરવામાં આવી. આ તો તે સ્ત્રીઓની ટકાવારી છે જેમણે જાતિય સતામણી વિરૂધ્ધ મોઢું ખોલ્યુ. પેન્ટાગોનનો ઈ.સ. ૧૯૮૮નો સર્વે દર્શાવે છે કે, ફૌજમાં પુરૂષોની સતામણીનો ભોગ બનેલ નેવું ટકા સ્ત્રીઓ અમુક કારણોસર અધિકારીઓને પોતાની મઝલૂમીની દાસ્તાનનું વર્ણન કરી શકતી નથી.

મહિલાઓ સાથે છેડછાડ અને એમના સાથે બદતમીઝીના કિસ્સાઓ રોજ ન્યુઝ પેપરોના પૃષ્ઠો ચમકાવે છે. દેશનું કદાચ જ કોઈ નાનુ મોટુ એવું શહેર હશે, જેમાં મહિલાઓની છેડતીના કિસ્સા ન બનતા હોય. એક સર્વેપ્રમાણે આપણા દેશમાં આ પ્રકારનો એક કિસ્સો દર પંદર મિનિટે બને છે. જયેન્દ્ર સ્ટડીઝ ગૃપે દિલ્હી શહેરની યુનિવર્સિટીઓના આંકડા પ્રગટ કર્યા છે, તેમાં ૯૧.૭ ટકા હોસ્ટેલમાં રહેનાર, ૮૮.૨ ટકા નોન હોસ્ટેલઝ અને ૮૫.૭ ટકા લોકલ વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓએ કેમ્પસમાં દરરોજ જાતિય સતામણીની શિકાયત કરી છે.

આમ હોગી આશિકી કાલેજ કે અર્ઝો તૂલ મેં
લયલા વ મજનૂં નઝર આયેંગે હર સ્કૂલ મેં

દિલ્હીની એક પબ્લિક સ્કુલનો સર્વે રિપોર્ટ ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયાએ પ્રકાશિત કર્યો છે, જે અત્યંત ચોકાવનારો છે કે, બારમી કલાસથી પહેલા જ તે સ્કુલોના ૭૫ ટકા વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓ કોઈને કોઈ પ્રકારે શારીરિક સુખ માણી ચુકયા છે. તેનું કારણ વિદ્યાર્થીનીઓના પશ્ચિમી કલ્ચરના ભડકાવનાર ડ્રેસીસ હોય છે.

સો ટકા સાક્ષરતાની ડંફાશો મારતા રાજ્ય કેરાલામાં સુશિક્ષિત મહિલાઓની જાતીય સતામણી ચરમસીમાએ છે. ૨૦૦૩ જુનથી એક વર્ષના ગાળામાં કેરાલામાં ૨૦૧૭ જેટલા જાતીય સતામણીના તથા ૨૮૬૩ જેટલા પુરૂષો દ્વારા પત્નીઓ પર ગુજારાતા અત્યાચારોના કેસો થયેલા છે. છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં આ પ્રકારના કેસોમાં ૩૯૬ પિડીતોએ આત્મહત્યા કરેલી છે.

મુંબઈથી પ્રગટ થતા જન્મભૂમી અખબારના એક શિર્ષક ‘‘મહિલા વિરોધી ગુનાખોરી વધતી જાય છે’’ હેઠળ લાંબા લેખમાં લખે છે કે, એક સમાચાર પ્રમાણે અનિલ પાઠક નામનો નરાધમ ૧૭ વર્ષની પોતાની પુત્રી પર છેલ્લા ચાર વર્ષથી બળાત્કાર કરતો હતો. તેણે તેને બે વાર ગર્ભપાતની ફરજ પાડી હતી. અને પછી પોતાના છોકરાની માં બનાવ્યા બાદ નાણાં માટે તેને આધેડ વયની વ્યકિત સાથે પરણાવી હતી. આ માટે અનિલને દસ વર્ષની જેલ અને પાંચ હજાર રૂપિયાના દંડની સજા થઈ છે.

મહાનગર મુંબઈના પરા મુલુંડની ભદ્ર લોકોની કોલોનીમાં બે સગીર વયના છોકરાઓએ પોતાના ઘરમાં કામ કરનારી બાઈની ૯ વર્ષીય છોકરી પર બળાત્કાર કર્યો. પોલીસે આ બંને કિશોરોને બાળ સુધારગૃહમાં મોકલી દીધા છે.

ભારતમાં ચાર મહાનગરો મુંબઈ, દિલ્હી, કોલકાતા અને ચેન્નઈથી પ્રગટ થનારા અખબારોમાં છેલ્લા બે મહિનાથી દરરોજ બળાત્કારના સમાચાર વાંચવા મળે છે. એક જ દિવસના અખબારમાં બે, ચાર કે છ બળાત્કારોના સમાચાર જોવા મળે છે. આ બળાત્કારોનું સૌથી ખરાબ પાસુ એ છે કે, નાની વયની બાળાઓ આવા નરપિશાચોની વાસનાનો ભોગ બને

છે. માનવામાં નથી આવતુ કે કોઈ ત્રણ મહિનાની બાળકી પર બળાત્કાર કરવાનું અધમ કૃત્ય પણ કરી શકે. અમુક કેસોમાં બાળાની ઉમર ત્રણ વર્ષની અને અમુક કેસોમાં છ વર્ષની હોય છે. ભારતમાં સામાન્ય રીતે દરરોજ ૩૦ બળાત્કારની ઘટનાઓ બને છે, પરંતુ આ આંકડો સાચો નથી. કારણ કે ગામડામાં બનેલી બળાત્કારની ઘટનાઓની નોંધણી થતી નથી. મોટા ભાગના કેસોમાં માં-બાપ પોતાની દીકરીને બદનામીમાંથી બચાવવા કેસની નોંધણી જ કરાવતા નથી. એક આંતરાષ્ટ્રીય એજન્સીએ આપેલી માહિતી પ્રમાણે ભારતમાં દરરોજ ૨૧૪ બળાત્કાર થાય છે.નાની બાળ કીઓ સાથે બળાત્કાર કરવાની વિક્રમરૂપ કુખ્યાતિ ભારતે ૧૯૯૪માં મેળ વી હતી. આ વર્ષે દરરોજ ચાર બાળકીઓ પર બળાત્કાર થયો હતો. લાગે છે કે હાલનું વર્ષ ૧૯૯૪ને પણ પાછળ મૂકી દેશે. *(જન્મભૂમિ, તા.૨૪/૯/૦૪)*

ઈસ દૌરકી યે નાચતી ગાતી હુઈ તહઝીબ
ક્યા જાનિએ કિસ કર્બ (બેચેની)કા ઈઝહાર કરે હૈં ?

ઈન્સાનોને પેદા કરવાવાળા અલ્લાહપાકે માનવસમાજની સ્વચ્છતા આદર્શતા અને પાકીઝગીની જે સુંદર વ્યવસ્થા કરી છે, તેમાં સ્ત્રી-પુરૂષના કામો વહેંચી આપ્યા છે. સ્ત્રી જો ઘરની જવાબદારી સંભાળી, આદર્શ પત્ની અને પ્રેમાળ માતાની જવાબદારીનું ભાન રાખે, તો તે પુરૂષનો ઘરની બહારની બધી જ જવાબદારીઓથી ભાર હલકો કરી આપે છે. પરંતુ જ્યારે તે પોતાની ઘરેલુ જવાબદારીઓમાં નિષ્ક્રિય રહી પારકા પુરૂષોની નજરોમાં પ્રિય થવા પોતાના અંગોનું પ્રદર્શન કરવા બહાર નીકળી પડે છે, તો ગૃહનિર્માણ થવાની જગ્યાએ બરબાદીનું કારણ બને છે.

અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ.)એ કેટલી સાચી વાત ફરમાવી છે કે, સ્ત્રી છુપાવવાની વસ્તુ છે. જયારે તે ઘરની બહાર નીકળે છે, તો શયતાન તેને પારકા પુરૂષોની નજરોમાં સારી દેખાડે છે. અને જયારે તે પોતાના ઘરમાં હોય છે, તો અલ્લાહપાકની રહમતથી નજદીક હોય છે. *(તિરમિઝી)*

સ્ત્રીની ખાધા ખોરાકી તથા અન્ય બધીજ આર્થિક જવાબદારીઓ

સંપૂર્ણ રીતે ફકત પુરૂષના ઝિમ્મે છે. એટલા માટે તેણે નોકરીની શોધમાં આમ-તેમ ભટકવાની કોઈ જ જરૂરત નથી. હા, જો તેની આર્થિક જરૂરતો પૂરી ન થતી હોય, તો પોતાની આર્થિક જરૂરત પૂરી કરવા ઘરની બહાર નીકળી શકે છે. પરંતુ જરૂરત માટે બહાર નીકળવુ અને ફેશન માટે નીકળ -વામાં (મનેચ્છાઓ અને ખોટા ભપકાઓ કરવા) ઘણો ફરક છે.

ઈસ્લામે વિશ્વમાનવ સમક્ષ એક આર્દશ સમાજ પધ્ધતિ રજુ કરી છે. અલ્લાહપાકે કુર્આન શરીફની એક આયતે કરીમામાં ફરમાવ્યું છે : "હે નબી (સલ.) ! ઈમાનવાળા પુરૂષોને કહી દો કે પોતાની નજર નીચી રાખે અને પોતાના ગુપ્ત ભાગોની સંભાળ રાખે. એમાં તેમના માટે વધારે સફાઈ છે. બેશક અલ્લાહપાક તેને જાણે છે, જે કંઈ લોકો કરતા રહે છે. અને (એવી જ રીતે) ઈમાનવાળી સ્ત્રીઓને કહી દો કે, પોતાની નજર નીચી રાખે, અને પોતાના ગુપ્ત ભાગોની સંભાળ રાખે, અને પોતાના શણગાર (ની જગ્યાઓ) જાહેર ન થવા દે, પરંતુ તેમાંથી જે ભાગ (નું દરેક વખત છુપાવવું અશકય હોવાથી ઘણુ કરી તે) ખુલ્લા રહે છે. અને તેણીઓને જોઈએ કે, પોતાની ઓઢણીઓ પોતાની છાતી પર નાંખી રાખે. અને પોતાના શણગારની (જગ્યાઓ) જાહેર ન થવા દે, પરંતુ પોતાના પતિઓ આગળ અથવા પોતાના પિતા અથવા પોતાના પતિના પિતા અથવા પોતાના દીકરા અથવા પોતાના પતિના પુત્રો અથવા પોતાના ભાઈઓ અથવા પોતાના ભત્રીજા અથવા પોતાના ભાણેજોની આગળ અથવા પોતાની (સ્વધર્મી) સ્ત્રીઓ અથવા પોતાની લોંદીઓ અથવા મર્દોમાંથી તે કામકાજ કરનારા જેમનું શહવત તરફ કંઈજ ધ્યાન ન હોય, તેમની આગળ અથવા એવા છોકરાઓ આગળ જેમને હજુ સ્ત્રીઓના ભેદની માહિતી નથી. અને સ્ત્રીઓ (ચાલવામાં) પોતાના પગ જોરથી નહિ મૂકે કે, જેથી તેણીઓનું છુપું ઘરેણું જણાય આવે. અને હે ઈમાનવાળાઓ ! તમે સૌ અલ્લાહપાકની આગળ તૌબહ કરો, કે જેથી તમે ભલાઈ મેળવો. *(સૂરએ નૂર, આયત નં.૩૦–૩૧)*

ઘણા જ અફસોસની વાત છે કે, કુર્આન શ.માં પર્દાનો આદેશ સ્પષ્ટ

શબ્દોમાં વર્ણન કરેલો છે, છતાં મુસ્લિમ સમાજના અમુક ઘરોમાં બિલ્કુલ પર્દાનો રિવાજ નથી. અમુક જગ્યાએ ઓળખાણવાળા પુરૂષોથી પર્દો છે. જેમની ઓળખાણ નથી, એવા અપરિચિત પુરૂષોથી બિલ્કુલ પર્દો નથી. જો પર્દાનો ખ્યાલ રાખવામાં આવે તો સમાજની ઘણી બધી બુરાઈઓ દુર થઈ જાય. નામહરમ પુરૂષોની સાથે એકાંતમાં ન રહેવુ જોઈએ, તેમની સાથે મોટર સાઈકલ ઉપર પણ ન ફરો.

બેશક આપણા સમાજમાં ઘણી બધી ખરાબીઓ છે, જેને દૂર કરવી ઘણી જ જરૂરી છે. પરંતુ જે સામાજિક બગાડ પર્દો ન હોવાથી આવ્યો છે, તે ઘણો જ દુઃખદ છે. ઉલમાએ કિરામ તથા વઅઝો નસીહત અને તબ્લીગ કરનાર હઝરાતથી ગુઝારીશ છે કે, પોતાના બયાનોમાં તથા જવાબદાર વડીલો પોતાની શરઈ તથા નૈતિક જવાબદારી સમજી આ બાબતે ધ્યાન આપે.

સ્ત્રીઓ માટે રોજી-રોટી રળવાનો શરઈ આદેશ

રોજી-રોટી રળવાના બે મુખ્ય સ્વરૂપો છે. એક સ્થિતિ ધંધા-વ્યાપારની પ્રવૃત્તિમાં સીધી રીતે સંકળાવાની છે અને બીજી સ્થિતિ એ છે કે, પરોક્ષ રીતે મૂંડી રોકવામાં આવે. ધંધા-વ્યાપારમાં સીધી રીતે સંકળાવાના ચાર સ્વરૂપો છે : (૧) ધંધો-વ્યાપાર (લે-વેચ) (૨) ખેતી (૩) ઉદ્યોગ (હુન્નર-કારીગરી) (૪) ભાડે આપવું કે નોકરી કરવી.

ધંધા-વ્યાપારનો અર્થ વેચવું-ખરીદવું છે. અર્થાત્ કોઈ વસ્તુને પોતે કે પ્રતિનિધિ દ્વારા ખરીદવી અને પછી નફો લઈ પોતે અથવા પ્રતિનિધિ દ્વારા વેચવી. સ્ત્રીઓ કોઈ ચીજ વેચે કે ખરીદે તો એ જાઈઝ છે. ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત આયશા (રદી.)એ હઝરત બરીરા (રદી.) નામી બાંદીને તેમના માલિક પાસેથી ખરીદી હતી. *(તિરમિઝી શરીફ)* હઝ. શિફા અદવિયા (રદી.) વિશે નોંધવામાં આવ્યું છે કે, તે અત્તર વેચ્યા કરતી હતી. એવી જ રીતે અસ્મા બિન્તે મખરમા (રદી.) હઝરત ઉમર (રદી.)ના કાળમાં અત્તરનો વ્યાપાર કરતી હતી. હઝ. અબ્દુલ્લાહ બિન અબી રબીઅહ્ (રદી.) યમનથી તેમની પાસે અત્તર મોકલતા હતા. જે લોકોના પૈસા બાકી રહેતા, તેની નોંધ

પણ તેણી રાખતી હતી. *(તબ્કાત ઈબ્ને સઅદ : ૮/૩૦૦)*

આ પ્રકારની ઘણી બધી રિવાયતો મૌજુદ છે. એટલે ઈસ્લામી કાયદાવિદો (ફુકહા) એ બાબતે સર્વસંમત છે કે, ખરીદ-વેચાણ કરવા માટે એ જરૂરી છે કે, માણસ પુખ્તવયનો તથા સભાન અવસ્થામાં હોય, પરંતુ એ જરૂરી નથી કે તે પુરૂષ જ હોય. સ્ત્રીઓ પણ શરીઅતની હદોમાં રહીને કોઈ પણ વસ્તુ ખરીદી કે વેચી શકે છે. અથવા પોતાના પ્રતિનિધિ કે વકીલના માધ્યમથી ધંધો-વ્યાપાર કરી શકે છે.

એ બાબતે પણ સર્વસંમતિ પ્રવર્તે છે કે, ખેતી કે બાગાયત માટે પુરૂષ હોવું જરૂરી નથી. સ્ત્રીઓ શરઈ હદોની જાળવણી કરતાં પોતે પણ ખેતી કરી શકે છે, ફુલછોડ ઉછેરી શકે છે અથવા મજૂરો દ્વારા પણ આ કામ કરાવી શકે છે. અલ્લાહપાકના રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ તબૂક યુદ્ધ માટે જઈ રહ્યા હતા. આપ (સલ.)એ વાદિએ કુરા (એક ખીણનું નામ) ખાતે એક સન્નારીને જોઈ, જે પોતાના બગીચામાં કામ કરી રહી હતી. આપ (સલ.)એ ઝકાતની માત્રાનો અંદાજો કાઢવા માટે બગીચાના ઉત્પાદનનો કયાસ કાઢ્યો. આ હદીષથી એ પણ જાણવા મળે છે કે, તે બગીચો પેલી સ્ત્રીનો જ હતો અને તે પોતે જ તેની દેખરેખ કરી રહ્યા હતા. *(બુખારી શરીફ)*

સ્ત્રીઓ માટે એવા હુન્નર ઉદ્યોગ જે તેમની લાયકાત મુજબ હોય અને જેમાં શરીઅતની હદોનું ઉલ્લંઘન ન થતું હોય, તો એ પણ જાઈઝ છે. હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસ્ઉદની પત્ની કંઈક હુન્નર જાણતા હતા. ખુદ હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદી.) બેરોજગાર હતા. તેણીએ અલ્લાહપાકના રસૂલ (સલ.)થી પૂછ્યું કે, હું મારી કમાયેલી રકમ અબ્દુલ્લાહ તથા તેમના બાળકો પર ખર્ચી નાખું છું એટલે સદકો કરી શકતી નથી. તો શું તેની પર મને સવાબ મળશે ? આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમે જવાબ આપ્યો કે, તમને આનો પણ સવાબ મળશે. આ રિવાયત હદીષની વિવિધ કિતાબોમાં ક્યાંક ટૂંકમાં તો ક્યાંક વિગતે નોંધવામાં આવેલ છે. *(બુખારી, કિતાબુઝઝકાતઃ ૧૪૬૬, મુસ્નદે અહમદ : ૩/૫૦૩, મુસ્લિમ : ૨૩૧૮, તબ્કાત ઈબ્ને સઅદ : ૮/૨૯૦)*

હઝરત સઅદ બિન સહલથી રિવાયત છે કે, એક સ્ત્રીએ અલ્લાહ તઆલાના રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમની સેવામાં કિનારી ભરેલી ચાદર પેશ કરી અને કહ્યું કે, હે અલ્લાહપાકના રસૂલ ! આ મેં મારા હાથથી ભરી છે. *(બુખારી શરીફ : ૧૨૭૭)* એવી જ રીતે કેટલીક સ્ત્રીઓ આપના કાળમાં ખંજર બનાવતી હતી એવો ઉલ્લેખ જોવા મળે છે. વર્તમાનકાળમાં જે કોમ્પ્યુટર તથા ઈલેક્ટ્રોનિક મશીનોનો કાળ છે, એવા ઘણા બધા વિભાગો સર્જાયા છે, જેમાં સ્ત્રીઓ શરઈ હદો તથા સ્ત્રીત્વલક્ષી તકાદાઓની જાળવણી સહિત કામ કરી શકે છે.

આવકનું એક સાધન ભાડા પેટે આપવાનું છે. અર્થાત્ પોતાની વસ્તુ ભાડે આપી વળતર મેળવવામાં આવે. આમ કરવું સ્ત્રીઓ માટે બિલ્કુલ બરાબર છે. એટલા માટે કે ભાડે આપવા માટે પુરૂષ હોવું જરૂરી નથી. જેવી રીતે પુરૂષ પોતાની માલિકીની વસ્તુ ભાડે આપી શકે છે, એવી જ રીતે એક સ્ત્રી પણ પોતાનું મકાન, દુકાન અથવા ગાડી વગેરે ભાડે આપી શકે છે. આનું બીજુ પાસુ એ છે કે, સ્ત્રી ખુદ કોઈ કામની જવાબદારી ઉપાડીને તેનું વળતર મેળવે. બીજા શબ્દોમાં નોકરી કરવામાં આવે. આ પણ સ્ત્રીઓ માટે જાઈઝ છે. એ શરતે કે શરઈ હદોની સાચવણી સાથે હોય. યાને કે પરદા સબંધી અહકામ પર અમલ કરવામાં આવે અને નોકરીના સ્થળે કોઈ પુરૂષ સાથે એકાંત કે અન્ય પુરૂષો સાથે હળવા-મળવાની સ્થિતિ ન સર્જાય. બીજી શરત એ કે નોકરી જો શાદી પહેલાં હોય તો પિતાની અને શાદી પછી હોય તો પતિની પરવાનગીથી કરવામાં આવે. એટલા માટે કે ઈસ્લામી કાનૂન-વિદોએ મજૂરી કે નોકરી કરવા માટે પુરૂષ હોવાની શરત રાખી નથી, બલ્કે એ બાબતે બધા જ ફુકહા (ઈસ્લામી કાયદાશાસ્ત્રીઓ) સંમત છે કે, જે સ્ત્રીને વધુ પ્રમાણમાં દૂધ આવતું હોય, તે વળતર (મજૂરી) લઈને અન્ય બાળકને દૂધ પિવડાવી શકે છે. *(મજમઉલ અન્હુર : ૧/૪૯૭, વિલાયતુલ મર્અતિ ફિલ ફિકહિલ ઈસ્લામી, હાફિઝ મુહમ્મદ અનવર : ૪૮૦-૮૧)*

સારાંશ કે, શરીઅતે સ્ત્રી પર કમાવવાની જવાબદારી રાખી નથી, પરંતુ જો કોઈ સન્નારી શરીઅતના આદેશોની જાળવણી કરતાં શાદી પહેલાં પિતા

તથા શાદી પછી પતિની પરવાનગીથી કોઈક રીતે રોજી-રોટી રળવા માંગે અથવા પતિએ તેને તરછોડી દીધી હોય, તે તેની તથા બાળકોની જરૂરિયાતનો પ્રબંધ ન કરતો હોય તેવી સ્ત્રી પોતાની જરૂરિયાત પૂરી કરવા માટે રોજી-રોટી રળે તો તેની પરવાનગી આપવામાં આવે છે. આ સ્થિતિમાં સ્ત્રી પોતાની કમાણીની પોતે જ માલિક હશે, પતિ માલિક નહીં બને. સૌથી મહત્વપૂર્ણ બાબત તો એ કે, પત્ની કમાય છે છતાં પતિ ઉપર તેનો તથા તેના બાળકોનો નિભાવખર્ચ વાજિબ (જરૂરી) રહેશે. પત્ની પતિ પાસેથી ખર્ચો ન લે એ જુદી વાત છે.

ધંધા-વ્યાપારના કેટલાક સ્વરૂપો એ છે, જેમાં પરોક્ષ રીતે મૂંડી રોકાણ કરવામાં આવે છે અને નફો મેળવવામાં આવે છે. આ સંદર્ભે ત્રણ સ્વરૂપો વધારે મહત્વપૂર્ણ છે :

(૧) એકનો પૈસો, બીજાની મહેનત (મુઝારબત).
(૨) ભાગીદારી (શિર્કત).
(૩) ખેતીવાડી (ઝિરાઅત).

મુઝારબતમાં એક માણસની મૂંડી હોય છે અને બીજાની મહેનત. શિર્કત (ભાગીદારી)માં બે કે તેથી વધારે માણસોની મૂંડી હોય છે અને નફો તેમની વચ્ચે વહેંચાય છે. અને મુઝારઅત એ છે કે, એક માણસ ખુદ ખેતી કરવાના બદલે ખેતર કોઈ ખેડૂતને આપી દે અને બટાઈ ઉપર તેની સાથે નફા વહેંચણીનો મામલો નક્કી કરી લે.

આ ત્રણેય સ્થિતિઓ એવી છે કે, કામમાં ભાગ લીધા વગર માણસ નફો મેળવી શકે છે. સ્ત્રીઓ માટે મૂંડી રોકાણના આ ત્રણેય રસ્તાઓ ખુલ્લા છે. તે પોતાનો માલ (મૂંડી) વર્કિંગ પાર્ટનર (મુઝારિબ)*(અલ મુદવ્વનતુલ કુબરા : ૪/૩૮)*ને આપીને તેનાથી નફો મેળવી શકે છે. તે કોઈ વ્યક્તિ કે કંપની સાથે મૂંડી રોકાણ કરી ભાગીદાર બની શકે છે અથવા શેર ખરીદી શકે છે. તે પોતાની જમીન (ખેત) બટાઈ પર આપીને ઉત્પાદન સ્વરૂપે નફો મેળવી શકે છે. કારણ કે મૂંડી રોકાણના આ ત્રણેય સ્વરૂપોમાં મૂંડી રોકનારનું

પુરૂષ હોવું જરૂરી નથી, સ્ત્રીઓ પણ આ રીતે મૂંડી રોકી શકે છે.

જો શરીઅતના ઉપરોક્ત આદેશોને નજર સમક્ષ રાખવામાં આવે તો જાણવા મળે છે કે, સ્ત્રીઓ માટે ઈસ્લામમાં રોજી કમાવવાના ઘણા બધા રસ્તાઓ ખુલ્લા છે. સામાન્યપણે એમ સમજવામાં આવે છે કે, ઈસ્લામે સ્ત્રી-પુરૂષ વચ્ચે મેળમેળાપની મનાઈ ફરમાવી છે. એ કારણસર સ્ત્રીઓ માટે રોજી-રોટી કમાવવાના માર્ગો મર્યાદિત બની ગયા છે, પરંતુ વાસ્તવિક્તા આ નથી. વાસ્તવિક્તા એ છે કે, આ સીમાબંધીના કારણે સ્ત્રીઓ માટે તકો વધી ગઈ છે. દા.ત. શિક્ષણ તથા આરોગ્યને જ લઈ લો. જો સહશિક્ષણની જગ્યાએ છોકરીઓ માટે જુદી સ્કુલો, કોલેજો સ્થપાયેલી હોય અને તેમાં માત્ર ટીચરો (શિક્ષિકાઓ) જ ભણાવી શકશે એવો કાનૂન હોય તો ચોક્કસ જ તેના કારણે શિક્ષિકાઓની જરૂરિયાત વધી પડશે અને તે શિક્ષિકા કોઈ પણ જાતના માનસિક દબાણ કે તણાવ વગર પોતાનું શૈક્ષણિક કાર્ય કરી શકશે. એવી જ રીતે જો સ્ત્રીઓ માટે જુદી હોસ્પિટલો સ્થાપવામાં આવે તો સ્ત્રી ડૉક્ટરો, નર્સો તથા અન્ય લેડીઝ સ્ટાફની જરૂરિયાતમાં સારો એવો વધારો થઈ જશે. આવી જ સ્થિતિ જીવનના બીજા ક્ષેત્રોની પણ છે. એટલે સચ્ચાઈ એ છે કે, પરદાનો આદેશ અને સ્વતંત્રતાપૂર્વક પરસ્પર મેળ-મેળાપની મનાઈના લીધે સ્ત્રીઓ માટે રોજી કમાવવાની તકો વધશે, ઘટશે નહીં.

ઈસ્લામમાં વારસાઈ હકના અન્યાયની વાત કરનારાઓને આપણે હિંમતપૂર્વક કહી શકીએ છીએ કે, ઈસ્લામ સિવાય દુન્યાના તમામ ધર્મો અને તમામ બંધારણો તથા તમામ જુની અને નવી વ્યવસ્થાઓએ ઔરતને જીવિકાની દૃષ્ટિએ કમઝોર જ રાખી છે, અને તેણીને માટે કોઈ વિશ્વાસપાત્ર વ્યવસ્થા કરી નથી. તેણી જીવિકાના પ્રશ્ન પર હંમેશા નિરાધાર રહી અને પોતાની હાજતમંદીને કારણે અન્યોની ગુલામ અને ઓશ્યાળી બની રહી.

સ્ત્રીઓના સૌથી વધારે શુભેચ્છક અને વર્તમાનયુગના સ્ત્રીઓના બહુ જ હમદર્દ અને મહાન પ્રતિનિધિ યુરોપે સ્ત્રીઓનો જીવિકા વિષયક ઉકેલ આ કાઢ્યો છે કે, એ કોમળ જાતિને શ્રમજીવીઓની લાઈનમાં લાવીને ઉભી

કરી દીધી, અને તેણીને પુરૂષોની જેમ કમાણી કરનારી વ્યક્તિ બનાવી દીધી. હવે બિચારી ઔરત છે કે, ફેક્ટરીમાં, કારખાનામાં, હોટલમાં, બજારમાં, દુકાનમાં રોઝી કમાવવા માટે પુરૂષોની જેમ કામ કરી રહી છે અને કહેવામાં આવી રહ્યું છે કે, અમે સ્ત્રીઓ ઉપર ઉપકાર કર્યો છે કે, તેણીઓને પુરૂષોની બરાબર સમાન બનાવી દીધી ! હવે પુરૂષો સાથે ખભાથી ખભા મિલાવીને કામ કરે છે અને પુરૂષોથી કોઈ રીતે પણ પાછળ નથી. યુરોપ તો કહે જ છે કે, જેવી રીતે પુરૂષોને પેટ ભરવા માટે કમાવવું પડે છે, તેવી જ રીતે સ્ત્રીઓએ પણ પોતાનું પેટ ભરવા માટે કમાવવું જોઈએ. જ્યારે ઈસ્લામી કાયદાએ તેના તથા તેની ઔલાદના જીવનનિર્વાહની, રહેવાની બધી જવાબદારી તેના પતિના સિરે નાંખીને તેણીને ઘરની 'મલિકા' (રાણી) બનાવી દીધી છે.

એટલું જ નહીં, પણ ઈસ્લામે સ્ત્રીઓની જીવિકા વિષયક હેસિયતને આ રીતે અધિક પ્રબળ બનાવી દીધી છે કે, ઔરતને વારસાહકની દૃષ્ટિએ વિશાળ હકોની માલિક બનાવી દીધી. જેઓ ઈસ્લામના વારસાઈ નિયમોને અન્યાયી કહેતા થાકતા નથી, તેઓ જુએ કે ઈસ્લામી નિયમોને આધારે તેણી પુત્રી તરીકે માં-બાપ પાસેથી વારસાહક પ્રાપ્ત કરે છે. વળી, તે બહેન તરીકે પોતાના ભાઈ તથા બહેનના વારસામાંથી હિસ્સો મેળવે છે. તેણી માં તરીકે પોતાની ઔલાદના વારસામાં હિસ્સો પામે છે. તે પત્ની તરીકે પોતાના પતિના વારસામાં હિસ્સો પામે છે. એ જ પ્રમાણે બીજા નજીકના સગાઓ પાસેથી ભાગ પ્રાપ્ત કરે છે. તે ઉપરાંત પતિ પાસેથી મિહૂ પામે છે અને જે કંઈ તેના હિસ્સામાં આવે છે, તેની તે એવી રીતે માલિક બને છે કે, તેના ઉપર કબ્ઝાનો કે તેના ઉપયોગનો તેણીને પૂરો અધિકાર રહે છે. તેમાં ન તો માં-બાપને દખલ દેવાનો અધિકાર છે, ન પતિને અધિકાર છે કે તે દખલ દે. ન અવલાદને અધિકાર છે કે તે દખલ દે. તેણી પોતાના માલ અને જાયદાદ પર સંપૂર્ણ અધિકાર ધરાવે છે કે, જે રીતે ચાહે તેનો ઉપયોગ કરે અને જે રીતના વ્યાપારમાં લગાવવા ઈચ્છે, લગાવી દે. જે જાતની મિલ્કત ખરીદવી હોય, ખરીદે. અને પોતાની જે મિલ્કતને વેચવી હોય તેને વેચી દે.

બેશક, ઔરતોના જીવિકા વિષયક પ્રશ્નના ઉકેલ માટે જે માર્ગ ગ્રહણ કર્યો છે, તે આજે પણ યુરોપના બીજા કોઈ પણ ધર્મ કે બંધારણના ઉકેલથી અધિકઅંશે પ્રબળ અને સંતોષકારક છે. જેનો સ્વીકાર યુરોપીયન સંશોધકોએ પણ કર્યો છે.

ફ્રાન્સીસી સંશોધક **ડોક્ટર લી બોન** "તમદ્દુને અરબ"માં લખે છે કે, "તેણે (એટલે ઈસ્લામે) ઔરતોની સાંસ્કૃતિક હાલત અને તેના દરજ્જાને ઘણી જ પ્રગતિ આપી છે. દા.ત. કુર્આનના વારસાઈ હુકમો જેમનું ઉપર વર્ણન થયું છે, યુરોપના કાનૂનના મુકાબલામાં ઔરતોના હકમાં વધારે હિતકર છે." *(પેજ-૩૬૮)*

વળી, એની સાથે જ ઈસ્લામે રાત-દિવસના 'નફકહ' (ખાવા-પીવા, રહેવા)ના મામલામાં ઔરતોને એવી રીતે નચિંત બનાવી દીધી છે કે, તેણી જ્યાં સુધી પતિવાળી થતી નથી, ત્યાં સુધી તેનો 'નફકહ' તેના વાલીના માથે હોય છે. ચાહે તે બાપ હોય કે ભાઈ હોય કે બીજો કોઈ હોય. અને જ્યારે તે પતિવાળી થઈ જાય છે, તો તેનો નફકહ તેના પતિ પર વાજિબ છે. ખુલાસો આ કે, તેણી જ્યાં સુધી પિયરમાં રહે, જીવિકા મેળવવાની ચિંતાથી નચિંત રહેશે. ઈસ્લામે અર્પેલી સર્વાંગી સહુલતોના બદલામાં અન્ય કૌમોએ આ ૨૦મી સદીમાં ઈસ્લામની 'વારસા પ્રથા'ને પોતાના પ્રચાર દ્વારા અન્યાયી બતાવવા માટે ઔરતને સરખો વારસાહક આપ્યો છે તે ઉપર અમુક નૂતન સંસ્કૃતિવાળા આ દાવો કરવા લાગ્યા છે કે, અમેરિકા અને યુરોપની સ્ત્રીઓને વધારે હકો મળ્યા છે.

પરંતુ એ દાવો નર્યો દંભ અને ભ્રમ છે. ત્યાં તેણીઓને જે કહેવાતા વધારે હકો મળ્યા છે, તે **'તલાક'** અને **'હરવા-ફરવા'** ઉપરાંત **'નિર્લજ્જ મનોરંજન'**ની સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતાના હકો છે. અને તેની સાથે જ તેણીઓ ઉપર એવી વધારે જવાબદારીઓ નાંખેલી છે, જે તેમની નારી જાતની મૂળ પ્રકૃતિ સાથે મેળ ખાતી નથી. વળી, તેણીઓને જે કંઈ આપવામાં આવ્યું છે, તે સંસ્કૃતિ અને સામાજિકતાના એક એવા વાડામાં બંધ કરીને

આપવામાં આવ્યું છે કે, જ્યાં તેણીઓની સર્વશ્રેષ્ઠ અને અતિ મૂલ્યવાન 'મતા' એટલે કે 'સંયમ અને સતીત્વનું રક્ષણ' અશક્ય બની ગયું છે. જ્યાં હકારાત્મક અને નકારાત્મક એવા સાધનો અને કારણો ભેગા કરી દેવામાં આવ્યા છે કે, પોતાના સતીત્વ, સદાચારિતા કે પવિત્રતા જેવી અમૂલ્ય વસ્તુઓની કદર જ દિલમાંથી નીકળી જાય અને છતાંય એટલા મહાન નુકસાનને કોઈ મોટું નુકસાન સમજવામાં આવે નહીં. એવી નિર્લજ્જ સ્વતંત્રતાનો કશો જ અર્થ ખરો ?

સારાંશ કે, તેણીઓને સંયમ, સદાચારિતા તથા ચારિત્ર્યશીલતાના મૂલ્યોથી વંચિત કરીને તેમની કમઅકલી તથા નિર્બળતાને પુરૂષોની મનેચ્છા-ઓને માટે આડ બનાવીને તલાકનો હક પણ તેમને આપી દેવામાં આવ્યો. કેમકે તે ખુશ થઈ જાય કે ખરેખર અમે પુરૂષોની બરાબર છીએ. પરંતુ પરિણામ શું નીકળ્યું ? દાંપત્યજીવનનો ભયાનક વિનાશ, નિકાહોથી વધારે તલાકો, કાયદાનું પેટ ભરવા માટે ખોટા દોષારોપણો ઉપજાવવા, નિર્લજ્જતા અને અશ્લિલતાનો ફેલાવો, કત્લ અને આપઘાતો !

શું શિક્ષિત લોકોથી તે પ્રમાણિત રિપોર્ટો ગુપ્ત છે ? જે વખતોવખત તે દેશોની સામાજિક અને દાંપત્યજીવનની હાલતોના આંકડાઓ લઈને પ્રગટ થાય છે ? શું ત્યાંના વર્તમાનપત્રો, સામયિકો, કિતાબો, ફિલ્મો અને સઘળા કલ્ચરલ સાધનો આ નથી બતાવતા કે, ત્યાંના સંયમ અને સતીત્વના વર્તુળોમાં અવ્યવસ્થા અને અરાજકતા પ્રસરી ચૂકી છે અને ભૂકંપ વ્યાપી ચૂક્યો છે ?

સમાન કૌટુંબિક ધારો લાવવા પાછળ હિંદુ માનસનું ષડયંત્ર

વી. ટી. રાજશેખર (તંત્રી : દલિત વૉઈસ, બેંગ્લોર)

ભારતનો શાસક વર્ગ જે પણ હોય, પોતાની ખામી, કમજોરી અને સળગતા પ્રશ્નોથી જાહેર જનતાનું ધ્યાન હટાવવા કે ચૂંટણી નજીક હોય ત્યારે મતોનું ધ્રુવિકરણ કરવા એવા એવા પ્રશ્નો ઉભા કરે છે, જેનાથી દેશને લાભ થવાને બદલે સરવાળે નુકસાન જ થાય છે. આવા પ્રશ્નોને હવા આપવા

જનતાને ઉંધા ચશ્મા પહેરાવી અબજો રૂપિયાનું આંધણ કરાવી નાંખે છે. પોતે સરકાર પ્રેસ અને ઈલેક્ટ્રોનિક મિડીયા અર્થે એના માટે હજારો કરોડ રૂપિયા જાહેરાત પાછળ ખર્ચી નાંખે છે. એને ગરીબી, બેકારી, કુપોષણ, શિક્ષણ, બેરોજગારી, રોડ, વાહન વ્યવસ્થા, ઈલાજ, ઉપચાર, ખેડૂતોના પ્રશ્નો અને જનતાને સુખ-સગવડ આપવાનું સુઝતું નથી. મુસ્લિમ સ્ત્રીઓને શિક્ષણ, ઘડતર, નોકરી, રોજી-રોજગાર તો અપાતો નથી, પણ ધર્મને નિશાન બનાવી બિનજરૂરી અને પૂર્વગ્રહયુક્ત પ્રશ્નો ઉભા કરી એની દયાનો દેખાવ કરી મગરના આંસૂ વહેવડાવવાનું જરૂરી લાગે છે. ત્રણ તલાક એકી સાથે દઈ લગ્ન વિચ્છેદ કરવાના મુસ્લિમ સમાજના બિનઈસ્લામી રિવાજને બહાનુ બનાવી ઈસ્લામના સાચા કાયદાઓને વગોવવાનું એણે શરૂ કરી દીધું છે. આનો હેતુ સમાજસુધાર કે મુસ્લિમ સ્ત્રીપ્રેમ નથી, પણ મુસલમાનોમાં માનસિક દબાણ ઉભું કરી એમને ભયભીત કરવાનો છે. એમને દબાવી કચડી રાખવાનો છે. એથી વધીને હિંદુ ધર્મનું સ્ત્રી શોષણ પર પડદો નાંખવાનો છે. હિંદુ ધર્મ પાસે વારસાનો કોઈ કાયદો નથી, છૂટાછેડા અંગેનો કોઈ કાયદો નથી, પતિ-પત્નીના હક્કો-અધિકારો અને ફરજ ડ્યુટીનો કોઈ કાયદો નથી. ત્યક્તા, વિધવા, વૃદ્ધ સ્ત્રીઓની સંભાળનો કોઈ કાયદો નથી, બાળલગ્ન, સતી થવાથી રોકવાનો કે સ્ત્રીની રક્ષા માટેનો કોઈ કાયદો નથી. એટલે વારે ઘડીએ અંગ્રેજોના સમયથી આજ સુધી હિંદુ સ્ત્રીઓના રક્ષણ માટે સંસદમાં કાયદા ઘડવા પડતા રહ્યા છે. અને એ એમને સ્વીકાર્ય પણ રહ્યા છે. હજુ પણ એ કાયદામાં ઘણી ઉણપો છે, જેને બદલવા હિંદુ સ્ત્રી આતુર છે. આ સુધારાઓ પણ મુસ્લિમ કાયદાઓને લક્ષમાં રાખીને કરવામાં આવ્યા છે. એને લઈ હિંદુ સમૂદાયના સાચા બુદ્ધિજીવીઓ ઈસ્લામી કાયદા હિંદુ સમાજ માટે લાવવા માંગે છે, પણ એવી સીધી વાત કરી શકતા નથી. એટલે એક દેશ એક કાયદાની માંગ કરી એની ઓથમાં મુસ્લિમ કૌટુંબિક ધારો લાગુ પાડવા માંગે છે. એના માટે મારી પાસે નીચે મુજબની દલીલો છે :

દલીલ નંબર-૧ :

૧૯૫૫માં હિંદુ લગ્નધારો **Hindu Marriage Act** અને ૧૯૫૬માં

હિંદુ વારસાધારો **Hindu Succession Act** નામથી કાયદા બનાવવામાં આવ્યા. જ્યારે કે ઈન્ડિયન વારસાધારો **Indian Succession Act** નામી કાયદો પહેલેથી જ અસ્તિત્વમાં હતો. જો હિંદુઓને સમાન કૌટુંબિક ધારો લાવવો જ હતો, તો આજ કાયદામાં ફેરફાર કરીને એને જ અમલ હેઠળ રાખી શકતા. દરેક ભારતીય પર એને લાગુ પાડી શકત. પછી હિંદુ ધારા શબ્દ સાથે પોતાને અન્યોથી અલગ કરવાની અને આખો નવો ધારો લાવવાની જરૂરત જ ક્યાં હતી ?

દલીલ નંબર-૨ :

હિંદુ ધર્મમાં લગ્ન એ રેશમની દોરીમાં મઢેલી ગાંઠની જેમ કદી ન છૂટે એવી ગાંઠ ગણાય છે. એ તો લગ્ન થયા તે થયા, હવે એ તૂટી કે છૂટી શકે જ નહીં. એ તો જનમ-જનમના ફેરા ગણાય. છૂટાછેડાથી એમને પહેલાં પણ નફરત હતી અને આજે પણ છે. છતાં અસંખ્ય તકલીફોને લઈ હિંદુ લગ્નધારામાં છૂટાછેડાની જોગવાઈ ઉભી કરવામાં આવી, પણ એને એટલું અઘરૂ બનાવવામાં આવ્યું કે, યુવાન વહુ કે પતિ જો કેસ દાખલ કરે તો એની પતાવટ થતાં થતાં બંને ઘરડા થઈ જાય. એટલે હિંદુ બુદ્ધિજીવીઓ ઈસ્લામી કાયદાથી નજીક આવવા માંગે છે. તેઓ રાજી-ખૂશીથી છૂટાછેડા લેવાનો કાયદો સ્વીકારવા માંગે છે. જેના હેઠળ લગ્નના એક વર્ષ પછી પતિ-પત્ની રાજીખૂશીથી છૂટા થવાનો હક મેળવી શકે છે. શહેરોમાં વસતી હિંદુ સ્ત્રીઓ સ્વખૂશીએ છૂટાછેડા લેવાને બદલે પોતે અલગ રહી ઘર ભાડુ અને ખાધાખોરાકી લઈને બીજા પુરૂષોનો સહવાસ મેળવતી રહે છે કે, કોઈની રખાત બની જાય છે. એને લઈ હિંદુ પુરૂષોએ બે માર્ગ ધારણ કર્યા છે :

(અ) પત્નીને સળગાવી કે હત્યા કરી બધા પુરાવાનો નાશ કરી નાંખે છે. પછી એને આત્મહત્યામાં ખપાવવા પ્રયાસ થાય છે. હિંદુ સમાજમાં નવવધૂઓના મૃત્યુ મોટાભાગે છૂટાછેડા મેળવવાની સંકડામણ અને ગૂંગળામણને આભારી હોય છે.

(બ) હિંદુ પુરૂષોએ છૂટાછેડા ન થવાની ગૂંગળામણથી બચવા બીજી શાદી કરવાનો માર્ગ કાઢ્યો છે. કોર્ટ જલ્દી છૂટાછેડાનો નિર્ણય આપતી નથી, એને લઈ એ બીજી શાદી કરી શકતો નથી. બીજી શાદી ગુપ્ત રીતે થતી હોવાથી પત્ની એને કોર્ટમાં સાબિત કરી શકતી નથી. જો એ સાબિત કરી દે, તો ગુનેગાર ઠરતી વ્યક્તિને ઈન્ડિયન પીનલ કોડ હેઠળ સઝા થઈ શકે છે. અને તે જેલ (સઝા) ભોગવવા તૈયાર પણ થઈ જાય છે. જે કોર્ટના દસ-પંદર વર્ષના ધક્કા-ફેરા ખાવા કરતાં ઓછી અને સરળ ગણી શકાય છે. ઘણી મહિલા સંસ્થાઓ એને લઈ વારંવાર પતિને સઝા કરાવવા માટે બીજી શાદીના પુરાવા પદ્ધતિમાં સરળતાની જોગવાઈ કરવાની માંગ કરતી રહે છે. જો આ માંગ સ્વીકારાય જાય તો બીજી પત્નીના હક્ક-અધિકાર અને વારસામાં એના અને એના બાળકોના હક્ક-અધિકારના પ્રશ્નો ઉભા થાય છે. એને લઈ પત્ની પતિને સઝાથી બચવા-બચાવવા પતિની બીજી પત્ની કે રખાતને લાચારીએ વેઠતી રહે છે. એને લઈ હિંદુ બુદ્ધિજીવીઓ બીજી શાદીના પુરાવાને સરળ બનાવવા, પતિને સઝા અપાવવા અને બીજી પત્નીને પહેલી પત્નીની જેમ દરજ્જો અપાવવાની માંગ કરતા રહે છે. આવું સ્વીકારાઈ જાય તો આપમેળે મુસ્લિમ કૌટુંબિક ધારો સ્વીકારેલો કહેવાય. તફાવત માત્ર એટલો જ રહેશે કે, મુસ્લિમ કાયદામાં બીજી શાદી કરવાની સઝા નથી. જ્યારે આ હિંદુ કાયદામાં સઝા પછી કાયદેસરતા મળી શકે છે.

દલીલ નંબર-૩ :

હિંદુ પત્નીના વ્યભિચાર, ઠંડાપણું, જીદી સ્વભાવ અને લવારાપણાંથી પતિ લાચાર અને દબાણવશ બને છે. પતિથી પત્ની વધુ ભણેલી, વધુ માલદાર, વધુ હોદ્દો અને મોભ્ભો ધરાવનાર હોય તો વધુ સાથ-સમય આપી શકતી નથી, સંતોષ આપી શકતી નથી. શાંતિ-સલામતીભર્યું જીવન આપી શકતી નથી અથવા પતિ બીજી શાદી કરવા ઈચ્છતો હોય કે કોઈ સ્ત્રીના પ્રેમમાં હોય ત્યારે પુરૂષ ધર્મ પરિવર્તન કરી બહુપત્નીત્વના ઈસ્લામી કાયદાનું શરણ લે છે અને બીજું લગ્ન કરી લે છે. હિંદુ સમુદાય અહીં વિચારે છે કે,

ધર્મ પરિવર્તન કરવાથી આવા હિંદુ પુરૂષો મનમાની કરવા છૂટ મેળવી લે છે અને કાયદાની પકડમાં આવતા નથી. તેઓ આવા પુરૂષો કે સ્ત્રીઓને સુધારવાના બદલે ઈસ્લામી કાયદાને બદનામ કરી તેને જડમૂળથી નાબૂદ કરવા પ્રયત્નો કરે છે. જ્યારે કેટલાક હિંદુઓ મુસ્લિમ કૌટુંબિક ધારાને પોતાના લાભાર્થે પસંદ કરે છે.

દલીલ નંબર-૪ :

મુસ્લિમ પર્સનલ લૉમાં તલાક આપવા પ્રથમ ઘણા બંધનો છે. સહનશીલતાથી બંનેએ કામ લેવું, સહકારથી કામ લેવું, સાથે સૂવાનું છોડવું, ઢોલઢપાત કરી ચેતવવું, બંને પક્ષના સારા માણસોને લવાદ પેટે બોલાવી ઉકેલ લાવવો. અંતે નિભાવ-બનાવ કોઈ પણ રીતે શક્ય ન હોય તો એક જ તલાક સંભોગ વિનાના પવિત્રતાના દિવસોમાં આપવી. હિંદુ કાયદામાં પણ આ મુસ્લિમ કાયદાથી લાભ લેવામાં આવ્યો છે. પણ ભારતીય કોર્ટના ન્યાયાધિશો આ બધું પોતાના હસ્તક લઈ નિર્ણય આપે છે અને પછી તલાક (છૂટાછેડા)ની પ્રક્રિયા શરૂ કરે છે.

દલીલ નંબર-૫ :

ભારતના હિંદુ સમૂદાયનું દર પાંચમું ઘર વિખરાયેલું છે. પ્રારંભિક દિવસોમાં પ્યાર-પ્રેમ જુનો થતાં જ નોકરીવાળા દંપતીઓમાં અંતર ઉભુ થવા માંડે છે. તેમનામાં ધાર્મિક પ્રભાવ-પકડ ઓછી છે, એને લઈ પુરૂષ આર્યન દેવતાઓની સંસ્કૃતિ મુજબ બીજી સ્ત્રીઓ તરફ આકર્ષાય છે. ધર્મ એને બચાવી શકે એને બદલે સમાજ બચાવવાનું કર્તવ્ય નિભાવે છે. પરિણામે તલાક-છૂટાછેડા પર અંત આવે છે.

દલીલ નંબર-૬ :

બંને પ્રકારના મિડીયા હિંદુઓના હાથમાં છે. એટલે મુસ્લિમ સ્ત્રીની તલાક પર બનાવટી લાગણીનો દેખાવ કરી શોર મચાવે છે. પણ રોજે રોજ તૂટતા-વિખરાતા હિંદુ ઘરોની ઘટનાઓ પર, આત્મહત્યાઓ પર, બાળી-સળગાવી દેવા પર, મારી નાંખવા પર, રખડતી કરી મૂકવા પર હોબાળો

મચાવવામાં આવતો નથી. સમાન કૌટુંબિક ધારા પાછળ હિંદુઓની ગંદી માનસિકતાનું વિશ્લેષણ કરવા પછી બહુપત્નીત્વ પર વાત કરીએ.

ભારતમાં દર છઠ્ઠું ઘર મુસલમાનોનું ઘર છે. એમ છતાં કહેવાતા હિંદુ બુદ્ધિજીવીઓ મુસલમાનને અને ઈસ્લામને અંગ્રેજ પશ્ચત્યવાદીઓના મુસ્લિમ અને ઈસ્લામ દુશ્મની પર આધારિત પુસ્તકોના લખાણોથી કે યુરોપ-અમેરિકાના પૂર્વગ્રહ આધારિત મંતવ્યોથી ઓળખે છે. (ભારતના વડાપ્રધાન જેવા જવાબદાર પણ આ પૂર્વગ્રહના આધારે બોલી ચૂક્યા છે કે, મુસલમાન ચાર પત્ની રાખી પચ્ચીસ બાળકો પેદા કરે છે.) કેટલીક હિંદુ શાળાઓમાં બાળકોને શીખવાડવામાં આવે છે કે, દરેક મુસલમાન જીવનભરમાં ૨૦ ગાય મારી ખાય છે. જો આપણે એક મુસલમાનને મારીશું, તો ૨૦ ગાય બચાવી શકીશું. લોકચર્ચા પર વિશ્વાસ રાખતા હિંદુઓ માને છે કે, મુસલમાન ખાણું ખારૂ-મોળુ થવા પર ઝટ દઈને તલાક આપતો રહે છે અને ચાર પત્નીઓ કરી તાગડધિન્ના કરે છે. જ્યારે વાસ્તવિક્તા એ છે કે, અનેક પ્રશ્નોને લઈ ૩૦-૩૦ વર્ષ સુધી મુસ્લિમ યુવક-યુવતીઓ વિવાહ કરતા નથી. ૯૫ ટકા પુરૂષો એટલા ગરીબ છે કે ચાર તો શું, એક પત્નીને મુશ્કેલીથી રાખી શકે છે. બાળકો સરેરાશ ત્રણ-ચાર ઉછેરી શકે છે. હિંદુ એ સમજી શકતા નથી કે, વિવાહ માત્ર વાસના સંતોષવા નહીં, પણ સામાજીક, શારિરીક અને ચારિત્ર્યશીલતા માટે પણ જરૂરી હોય છે. વિધવાઓ, તલાકશુદા છોકરી સંખ્યાના વધારાને સાંતરવા માટે પણ એકથી વધુ શાદી જરૂરી બને છે. ગરીબો માંગુ ન આવવાને લઈ કે અપંગ, અપાહિજની શાદી ન થતી હોવાને લઈ બીજી શાદી કરવી સમાજને સુરક્ષિત રાખવા જરૂરી બને છે. એવું ન થવાથી સ્ત્રી વ્યભિચાર, કોલગર્લ, સેલ્સગર્લ, મંદિરની દાસી, દેવદાસી કે રખાત બની જાય છે. માઓવાદ આવવા પહેલાં શંગાઈમાં આવી લાખો છોકરીઓ હતી. મુંબઈ, દિલ્હી, કલકત્તા જેવા મોટા શહેરોમાં નેપાળ, બિહાર, બંગાળ જેવા ગરીબ વિસ્તારોની હજારો હિંદુ છોકરીઓ અને હવે તો માલદાર કે કોલેજમાં જતી કે હોસ્ટેલોમાં રહેતી છોકરીઓ ખરાબ ધંધે ચઢતી રોજેરોજ પકડાતી રહે છે. આ બગાડ અટકાવવા ઈસ્લામે પ્રમાણિત

અને સભ્ય પદ્ધતિ બીજી શાદી કરવાની બતાવી છે. હિંદુઓ વાંધો લેતા કહે છે કે, ત્રણ-ચાર પતિઓ રાખવાનો આવો અધિકાર સ્ત્રીને કેમ નથી ? પાંચ પાંડવોની સંયુક્ત પત્ની દ્રોપદી હતી, એને અનુલક્ષી ભારતના કેટલાક ભાગોમાં એક માં-બાપની ઔલાદ સાથે મળીને એક પત્ની રાખી નંબરવાર ભોગવે છે. એમાં ક્યું, કોનું બાળક છે, એ વંશ જણાતો નથી અને બાળક અનેક પિતા ધરાવતું થઈ જાય છે. બ્રાહ્મણો તો પોતાના પુરૂષોને જ પવિત્ર અને બાકી સ્ત્રી-પુરૂષ ત્યાં સુધી કે બ્રાહ્મણ સ્ત્રીને પણ શુદ્ર અને નીચ સમજે છે. આ બધાને લઈ હિંદુઓને મુસલમાનોથી ઈર્ષા થાય છે. મુસ્લિમ સુખી દાંપત્યજીવનને એ નથી જોઈ શકતો એટલે મુસલમાનને પણ પોતાની મુસીબતમાં ગરકાવ જોવા માંગે છે અને મુસ્લિમ સ્ત્રીઓ સાથે અન્યાય-અત્યાચાર થતો હોવાના બરાડા પાડે છે.

ઈસ્લામે સૌ પહેલાં એ વિચાર આપ્યો કે, વિવાહ એ બંધન નહીં પણ પવિત્ર કરાર છે. જેમાં જુદા થવાની જોગવાઈ પણ છે. સૌપ્રથમ ઈસ્લામે જ ધણી અને બાપ બંનેના માલમાં સ્ત્રીને વારસાઈ હક આપ્યો. તેને માલ, નાણાં અને સંપત્તિ પર માલિકી હક આપ્યો. ઔલાદને કે કોઈને પણ આપવા ન આપવાનો સ્ત્રીને સંપૂર્ણ અધિકાર આપ્યો. તેને બાળક ન ધવડાવવા, ઘરનું કામ ન કરવા અને નોકરી ન કરવા, રોજી ન રળવાનો સંપૂર્ણ અધિકાર આપ્યો. આજનું ઘર અને ઘરની કહેવાતી જવાબદારી પરસ્પરની સમજ, સહકાર, એકબીજાને હુંફ આપી વિકાસ સાધવા અને નવી પેઢીને આગળ વધારવા માટે ભોગ-બલિદાન આપવાની ભાવનાના આધારે છે.

હિંદુ દંતકથાઓમાં ઋષિઓ, દેવતાઓએ એકબીજાની પત્નીઓ કે પુત્રીઓ સાથે વ્યભિચાર કર્યાના અને શાપિત થઈ કોપાયમાન થવાના લખાણો વાંચવા મળે છે. રામના પિતા દશરથની કાયદેસર ત્રણ ધર્મ-પત્નીઓ હોવા છતાં હજારો અધર્મ પત્નીઓ અને દાસીઓ હતી. બેવફાઈની શંકાના આધારે રામે પોતાની પત્ની સીતાને કાઢી મૂકી હતી. કૃષ્ણની પ્રિયતમા રાધા કોઈ બીજાની પત્ની હતી અને તેના લગ્ન ચાલુ હોવા છતાં કૃષ્ણલીલા ચાલુ રહી

હતી. કૃષ્ણની હજારો ગોપીઓ હતી. જેની સાથે કૃષ્ણ લીલા કરતા હતા. આર્યન દેવતા વાસનાના ભૂખ્યા હોવાના, કેટલીય પત્નીઓ રાખતા હોવાના, પત્નીને ત્યજીને રખાતો રાખતા હોવાના, વ્યભિચાર જ નહીં બળાત્કાર કરતા હોવાની ઘટનાઓ આલેખાયેલી છે. જુગારમાં પત્નીઓ હારતા હોવાના પણ કિસ્સા લખાયા છે. તમે કોઈ પણ મંદિરમાં કે ઔરંગાબાદ શહેરની બહાર આવેલી ગુફાઓ, ઈલોરા-અજંટાની ગુફાઓ, મધ્યપ્રદેશમાં ખજૂરાહોના મંદિરો, મુંબઈ પાસે આવેલા ટાપુની ગુફાઓમાં જાઓ તો પાતળી કમર, મોટા નિતંભો, ઉભરેલી છાતીઓ ધરાવતી નારીની વાસના ઉત્તેજતી મૂર્તિઓ જોવા મળશે. અમુક જગ્યાએ તો સ્ત્રી-પુરૂષના ગુપ્તાંગો પણ કોતરાયેલા જોવા મળશે. એટલે જ હિંદુ જાતિનું બીજું નામ નગ્નતા અને બિભત્સતા કહી શકાય છે. દેવતાનું ગુપ્તાંગ શિવલીંગની પૂજા થાય છે. શિવલીંગના સંખ્યાબંધ મંદિરો હોય છે. પાર્વતીના ગુપ્તાંગના આકારની વચ્ચે શિવલીંગ નીકળેલું હોય છે. જેને દૂધ, ચંદન, ગંગાજળથી અભિષેક (ધોવા) કરવામાં આવે છે. સવર્ણો ખાસ લીંગની અને પાર્વતીના ગુપ્તાંગની પૂજા કરે છે. જે એમની વાસનાભરી માનસિકતાને છતી કરે છે. સામાન્ય હિંદી ભાષામાં કુચારિત્ર્યવાન સ્ત્રી અને વિધવા માટે રાંડનો શબ્દ ઉચ્ચારાય છે. રાંડ પરથી રંડી શબ્દ બન્યો છે. દેવદાસી પધ્ધતિ આવા જ કુચારિત્ર્યતાનું બીજુ નામ છે. ઈન્ડિયન પીનલ કૉડ બનાવનાર બોર્ડ સભ્યોએ જો મુસ્લિમ કાયદાઓનો આધાર ન લીધો હોત, તો ભારતમાં વ્યભિચાર, સૃષ્ટિ વિરૂદ્ધનું કાર્ય, બહુપત્નીત્વ, જુગાર અને અશ્લિલતા ગુનો ગણાત નહીં. ક્ષત્રીયના મૃત્યુ પર તેની પત્નીએ તેની ચિતા સાથે સતી બની સળગી મરવું, બ્રાહ્મણના મૃત્યુ પર તેની પત્નીએ મુંડન કરાવી સફેદ કપડાં પહેરી ખૂણો પકડવો જરૂરી છે. પિરિયડ (માસિક રક્તસ્ત્રાવ) વેળા એને દરેક રીતે અસ્પૃશ્ય બનાવી અલગ કરી દેવાની પરંપરા એ સ્ત્રીના ગૌરવનું લાંછન છે. મુસ્લિમ પર્સનલ લૉમાં આ બધું હરામ છે. ઈસ્લામે સ્ત્રીને પુરૂષોથી વધુ હક્કો અને માન-સન્માન આપ્યું છે. ઈસ્લામે સ્ત્રીને એ સમજાવ્યું છે કે, પતિ વિના નિકાહે રખાત સ્ત્રી રાખે કે વ્યભિચાર કરતો ફરે એના કરતાં પ્રમાણિત અને

હલાલ રીતે બીજી પત્ની કરે એમાં એનું, એની ઔલાદ અને કુટુંબની ભલાઈ, ઈઝઝત, સ્વચ્છતા, પવિત્રતા અને ચારિત્ર્યતા સમાયેલા છે. અમે બુદ્ધિજીવીઓને જ્યોર્જ બર્નાડ શૉનું પુસ્તક “Getting Married”ની માત્ર પ્રસ્તાવના વાંચી જવાની સલાહ આપીએ છીએ. ઈસ્લામના બહુપત્નીત્વના આદેશથી માલ-સંપત્તિની વિશાળ પાયે વહેંચણીની ક્રિયા આપમેળે વારસા વહેંચણીના રૂપે અમલમાં આવે છે. નાણાં-સંપત્તિનો સંગ્રહ થવાને બદલે એ અનેકમાં વહેંચાઈ જઈ ફેલાતી-ફરતી રહે છે. સમાજ અને અન્ય ધર્મના દૂષણો સામે રાખી ઈસ્લામનો પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના અભ્યાસ કરવામાં આવે તો એની સારપ, શ્રેષ્ઠતા અને સંસ્કારિતા આપમેળે સમજમાં આવશે.

સમાન સિવિલ કૉડની રૂપરેખા

સમાન સિવિલ કૉડ બનાવવામાં જો સરકાર સફળ થઈ ગઈ, તો તેનું કાર્યક્ષેત્ર ફક્ત એકથી વધારે લગ્નોના પ્રતિબંધ સુધી સીમિત નહીં રહે, બલ્કે તેના કાર્યક્ષેત્રમાં લગ્ન, ખુલા, ફસ્ખે-નિકાહ અને વારસા જેવા તમામ મામલાઓ આવી જશે અને તેના સંદર્ભમાં જે સંહિતા (Code) બનાવવામાં આવશે, તે તમામ નાગરિકો પર લાગુ કરવામાં આવશે, ચાહે તે મુસ્લિમ હોય, હિંદુ હોય, ખ્રિસ્તી હોય કે પારસી. આ કાનૂન દરેક પ્રકારના ધાર્મિક બંધનોથી સ્વતંત્ર હશે. તેથી તેનો ટકરાવ કેવળ ફુકહા (ઈસ્લામી કાયદા-શાસ્ત્રીઓ)ના ઈજ્તિહાદો (સંશોધન આધારીત અભિપ્રાયો)થી જ નહીં હોય, બલ્કે તેની મારથી કુર્આન અને સુન્નતના સ્પષ્ટ આદેશો પણ નહીં બચી શકે.

સમાન સિવિલ કૉડ કયા પ્રકારના નિયમો પર આધારિત હશે, તેનો જવાબ, આમ તો તે વખતે જ મળી શકશે, જ્યારે અલ્લાહ ન કરે, સમાન સિવિલ કૉડ બનાવવાની નોબત આવશે. પરંતુ આ કૉડ, જે લાઈનો પર તૈયાર થશે, તે અજાણ અને અનિશ્ચિત નથી; કેમ કે તેનું ઘડતર બહુમતના આધારે થશે, જેમ કે સંસદમાં કાનૂન-ઘડતર માટે પદ્ધતિ નિર્ધારિત છે. આ રીતે વ્યવહારૂ રૂપે બહુમતી સંપ્રદાય જ તેનું ઘડતર કરશે, અને બહુમતી સંપ્રદાયની માનસિકતા વિશે સૌ જાણે છે કે તે એ જ લાઈન પર વિચારે છે,

જે પશ્ચિમી સભ્યતાની લાઈન છે. જેમ કે બહુપત્નીત્વની મનાઈ હોવી જોઈએ, તલાકનો અધિકાર પુરુષને નહીં, બલ્કે અદાલતને હોવો જોઈએ, વારસાના મામલામાં છોકરા અને છોકરીનો હિસ્સો બરાબર હોવો જોઈએ વગેરે; અને એ વાત બધા જાણે જ છે કે બહુમતી સમુદાયે અમુક વર્ષો પહેલાં હિંદુ કૉડ બિલ પસાર કર્યો હતો, જે હિંદુ મેરેજ એક્ટ (Hindu Marriage Act) અને હિંદુ સકસેશન એક્ટ (Hindu Succession Act)ના સ્વરૂપે અમલમાં છે. આ કાનૂનોમાં બહુમતી સમુદાયની માનસિકતા ખુલીને સામે આવી ગઈ છે. તેથી એમ કહેવું ખોટું નહીં હોય કે હિંદુ કૉડના દર્પણમાં સમાન સિવિલ કૉડનું પ્રતિબિંબ જોઈ શકાય છે. તેનું સમર્થન લંડન યુનિવર્સિટીમાં ઓરિએન્ટલ કાનૂનના પ્રોફેસર ડંકનના આ વિચારથી પણ થઈ શકે છે, જે તેમણે ઈન્ડિયન સિવિલ કૉડ વિશે વ્યક્ત કર્યો હતો. તેઓ લખે છે :

The Civil Code promised in Article 44 of the Constitution is like the “Hindu Code” of which we have spoken before, a misnomer, but a convenient one.

(Religion Law and the State in India by J. Duncan, P. 546)

“જે સિવિલ કૉડનું બંધારણની કલમ-૪૪ માં વચન આપવામાં આવ્યું છે, તે હિંદુ કૉડ જેવો છે, જેના વિશે અમે આનાથી અગાઉ ચર્ચા કરી ચૂક્યા છીએ; જો કે (હિંદુ કૉડ) નામની રીતે ગેરસમજ ઊભી કરવાવાળો છે, પરંતુ વિષય (સિવિલ કૉડ) આ જ છે.”

જ્યારે બહુમતી સમુદાયની માનસિકતા અને વિચારશૈલીની ખબર છે, તો તેનાથી એ આશા કેવી રીતે રાખી શકાય કે તે સમાન સિવિલ કૉડ બનાવતી વખતે આનાથી તદ્દન જુદો જ નિર્ણય કરશે ! ગૌણ બાબતો અને વિગતોમાં, સંભવ છે કે કંઈક ફરક થઈ જાય, પરંતુ સૈદ્ધાંતિક નિર્ણયો એ જ હશે, જે હિંદુ કૉડના સ્વરૂપમાં મોજૂદ છે. બીજા શબ્દોમાં હિંદુ કૉડને થોડાઘણાં ફેરફારો સાથે સમાન સિવિલ કૉડ (Uniform Civil Code)ની હેસિયત આપી દેવામાં આવશે. તેથી જરૂરી છે કે વર્તમાન હિંદુ કૉડની

સમીક્ષા કરીને જોવામાં આવે કે તે મુસ્લિમ પર્સનલ લૉથી કેટલે અંશે ભિન્ન અને વિરોધી છે.

હિંદુ મેરેજ એક્ટ-૧૯૫૫ (Hindu Marriage Act-૧૯૫૫), જેનું પ્રચલિત નામ હિંદુ કૉડ છે, હેઠળ એક પત્નીની હયાતીમાં બીજા લગ્ન નહીં કરી શકાય, જ્યારે કે ઈસ્લામ ન્યાયની શરત સાથે ચાર પત્નીઓ સુધીની છૂટ આપે છે અને આ છૂટ અનેક જરૂરતોના આધારે આપવામાં આવી છે. અમુક સંજોગોમાં બીજા લગ્નની આવશ્યકતા પડે છે. જો કોઈની પત્ની હંમેશા બીમાર રહે છે અથવા તેનાથી સંતાન નથી, તો પુરુષની સામે બે ઉપાયો રહી જાય છે - એક એ કે તે તેને તલાક આપી દે અને બીજી સ્ત્રીથી લગ્ન કરી લે, અને બીજો ઉપાય એ છે કે તેને પોતાના દાંપત્યમાં રાખીને બીજા લગ્ન કરી લે. સ્પષ્ટ છે કે પહેલા ઉપાયની તુલનામાં બીજો ઉપાય વધારે સારો છે. પરંતુ જો બહુપત્નીત્વ પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવે તો લોકો પહેલો ઉપાય જ અપનાવવા માટે વિવશ હશે, અને સ્પષ્ટ છે કે આ સ્થિતિ સ્ત્રી માટે સારી નહીં હોય.

વિધવાઓના પ્રશ્નના ઉકેલ સંદર્ભે પણ બહુપત્નીત્વની છૂટ આપવી આવશ્યક છે અને સૌથી મોટી વાત એ છે કે ઈસ્લામે, જે સરાસર તકવા (સંયમ) તથા પવિત્રતાનો દીન (ધર્મ) છે, પુરુષને અનુચિત અને ગેરકાયદેસર માર્ગોથી બચાવવા માટે બહુપત્નીત્વનો માર્ગ ખુલ્લો રાખ્યો છે. તેથી આ કાયદેસર માર્ગને અવરોધવા અને બંધ કરવાનું કૃત્ય ગેરકાયદેસર અને અનુચિત માર્ગને ખોલી દેવાનું કારણ બનશે અને પશ્ચિમી સભ્યતાએ આ જ સ્થિતિ ઊભી કરી દીધી છે. કાનૂની રીતે એકપત્નીત્વ પર આગ્રહ છે, પરંતુ ગેરકાનૂની રીતે જેટલી સ્ત્રીઓની સાથે 'સંબંધો' બાંધવાનો બધા માટે અવકાશ છે, બલ્કે પશ્ચિમી સભ્યતાએ લલિતાકળા અને આર્ટ, નૃત્ય અને સંગીત વગેરે દ્વારા જાતીય અને યૌન દુરાચાર માટેના અનેક રસ્તાઓ ખોલી દીધા છે અને તે એવી ભાવનાઓમાં એવો આવેગ ઊભો કરે છે કે માણસ એક સ્ત્રી પર સંતોષ કરી જ ન શકે. પરંતુ બીજી બાજુ એકપત્નીત્વને

કાનૂની રીતે લાગુ કરવા માગે છે. પશ્ચિમી સભ્યતાના આ ધ્વજવાહકોને છેવટે શું અધિકાર છે કે તેઓ બહુપત્નીત્વના કાયદેસર માર્ગને બંધ કરે.

તલાકના સંદર્ભમાં પણ હિંદુ કૉડ ઈસ્લામના તલાકના કાનૂનના તદ્દન વિરુદ્ધ છે અને આધુનિક સંસ્કૃતિથી એકરૂપ છે. તેણે તલાકનો અધિકાર પુરુષને નહીં, બલ્કે અદાલતને આપ્યો છે. જો કોઈ વ્યક્તિ પોતાની પત્નીને તલાક આપવા માગતો હોય અથવા પત્ની છુટાછેડા લેવા માગતી હોય, તો પતિ કે પત્નીએ અદાલતમાં અરજી કરવાની હોય છે. જો અદાલત કૉડમાં ઉલ્લેખિત કારણોમાંથી કોઈ કારણને આધાર બનાવીને તલાકની ડિક્રી (Decree, હુકમ) આપી દે છે, તો બંનેમાં છુટાછેડા થઈ જશે, પરંતુ અદાલત તલાકની કોઈ એવી અરજી પર વિચાર નહીં કરે, જે લગ્નના ત્રણ વર્ષના અંદર કરવામાં આવી હોય.

ઈસ્લામે પુરુષને તલાકનો અને સ્ત્રીને 'ખુલા'નો અધિકાર આપ્યો છે. હિંદુ કૉડમાં આ બંને વાતો સામેલ નથી, અર્થાત્ ન પુરુષને તલાક આપવાનો અધિકાર છે અને ન પત્નીને 'ખુલા' પ્રાપ્ત કરવાનો, બલ્કે બંને એ વાતના પાબંદ છે કે પોતાનો મામલો અદાલતમાં લઈ જાય. આમાં જે ખરાબી છે તે જાહેર છે. સ્ત્રી અને પુરુષના મામલાઓ હંમેશા અદાલતની સામે લઈ જવા કંઈ સારી વાત નથી અને પછી કાનૂની રીતે આરોપ સાબિત કરી બતાવવો પણ સરળ નથી હોતો. પરંતુ આ પ્રકારની કાનૂની ગૂંચવણો ઊભી કરવાનું પરિણામ કાં તો એ હશે કે પુરુષ તલાકના ચક્કરમાં પડવાને બદલે પત્નીને એમ-ને-એમ છૂટી કરી દેશે અને તેનું જીવન તંગ કરી નાખશે, અથવા તો પછી તેના ઉપર ખોટા અને ઘૃણાસ્પદ આરોપો મૂકીને મામલાને અદાલતમાં લઈ જશે, જેથી અદાલતથી પોતાની તરફેણમાં ચુકાદો મેળવી શકાય. એ જ પ્રમાણે સ્ત્રી માટે એ મુશ્કેલી ઊભી થશે કે જો તે પુરુષથી છૂટકારો મેળવવા માગે છે, તો 'ખુલા'નો સરળ રસ્તો અપનાવી નહીં શકે, બલ્કે તેણે અદાલતના ચક્કરો કાપવા પડશે, અને જો અદાલતનો નિર્ણય તેના પક્ષમાં ન આવે, તો ફરી એ જ પતિની સાથે ગુજારો કરવાની

સ્થિતિ શું હશે, જેના વિરુદ્ધ તે પોતાનો મામલો અદાલતમાં લઈ ગઈ હતી ? જો દૂરગામી પરિણામોને નજરમાં રાખવામાં આવે તો વિશ્વાસથી કહી શકાય તેમ છે કે તલાકનો અધિકાર પુરુષના હાથમાંથી છીનવી લેવો અને અદાલતને સોંપી દેવો સ્ત્રી માટે લાભપ્રદ નથી હોઈ શકતું, બલ્કે તેના માટે હાનિકારક હશે.

એક પ્રશ્ન એ પણ ઊભો થાય છે કે જો તલાકનો અધિકાર પુરુષના હાથમાંથી છીનવી લેવામાં આવ્યો, પરંતુ કોઈ મુસલમાને, આમ છતાં, શરઈ પદ્ધતિ અનુસાર પોતાની પત્નીને તલાકે-બાઈન આપી દીધી, તો આ સ્થિતિમાં ખરેખર શું થશે ? કાનૂન તો આ તલાકને સ્વીકારશે નહીં. જાણે કાયદેસર રીતે તલાક આપી દીધા પછી પણ તેણે તેને પોતાની પત્ની બનાવી રાખવી પડશે, જ્યારે કે શરીઅતની દૃષ્ટિએ તે તેની પત્ની નથી રહી ! એ જ પ્રમાણે જો પુરુષ એ જુએ કે તેની પત્ની બીજાની સાથે અવૈધ સંબંધો બાંધી રહી છે, પરંતુ અદાલતમાં તેનો પુરાવો ન આપી શકતો હોય અને તલાકનો અધિકાર તેનાથી છીનવી લેવામાં આવ્યો હોય, તો તે તેને પોતાની પત્ની બનાવી રાખવા માટે મજબૂર હશે. આ પરિસ્થિતિ એક મુસલમાન માટે, જેની દૃષ્ટિએ નૈતિકતા, પવિત્રતા અને શીલ જીવનની દોલત હોય છે, કેટલી પરેશાનીનું કારણ હશે ?

ભરણપોષણના સંદર્ભમાં હિંદુ કૉડમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે અદાલત દ્વારા પતિ-પત્ની વચ્ચે જ્યારે લગ્નવિચ્છેદ કરાવી દેવામાં આવશે, તો પુરુષ અને સ્ત્રી બંનેની આર્થિક સ્થિતિને સામે રાખીને અદાલત પુરુષ કે સ્ત્રી ઉપર ભરણપોષણની જવાબદારી ત્યાં સુધી તેના શિરે મૂકી શકે છે, જ્યાં સુધી અરજદાર બીજા લગ્ન ન કરી લે અથવા બંનેમાંથી એકનું અવસાન ન થઈ જાય. જાણે ન્યાય અને સમાનતાનો તકાદો એ ઠરાવવામાં આવ્યો કે જે પ્રમાણે પુરુષના શિરે ભરણપોષણની જવાબદારી નાખવામાં આવે છે, તે પ્રમાણે સ્ત્રી ઉપર પણ આ જવાબદારી નાખવામાં આવે; જો કે બંનેમાં હવે દાંપત્યનો સંબંધ બાકી રહ્યો નથી, તેમ છતાં ભરણપોષણની જવાબદારી

બાકી રહી શકે છે ! આનો અર્થ એના સિવાય બીજો કયો હોઈ શકે છે કે તલાકને વધારે મુશ્કેલ બનાવી દેવામાં આવે, પરંતુ એ નથી વિચારવામાં આવતું કે તેનું પરિણામ શું આવશે ? આ પરિસ્થિતિમાં, જ્યારે કે પુરુષ પત્નીને રાખવા ન માગતો હોય અને તેને છોડી દેવામાં પણ અસામાન્ય મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડતો હોય, તો તે સ્ત્રીના જીવનને તંગ કરી નાખવાની અનેક યુક્તિઓ કરી શકે છે.

વારસાના સંદર્ભમાં હિંદુ સકસેશન એક્ટ-૧૯૫૬ અમલમાં છે. તેને પણ સામાન્ય રીતે હિંદુ કૉડ જ કહેવામાં આવે છે અને તેનો આધાર પણ હિંદુ શાસ્ત્રો નહીં, બલ્કે આધુનિક દૃષ્ટિકોણો પર છે. આ કૉડમાં વારસાની વહેંચણી માટે જે નિયમો નક્કી કરવામાં આવ્યા છે, તેનો સાર નીચે મુજબ છે :

- વારસો સૌપ્રથમ પહેલા વર્ગના લોકોમાં વહેંચી નાખવામાં આવશે અને આ પહેલા વર્ગના વારસદારોમાં પુત્ર, પુત્રી, વિધવા, માતા, પૌત્ર અને પૌત્રી, જેમના પિતાનું અવસાન દાદાની હયાતીમાં થઈ ગયું હોય, સામેલ છે. તેમાંથી દરેકને સમાન હિસ્સો મળશે; અલબત્ત પૌત્રો અને પૌત્રીઓને સંયુક્ત રીતે ફક્ત એક હિસ્સો મળશે.
- જો પહેલા વર્ગના વારસદારો ન હોય, તો વારસો બીજા વર્ગના વારસ-દારોમાં વહેંચવામાં આવશે અને આમાં પહેલા વર્ગને બીજા વર્ગ પર અને બીજા વર્ગને ત્રીજા વર્ગ ઉપર પ્રાથમિકતા આપવામાં આવશે. પહેલા વર્ગમાં ફક્ત પિતા વારસદાર છે. બીજા વર્ગમાં પૌત્રીનો પુત્ર અને પુત્રી, ભાઈ અને બહેન છે. ત્રીજા વર્ગમાં નવાસાનો પુત્ર અને પુત્રી તથા નવાસીનો પુત્ર અને પુત્રી સામેલ છે. ચોથા વર્ગમાં ભત્રીજો, ભાણેજ તથા ભત્રીજી અને ભાણજી સામેલ છે. પાંચમા વર્ગમાં દાદા અને દાદી, છઠ્ઠા વર્ગમાં પિતાની વિધવા અને ભાઈની વિધવા, તથા સાતમા વર્ગમાં કાકા અને ફઈ સામેલ છે.
- મૃતક જો સ્ત્રી છે, તો તેની સંપત્તિ સૌપ્રથમ પુત્રો, પુત્રીઓ (પૌત્રો અને પૌત્રીઓ સહિત, જેમના પિતાનું અવસાન દાદીની હયાતીમાં થઈ ગયું

હોય અને જેમનો હિસ્સો સામૂહિકરૂપે પોતાના મૃતક પિતાના હિસ્સાના બરાબર હશે) અને પતિમાં વહેંચાશે. બીજા વર્ગમાં પતિના વારસ-દારોમાં, ત્રીજા વર્ગમાં માતા અને પિતામાં, ચોથા વર્ગમાં પિતાના વારસદારોમાં અને છેલ્લે માતાના વારસદારોમાં વહેંચાશે.

આ વારસાનો કાનૂન, જેને થોડાઘણા અંશે ફેરફાર કરીને સમાન સિવિલ કૉડનુ ં રૂપ આપવામાં આવશે, ઈસ્લામના વારસાના કાનૂનથી મૂળભૂત રીતે અલગ છે. ઈસ્લામે પુત્રીનો હિસ્સો પુત્રની સરખામણીએ અડધો રાખ્યો છે, જેનું કારણ અમે ઉપર બતાવી ચૂક્યા છીએ, પરંતુ આધુનિક સભ્યતાએ તથ્યો અને વાસ્તવિકતાઓની અવગણના કરીને સમાનતાનો આંધળો સિદ્ધાંત સ્થાપિત કર્યો છે, જેને અનુલક્ષીને પુરુષ અને સ્ત્રી બંનેને એક જ સ્તર પર મૂકી દેવામાં આવી રહ્યા છે અને આ જ સભ્યતાના પ્રભાવ હેઠળ હિંદુ કૉડમાં પુત્ર અને પુત્રીનો હિસ્સો બરાબર યથાવત રાખવામાં આવ્યો છે, નહિં તો હિંદુઓમાં સ્ત્રીને ભાગ આપવાનો રિવાજ જ ક્યાં હતો ? જાણે એક પરાકાષ્ઠા એ હતી અને બીજી પરાકાષ્ઠા આ છે! પરંતુ ઈસ્લામનો માર્ગ આ બંને અંતિમવાદી વલણના દરમ્યાન સંતુલન અને ન્યાયનો છે.

ઈસ્લામે પત્નીનો હિસ્સો સંતાન ન હોવાની સ્થિતિમાં ૧/૪ અને સંતાન હોવાની સ્થિતિમાં ૧/૮ નિર્ધારિત કર્યો છે. માતાનો હિસ્સો સંતાન હોવાની સ્થિતિમાં ૧/૬ અને સંતાન ન હોવાની સ્થિતિમાં ૧/૩ નક્કી કર્યો છે. પરંતુ હિંદુ કૉડમાં માતા અને વિધવા પુત્ર-પુત્રી સૌનો હિસ્સો એક સરખો છે.

ઈસ્લામે પિતાનો હિસ્સો સંતાન હોવાની સ્થિતિમાં ૧/૬ અને સંતાન ન હોવાની સ્થિતિમાં પત્ની અને માતાને આપ્યા પછી બાકી સંપત્તિનો વારસદાર પિતાને ઠેરવ્યો છે, અને તેમાંથી કોઈ હયાત ન હોય તો પિતા તમામ સંપત્તિનો વારસદાર હશે. પરંતુ હિંદુ કૉડમાં પિતાને બીજા વર્ગના વારસ-દારોમાં મૂકવામાં આવેલ છે, જેનો અર્થ એ થયો કે પહેલા વર્ગના વારસદારો, જેમ કે પુત્ર, પુત્રી, પત્ની અને માતાની હયાતીમાં પિતાને કંઈ જ નહીં મળે. આધુનિક સભ્યાતાનો ન્યાયનો દૃષ્ટિકોણ એ છે કે માતાને

હિસ્સો અનિવાર્ય-પણે મળવો જોઈએ, પિતાને આપવાની શું જરૂર છે !

ઈસ્લામે સૌથી નજીકના રિશ્તેદારોની હયાતીમાં બીજા રિશ્તેદારો માટે હિસ્સો નિર્ધારિત નથી કર્યો. અલબત્ત, તેમના માટે ૧/૩ ની મર્યાદા સુધી વસિયતની છૂટ રાખી છે અને અનાથ પૌત્રોના પ્રશ્નનો ઉકેલ પણ તેમાં મોજૂદ છે. પરંતુ હિંદુ કૉડમાં આનો અલગ ક્રમ અપનાવવામાં આવ્યો છે અને સૌથી નજીકના રિશ્તેદારો (સંબંધીઓ)ની હયાતીમાં બીજા રિશ્તેદારોને હિસ્સો અપાવ્યો છે.

વર્તમાન હિંદુ કૉડમાં, આમ તો ઈસ્લામના વારસાના કાનૂનથી ફાયદો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે; જેમ કે પુત્રીઓને હિસ્સો અપાવવો વગેરે. પરંતુ આ કૉડ ઈસ્લામના વારસાના નિયમોથી મૂળભૂત રીતે અલગ છે. તેથી જો તેણે સમાન સિવિલ કૉડનું સ્થાન પ્રાપ્ત કરી લીધું, તો મુસલમાનો માટે ભિન્ન-ભિન્ન પ્રકારની સમસ્યાઓ ઊભી થઈ જશે. કોઈ રિશ્તેદારને શરીઅતે નક્કી કરેલ હિસ્સાથી ઓછું મળશે અને કોઈને તેનાથી વધારે મળશે અને કોઈ તદ્દન વંચિત રહી જે. આ સ્પષ્ટ રીતે અન્યાય અને અતિરેકની વાત હશે. જેને શરીઅતે નક્કી કરેલ હિસ્સાથી વધારે મળશે તે તેના માટે જાયઝ (વૈધ) નહીં હોય, કેમ કે તેને મળેલ સંપત્તિ બીજાના હક્કના હનન ઉપર આધારિત હશે. પરંતુ શું થઈ શકે - સમાન સિવિલ કૉડના સમર્થકો મુસલ-માનોને હરામ (અવૈધ) ધન-દોલત ખાવા માટે મજબૂર કરવા માગે છે !

દેશના બંધારણની કલમ-૪૪

મુસ્લિમ પર્સનલ લૉમાં ફેરફાર માટે દેશમાં જે આંદોલન ચલાવવામાં આવી રહ્યું છે, તેનો આશય વાસ્તવમાં મુસ્લિમ પર્સનલ લૉને સંપૂર્ણપણે સમાપ્ત કરવા અને તેની જગ્યાએ એક એવા સિવિલ કૉડને લાગુ કરવાનો માર્ગ તૈયાર કરવાનો છે, જે તમામ વર્ગો, જૂથો અને સમુદાયો માટે એકસમાન હોય, જેમાં મુસ્લિમ અને બિનમુસ્લિમનો કોઈ ભેદ ન હોય અને ઈસ્લામનો અથવા બીજા કોઈ ધર્મનો કૌટુંબિક કાયદો બાકી ન રહે. આ આંદોલનનું મૂળ વાસ્તવમાં પશ્ચિમી સભ્યતા અને ભૌતિકવાદી જીવનદૃષ્ટિકોણ છે,

પરંતુ ભારતના બંધારણની કલમ-૪૪ એ, જે માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોમાંથી એક છે, તેના માટે આધાર પૂરો પાડ્યો છે. કલમ-૪૪માં કહેવામાં આવ્યું છે કે :

The state shall endeavour to secure for citizens a uniform civil code throughout the territory of India. "રાજ્ય પ્રયાસ કરશે કે સમગ્ર દેશમાં નાગરિકો માટે સમાન સિવિલ કૉડ હોય."

પરંતુ બંધારણની આ કલમ બીજા માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોની જેમ રાજ્ય માટે કેવળ એક માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતની હેસિયત ધરાવે છે અને તેના પર બંધારણના મૂળભૂત અધિકારો (Fundamental Rights)ને દરેક રીતે પ્રાથમિકતા પ્રાપ્ત છે, જેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે : "તમામ લોકોને સમાન રૂપે અંતરાત્માની સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત હશે અને પોતાના ધર્મને સ્વતંત્રતાપૂર્વક અપનાવવા, તેના પર અમલ કરવા અને તેના પ્રચાર કરવાનો પણ અધિકાર પ્રાપ્ત હશે." *(કલમ-૨૫)*

ધાર્મિક સ્વતંત્રતાની આ કલમને જોતાં કોઈ એવા સિવિલ કૉડ માટે અવકાશ ન હોવો જોઈએ, જેનાથી કોઈ પણ સમુદાય કે સંપ્રદાયનું ધાર્મિક સ્વાતંત્ર્ય છીનવાતું હોય અને તેને તેના ધર્મની શિક્ષાઓના વિરુદ્ધ અમલ કરવા માટે વિવશ કરવામાં આવે. જો આવું કરવામાં આવશે, તો તે ધર્મમાં ખુલ્લો હસ્તક્ષેપ હશે અને તે પછી બંધારણની આ બાંહેધરી કે લોકોને પોતાના ધર્મ પર અમલ કરવાની સ્વતંત્રતા હશે, શું અર્થ રહી જશે ? આશ્ચર્ય છે કે બંધારણની આટલી મહત્ત્વની કલમની અવગણના કરીને કલમ-૪૪ ને જ બધું જ સમજી લેવામાં આવી રહ્યું છે.

જ્યાં સુધી માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો (Directive Principles)નો સંબંધ છે, દારૂબંધીનું અમલીકરણ પણ માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોમાં સામેલ છે અને તેને લાગુ કરવામાં કોઈ ધર્મ અવરોધરૂપ પણ નથી, તેમ છતાં કેટલાય રાજ્યો એવા છે, જ્યાં હજુ સુધી તેને લાગુ કરી શકાયું નથી અને જે રાજ્યોમાં તેને લાગુ કરવામાં આવેલ છે, તે રાજ્યોમાં પણ ધીમે-ધીમે તેને વિદાય કરવામાં આવી રહ્યું છે; જેમ કે કેરાળામાં દારૂબંધી ઉઠાવી લેવામાં

આવેલ છે અને મહારાષ્ટ્રમાં પહેલા તો કાનૂનમાં જ ઢીલ મૂકી દેવામાં આવી, અને હવે સરકાર તેને તદ્દન સમાપ્ત કરી દેવા જ ઈચ્છે છે. (હાલ મોટાભાગના રાજ્યોમાંથી દારૂબંધી ઉઠાવી લેવામાં આવી છે, અથવા હળવી કરી નાખવામાં આવી છે.) છેવટે આ કેવો ન્યાય છે કે બંધારણના એક માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતથી ઉપેક્ષા કરવા માટે બધી જ યુક્તિઓ અપનાવવામાં આવે અને બીજા માર્ગદર્શક સિદ્ધાંત, જે ખરેખર તો મહદ્અંશે વિવાદાસ્પદ છે અને જેનાથી ધર્મમાં ચોખ્ખો હસ્તક્ષેપ અનિવાર્ય થાય છે, લાગુ કરવા માટે હઠાગ્રહ કરવામાં આવે.

જ્યાં સુધી બંધારણની કલમ-૪૪ બાકી છે, સમાન સિવિલ કૉડનું આંદોલન જોર પકડતું રહેશે અને મુસ્લિમ પર્સનલ લૉ માટે હંમેશા ખતરો બની રહેશે, ચાહે સરકારના જવાબદાર લોકો મુસ્લિમ પર્સનલ લૉમાં ફેરફાર ન કરવાનો ગમે તેટલો વિશ્વાસ અપાવે અને ગમે તેટલા વચનો આપે, કેમ કે સરકારના લોકોના વચનોની સ્થિતિ સૌ-કોઈ જાણે છે.

અને આ વિશ્વાસ એટલા માટે પર્યાપ્ત નથી કે હોદ્દાઓ પર બિરાજમાન લોકો લોકશાહી વ્યવસ્થામાં બદલાતા રહે છે અને સરકારો પણ બદલાતી રહે છે. તેથી તેની શું બાંહેધરી કે સરકારના હોદ્દેદારો આજે જે વચન આપી રહ્યા છે, તેનું પાલન કાલે તેમના અનુગામીઓ પણ કરશે ? તેથી એ વાતની અત્યંત આવશ્યકતા છે કે બંધારણની આ કલમ કાં તો બાકાત કરી નાખવામાં આવે અથવા તેમાં એવો ફેરફાર કરી નાખવામાં આવે કે મુસ્લિમ પર્સનલ લૉની સપૂર્ણ સુરક્ષાની બાંહેધરી મળી જાય.

બંધારણના ઘડતરની એસેમ્બલીમાં જે વખતે બંધારણની કલમ-૪૪ પર વિચાર કરવામાં આવી રહ્યો હતો, ત્યારે મુસ્લિમ સંસદસભ્યોએ આમાં ઘણા ફેરફારો સૂચવ્યા હતા. જેમ કે, શ્રી મુહમ્મદ ઈસ્માઈલે (મદ્રાસ) નીચે મુજબ સંશોધન પ્રસ્તાવ રજૂ કર્યો હતો :

Provided that any group, section or community of people shall not be obliged to give up its own Personal Law, in case

it has such a law.

(Directive Principles in the Indian Constitution by K.C.Markanden, P. 193)

“પરંતુ પ્રજાના કોઈ સમુદાય (કે સંપ્રદાય), ભાગ કે વર્ગ (કે પંથ)ને એ વાત માટે મજબૂર કરવામાં નહીં આવે કે તે પોતાના પર્સનલ લૉને ત્યજી દે, જો તે આવો કોઈ કાનૂન ધરાવતો હોય.”

બીજું સંશોધન શ્રી નઝીરુદ્દીન અહમદે રજૂ કર્યું હતું જે આ મુજબ હતું :

Provided that the Personal Law of any Community which has been guearantted by the State shall not be changed except with the previous approval of the Union Legislature may determine by law. *(do page 193)*

“પરંતુ કોઈ સમુદાયના પર્સનલ લૉમાં, જેની રાજ્યએ બાંહેધરી આપી છે, ફેરફાર કરવામાં નહીં આવે, સિવાય કે તે સમુદાયથી અગાઉથી મંજૂરી લેવામાં આવી હોય, એ પદ્ધતિથી જે કેન્દ્રીય કાનૂન-ઘડતર સંસ્થાએ કાનૂન દ્વારા તેના માટે નક્કી કરી હોય.”

તેમણે આ સંશોધનને રજૂ કરતાં સચેત કર્યા હતા કે આ કલમ (કલમ-૪૪) ધાર્મિક સ્વતંત્રતાની કલમથી ટકરાય છે અને જે બાંહેધરી આમાં આપવામાં આવી છે, તેને સંભવતઃ આ કલમ સમાપ્ત કરી દેશે.

ત્રીજું સંશોધન મહેબૂબઅલી બેગ બહાદુરે (મદ્રાસ) પ્રસ્તુત કર્યું હતું, જેના શબ્દો આ પ્રમાણે હતા : Provided that nothing in this Article shall affect the Personal Law of the Citizen. *(do P. 193)*

“પરંતુ આ કલમ નાગરિકોના પર્સનલ લૉને પ્રભાવિત નહીં કરે.”

ચોથું સંશોધન શ્રી બી. પોકર બહાદુરે (મદ્રાસ) રજૂ કર્યું હતું, જે મુહમ્મદ ઈસ્માઈલના સંશોધન જેવું હતું.

આ સંશોધનો પર તે વખતે બંધારણ-ઘડતર સભામાં ગરમાગરમ ચર્ચાઓ થઈ હતી, જેમાં કે. એમ. મુન્શી, એમ. આર. મસાની, એ. કે. ઐયર વગેરેએ વિશેષ રૂપે ભાગ લીધો હતો. કે. એમ. મુન્શીએ તો ત્યાં

સુધી કહી દીધું હતું કે : It was the desire of the frames of the Constitution to divorce religion from Personal Law. *(do P. 195)*

“આ બંધારણની રચના કરનારાઓની એ ઈચ્છા રહી છે કે ધર્મને પર્સનલ લૉથી છુટાછેડા આપી દેવામાં આવે.”

તેમણે પોતાના ભાષણમાં તુર્કી અને મિસર (ઈજિપ્ત)ના સુધારાઓનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો, પરંતુ ડૉ. આંબેડકરે મુસલમાનોને એ વિશ્વાસ અપાવ્યો હતો કે સમાન સિવિલ કૉડ તેમના ઉપર બળજબરીપૂર્વક થોપી દેવામાં નહીં આવે.

તેમણે કહ્યું હતું કે આગામી સંસદનું એ કામ હશે કે તેઓ એવો કાનૂન બનાવે કે સમાન સિવિલ કૉડ કેવળ એ લોકો પર લાગુ થશે, જે એ જાહેરાત કરશે કે તેઓ પોતાની મરજી અને ખુશીથી તેનું પાલન કરવાનું સ્વીકારે છે. આ વિશ્વાસ અપાવ્યા પછી ઉપર્યુક્ત તમામ સંશોધનો રદ કરી નાખવામાં આવ્યા હતા અને કાનૂનનો એ મુસદ્દો મંજૂર કરી લેવામાં આવ્યો, જે વર્તમાન બંધારણમાં કલમ-૪૪ના રૂપમાં જોવા મળે છે.

શ્રી મુહમ્મદ ઈસ્માઈલ (મદ્રાસ) મુસ્લિમ પર્સનલ લૉની સુરક્ષા માટે બંધારણના મૂળભૂત અધિકારોની કલમોમાં પણ નીચે મુજબની ધારાઓનો સમાવેશ કરવા માગતા હતા : To follow the Personal Law of the groups or Community to which he belongs or professes to belongs. *(Constitution Assembly Debates, Vol-VII, P. 721)*

“(તેને એ વાતની પણ સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત હશે કે) તે જે સંપ્રદાય કે વર્ગ (કે પંથ)થી સંબંધ ધરાવે છે અથવા સંબંધ રાખવા માગે છે, તેના પર્સનલ લૉ પર અમલ કરે.”

પરંતુ બંધારણ-ઘડતર સભાએ તેને પણ મંજૂર ન કર્યું અને હવે આપણા સામે એ જોખમ છે, જેને બંધારણની રચના થઈ રહી હતી તે વખતે જ અનુભવી લેવામાં આવ્યું હતું. રહી વાત ડૉ. આંબેડકરે અપાવેલ વિશ્વાસની, તો તેને મહત્ત્વ આપવાની વાત તો બાજુ પર રહી, કદાચ

શાસક વર્ગને તે યાદ પણ ન રહી હોય. તેથી હવે જરૂરત એ વાતની નથી કે હજુ વધારે વિશ્વાસ અપાવવામાં આવે, બલ્કે જરૂરત એ વાતની છે કે બંધારણમાં સંશોધન કરીને સ્પષ્ટ શબ્દોમાં મુસલમાનોને એ બાંહેધરી આપવામાં આવે કે તેમને તેમના પર્સનલ લૉ પર અમલ કરવાની સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા હશે. જ્યાં સુધી બંધારણમાં આ પ્રકારનો ફેરફાર નહીં કરાવી લેવામાં આવે, ત્યાં સુધી સમાન સિવિલ કૉડની તલવાર મુસ્લિમ પર્સનલ લૉના માથા પર લટકતી રહેશે.